

2 XAMUEW

Amo umume'u Xau imàno haw Tuwihaw Tawi pe

¹ Xau imàno re Amarek ywy rehe har wazuka re uzewyr Tawi wà Zikirak tawhu pe a'e kury. Umumaw mokoz 'ar a'e pe wiko pà. ² Iku'egwer pe uhem amo kwàkwàmo Xau rehe we arer wà iker haw wi a'e kury. A'e 'ym mehe umu'i ukamir uzemumikahy haw hexak kar pà a'e. Umuhàmuhàz ywy ku'i kwer uwàkàg rehe no. Ur Tawi heko haw pe kury. Wapyk upenàràg rehe ywy rehe uwa imuhyk pà, tuwihawete imuwete haw hexak kar pà izupe. ³ Na'e upuranu Tawi hehe kury. — Ma'e wi erezur, i'i izupe. — Azur Izaew wapytu'u awer wi ihe, i'i izupe.

⁴ — Emume'u ma'e uzeapo ma'e kwer ihewe kury, i'i Tawi izupe. — Zauxiapekwer Xau rehe we arer a'e wà, uzàn oho zeàmàtyry'ymawhu wi a'e wà. Piri ywy rehe har uzuka Izaew tetea'u wà. Xau umàno a'e. Ta'yr Zonata umàno a'e no, i'i izupe.

⁵ — Màràzàwe tuwe erekwaw Xau Zonata hehe we izuka awer ne, i'i Tawi izupe.

⁶ Uwazar kwàkwàmo ize'eg izupe nezewe. — Ahem e wwytyr Zimoa her ma'e pe ihe. Aexak Xau upurukutukaw rehe uzekok mehe ihe. Piri ywy rehe har waiwyraramawa rehe har wà, kawaru waku'az har wà no, uhem Xau huwake wà. ⁷ Na'e uwak Xau herenoz pà a'e kury. — Aiko xe ihe, hezar, a'e izupe. ⁸ — Mo romo ereiko ne, i'i Xau ihewe. — Amarek izuapyr romo aiko ihe, a'e izupe. ⁹ — Hekutuk tuwe Piri ywy rehe har a'e wà. Àmàno etea'i kury. Ezur xe hezuka pà kury, i'i ihewe. ¹⁰ A'e rupi azeupir i'àmaw pe izuka pà na'arewahy ihe kury. — Tàrityka'i u'ar putar ywy rehe kury. A'e mehe umàno putar kury,

a'e hezeupe. A'e rupi azuka. A'e rupi anuhem iàkàg rehe har tàtà ma'e iàkàg wi kury. Anuhem ipoapyw ku'aw har izuwi newe herur pà ihe kury, i'i izupe.

¹¹ Na'e Tawi umu'i ukamir uzemumikahy haw hexak kar pà kury. Zauxiapekwer hehe we har paw uzapo izàwegatete a'e wà no. ¹² Uzai'o wà. Uzegar uzemumikahy haw rehe wà. Uzekwaku umai'u 'ym pà wà no. Xo kwarahy heixe etea'i mehe zo umumaw wà. Uzai'o Xau imàno awer rehe wà, Zonata rehe wà no, Izaew Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hemiruze'eg wanehe wà no, ta'e umàno teko tetea'u zeàmàtyry'ymawhu pe wà xe.

¹³ Na'e upuranu Tawi kwàkwàmo a'e uzeapo ma'e kwer imume'u arer rehe kury. — Ma'e pe nereko haw ne, i'i izupe. — Amarek izuapyr romo aiko ihe. Aiko xe neywy rehe ihe kury, i'i izupe.

¹⁴ Màràzàwe tuwe nerekyze kwaw Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hemixak kwer izuka mehe ne, i'i izupe.

¹⁵ Na'e wenz pitài awa uzehe we har imuwà kury. — Ezuka ko kwàkwàmo ty, i'i izupe. Ukutuk a'e awa kwàkwàmo kury, izuka pà kury. ¹⁶ Na'e uze'eg wi Tawi a'e Amarek zuapyr pe kury. — Ne ae erezezuka kar ihewe ne. Ta'e erezuka tuwihawete Tupàn hemixak kwer ne xe. Ta'e eremume'u izuka awer ihewe ne xe, i'i izupe.

Uzai'o Tawi Xau rehe, Zonata rehe kury

¹⁷ Na'e zegar Tawi Xau imàno awer rehe Zonata imàno awer rehe kury. ¹⁸ — Pemu'e Zuta ko zegar haw rehe pe wà nehe, i'i wemiruze'eg wanupe. Amo umuapyk ko zegar haw pape azeharomoete har her ma'e rehe a'e.

¹⁹ Na'aw izegar awer xe kury.

— Zanneruwihaw umàno wytyr Izaew ywy rehe har rehe wà kury.

Zauxiapekwer ikàg wera'u ma'e zanerehe we har u'ar a'e wà.

²⁰ Pemume'u zo wamàno awer Kat tawhu pe nehe.

Pemume'u zo wamàno awer Akerom tawhu myter pe nehe.

Nezewe mehe kuzàgwer Piri ywy rehe har nahurywete kwaw wà nehe.

Nezewe mehe tupàn a'ua'u wamuwete har wazyr nuzemomor kwaw urywete haw rehe wà nehe.

²¹ Tuwe àmàn nukyr kwaw Zimoa ywytyr rehe nehe.

Tuwe zuwiri nuhem kwaw a'e pe nehe.

Tuwe nahezuz kwaw ma'e ko a'e pe har wanupe nehe.

Ta'e ywy ku'i kwer upyk zauxiapekwer ipuruzukaiwahy ma'e u'yw wi wazemimaw a'e wà xe.

Ta'e Xau u'yw wi izemimaw naheny kwaw a'e pe a'e kury xe.

²² Zonata uzuka zauxiapekwer tetea'u uzywyrapar pupe a'e wà.

Xau itakihepuku nuzawy kwaw waàmàtyry'yamar wazuka mehe a'e.

Weityk ikàg ma'e wà. Uzuka wàmàtyry'yamar wà no.

²³ Xau a'e, Zonata a'e no, ikatuahy teko wanupe a'e wà. Ipuràg eteahy wà, ikatuahy wà.

Upyta uzehe we wikuwe mehe wà. Wiko uzehezehe we umàno mehe wà no.

Uzàn wera'u wiràhu wanuwi wà. Ikàg wera'u zàwàruhu iriàw wanuwi wà no.

²⁴ Kuzàgwer Izaew izuapyapyr wà, pezai'o Xau rehe nehe.

Umur Xau topoz ipuràg eteahy ma'e àràpuhàràn hawer ipiràg ma'e iapo pyrer peme a'e.

Pemupuràg eteahy kar itazu or pupe.

²⁵ Zauxiapekwer ikàg wera'u ma'e u'ar zeàmàtyry'yamawhu pe umàno pà a'e wà.

Umàno Zonata ywytyr rehe a'e.

²⁶ Azai'o teko nerehe, Zonata herywyr.

Uruamutar katu ihe.

Heamutar katu pe ne no.

Heamutar katu awer ikatuahy ihewe.

Amo kuzà heamutar a'e wà.

Zonata heamutar haw ikatu wera'u kuzà heamutar haw
wi a'e.

²⁷ Zauxiapekwer ikàg wera'u ma'e u'ar wà.

Watakihepuku upytu'u wà kury, wapurukutukaw upytu'u
wà no,

i'i Tawi uzegar pà.

2

Teko umuigo kar Tawi Zuta wanuwihawete romo wà

¹ A'e re upuranu Tawi Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e rehe kury. — Aipo aiko putar aha amo tawhu Zuta ywy rehe har wanuwihaw romo nehe, i'i izupe. — Azeharomoete, i'i Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e izupe. — Ma'enugar tawhu, i'i Tawi. — Emerom, i'i Tupàn izupe.

² A'e rupi oho Tawi Emerom pe a'e mokoz wemireko waneraha pà kury. Na'aw waner xe wà: Aenuà Zereew tawhu parer, Amigaiw Namaw hemireko kwer Karamew tawhu parer. ³ Weraha wemiruze'eg zauxiapekwer uzeupi wà no, waànàm wà no. Wiko Emerom tawhu pe taw a'e tawhu huwake har nànnàn wà. ⁴ Amo 'ar mehe awakwer Zuta ywy rehe har oho Emerom pe wà kury. Uzakook uri kawer Tawi rehe uwihawete romo imuigo kar pà wà. Amo uze'eg Tawi pe wà. — Zamez tawhu pe har Zireaz ywy rehe har utym Xau hetekwer imàno re a'e wà, i'i izupe wà.

⁵ Henu mehe Tawi omono kar amo awa Zamez pe a'e wà. — Peraha heze'eg a'e pe har wanupe nehe ty wà, i'i wanupe. Oho a'e pe wà. — Tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e omono uze'egatu penehe nehe. Ta'e pezapo ikatu ma'e pe

xe. Ta'e pezutym zanneruwihawete hetekwer pe xe. ⁶Tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatuahy peme nehe. Tuwe nupuir kwaw pewi nehe. Ihe apupuhareko katu putar ihe nehe no, ta'e pezapo ikatu ma'e pe xe. ⁷Pekàg nehe. Pekyze zo nehe. Xau penuwihaw kwer umàno a'e. Teko Zuta ywy rehe har uzakook uri kawer herehe wà kury, uwihawete romo hemuigo kar pà wà kury, i'i Tawi a'e, Zamez pe har wanupe uze'eg imono kar pà a'e.

⁸A'e 'ym mehe Aminer Ner ta'yr a'e, zauxiapekwer Xau hemiruze'eg wanuwihaw a'e, uzàn oho Izimozet Xau ta'yr rupi a'e, Màmài tawhu pe uzeàmim pà a'e. (Ukyze Tawi wi wà.) Yrykaw Zotàw ywaz rehe tuz a'e tawhu. ⁹A'e pe wiko mehe Aminer umuigo kar Izimozet a'e ywy rehe har wanuwihaw romo a'e. Na'aw a'e ywy waner xe wà: Zireaz, Azer, Zereew, Eparai, Mezàmi. Azeharomoete umuigo kar Izimozet Izaew ywy nànanar wanuwihaw romo kury. ¹⁰Wereko Izimozet 40 kwarahy a'e 'ar mehe. Umumaw mokoz kwarahy Izaew wanuwihaw romo wiko pà. Zuta ywy rehe har nuiko kwaw hemiruze'eg romo wà. Wiko Tawi hemiruze'eg romo wà. ¹¹Umumaw Tawi 7 kwarahy iku'aw har Emerom pe Zuta ywy rehe har waneruze'eg pà.

Zuta uzàmàtyry'ym Izaew wà

¹²Aminer a'e kury, tuwihaw Izimozet rehe we har a'e wà no, oho Zimeàw tawhu pe wà kury. ¹³Zoaw Zeruz imemyr a'e, tuwihaw Tawi rehe we har a'e wà no, oho wanuwàxi mà Zimeàw huwake a'e wà, 'ypawhu a'e pe har huwake a'e wà. Upaw rupi wapyk a'e pe wà. Aminer rehe we har wapyk xe wà. Zoaw hehe we har wapyk yrykaw ywaz rehe wà. ¹⁴Na'e uze'eg Aminer Zoaw pe kury. — Exaexak amo zauxiapekwer nerehe we har ne wà nehe. Aexaexak putar amo zauxiapekwer herehe we har ihe wà no xe. Tuwe uzeàmàtyry'yry'ym wà nehe, utakihe pupe

upurukutukaw pupe wà nehe, i'i izupe. — Ikatu, i'i Zoaw Aminer pe.

¹⁵ A'e rupi uzemono'og 15 zauxiapekwer Izimozet hehe we har Mezàmi izuapyapyr xe wà kury. Uzemono'og amo 15 zauxiapekwer Tawi hemiruze'eg pe pe wà no. Na'e uzeàmàtyry'ym wà kury. ¹⁶ Pitàitàigatu upyhyk wàmàtyry'ymar iàkàg rehe, ikutuk pà hie pe utakihepuku pupe. Nezewe mehe u'ar umàno pà upaw rupi katete wà. A'e rupi teko omono her a'e ywy Zimeàw huwake har pe wà. — Ko takihepuku heta haw, i'i izupe wà.

¹⁷ Na'e amogwer zauxiapekwer uzeàmàtyry'yamahy wà kury. Tawi hemiruze'eg weityk Aminer hemiruze'eg wà. ¹⁸ Na'iruz Zeruz imemyr wiko a'e pe wà. Zoaw, Amizaz, Azaew waner romo wà. Azaew uzàn katu arapuha hehaite ma'e zàwe a'e. ¹⁹ A'e rupi uzàn oho Aminer haikweromo kury. ²⁰ Aminer uzeaikwerexak a'e awa rehe upuranu pà. — Aipo ereiko Azaew romo ne, i'i izupe. — He'e pa. Aiko Azaew romo ihe, i'i izupe.

²¹ — Epytu'u heraikweromo nezur ire ty. Eho amo zauxiapekwer haikweromo nehe, ima'e ipyro pà izuwi nezeupe nehe ty, i'i oho iko izupe. Uzàn wi Azaew haikweromo. ²² Uze'eg wi Aminer izupe. — Epytu'u heraikweromo nezur ire ty. Aze erezur wi wi heraikweromo nehe, erezezuka kar putar ihewe nehe. Aze uruzuka ihe nehe, napuner kwaw nerywyr Zoaw rehe heme'e haw rehe nehe, heha rehe nehe, i'i Aminer.

²³ Nupytu'u kwaw Azaew Aminer haikweromo oho re. A'e rupi uwak Aminer uzeaikwerexak Azaew ikutuk pà upurukutukaw pupe. Wixe ipurukutukaw Azaew hie rehe. Uhem ikupe pe. U'ar ywy rehe umàno pà. A'e pe uhem ma'e kwer paw upytu'u i'ar awer pe wà.

²⁴ Zoaw a'e, Amizaz a'e no, uzàn wi wi oho waiko Aminer haikweromo wà. Kwarahy heixe etea'i mehe

uhem ywytyr Ama her ma'e pe wà kury. Zia tawhu huwake kwarahy heixe haw kutyr tuz. Ywyxiguhu Zimeàw her ma'e piar iwyr rehe tuz. ²⁵ Zauxiapekwer Mezàmi izuapyapyr wà, uzemono'ono'og wi Aminer izy-wyr umàmàn pà wà. Upyta ywytyra'i apyr wà kury. ²⁶ Na'e uhapukaz Aminer Zoaw pe kury. — Aipo zazeàmà-tyry'ym wi wi putar tuweharupi nehe. Aze nazapytu'u kwaw nehe, iahtkaw rehe naheta pixik kwaw ni amo zaneànàm wà nehe. Xo iro haw upyta putar nehe. Uruiko penywyr romo ure. Màmàn 'ar eremumaw putar ureraikweromo nezur pà nehe. Màmàn mehe eremupytu'u kar putar zauxiapekwer nerehe we har ureraikweromo wanur ire ne wà nehe, i'i izupe.

²⁷ Uwazar Zoaw ize'eg izupe. — Amume'uahy ko ma'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e huwa rupi ihe nehe kury. Aze mo nereze'eg iwer, zauxiapekwer herehe we har uzàn wi wi mo penaikweromo wà. Xo pyhewe izi'itahy mo upytu'u mo wà, i'i izupe.

²⁸ Na'e upy Zoaw uxi'àm kury. Zauxiapekwer hehe we har paw upytu'u Izaew wanaikweromo oho re wà kury. Upytu'u uzeàmàtyry'ym ire wà.

²⁹ Aminer umumaw pytun gatu ywy Zotàw yrykaw ywaz rehe har rupi wata pà kury, uzehe we har zauxiapekwer wanupi kury. Wahaw Zotàw yrykaw oho wà. A'e re, iku'egwer pe, ku'em mehe, wata wi oho waiko wà. Na'e uhem Màmài tawhu pe wà kury. ³⁰ Wanaikweromo oho re upytu'u mehe Zoaw omono'og uzehe we har zauxiapekwer paw wà kury. Nuhyk kwaw wà. 19 nuiko kwaw a'e pe wà. Azaew nuiko kwaw a'e pe no. ³¹ Zauxiapekwer Tawi rehe we har a'e wà, uzuka 360 zauxiapekwer Aminer rehe we har a'e wà. Aminer rehe we har paw wiko Mezàmi izuapyapyr romo wà. ³² Na'e Zoaw a'e, hehe we har zauxiapekwer a'e wà no, upyhyk Azaew hetekwer oho wà.

Utym heraha iànàm watym awer pe wà, Merez taw pe wà. Na'e umumaw pytun gatu wata pà wà. Kwarahy ihem mehe we uhem Emerom pe wà.

3

¹ Umumaw zahy tetea'u uzeàmàtyry'ym pà wà. Xau iànàm wanehe we har uzàmàtyry'ym Tawi iànàm wanehe we har wà. Ikàg wewera'u Tawi hemiruze'eg tuweharupi a'e wà. Upaw wewer Xau iànàm wanehe we har wakàgaw tuweharupi.

Tawi ta'yr wà

² Na'aw Tawi ta'yr Emerom tawhu pe uzexak kar ma'e kwer waner xe wà: Ta'yr ipy Aminom her romo a'e. Aenuà Zereew tawhu parer imemyr romo hekon. ³ Ta'yr mokoz haw Kireaw her romo a'e. Amigaiw Namaw hemireko kwer Karamew parer imemyr romo hekon. Ta'yr na'iruz haw Àmixàràw her romo a'e. Maaka Tawmaz tazyr Zezur pe har wanuwihaw tazyr imemyr romo hekon. ⁴ Ta'yr zeirugatu haw Anoni her romo a'e. Azit memyr romo hekon. Ta'yr ⁵ haw Xepaxi her romo a'e. Amitaw imemyr romo hekon. ⁵ Ta'yr ⁶ haw Ixireàw her romo a'e. Egira Tawi hemireko imemyr romo hekon. A'e ta'yr paw uzexak kar Emerom tawhu pe wà.

Aminer uzapo uze'egatu haw Tawi rehe we

⁶ Xau iànàm wamyrypar uzàmàtyry'ym wi wi Tawi hemiruze'eg waneraha wanereko wà. A'e ma'e izeapo mehe we Aminer ikàg wewer Xau iànàm wamyrypar wainuromo tuweharupi a'e.

⁷ Amo 'ar mehe Izimozet Xau ta'yr umume'u Aminer hemiapo kwer kury. — Ereker eho Xau hemirekoagaw kwer Hizipa her ma'e puhe ne, Ai tazyr puhe ne, i'iahy izupe. ⁸ Wikwahy Aminer ize'eg henu mehe. — Aipo

neàmàtyry'yymar romo aiko newe kury. Aipo Zuta ywy rehe har wamyrypar romo aiko newe ihe kury, i'i. — Izypy mehe arer we aiko Xau neru hemiruze'eg romo ihe. Aiko nerywyr wanemiruze'eg romo. Aiko nemyrypar wanemiruze'eg romo no. Urupyro Tawi wi ihe. A'e rupi Tawi nanezuka kwaw a'e. Màràzàwè tuwe eremume'u ko kuzà puhe heho awer iko ne. ⁹⁻¹⁰ Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umume'u Tawi Xau wi tuwihawete romo heko haw ipyro àwàm a'e. Umume'u Xau izuapyapyr wanuwi ipyro haw no. — Tawi wiko putar Izaew wanuwihawete romo a'e nehe, Zuta wanuwihawete romo a'e nehe no. Amuigo kar putar Tawi ko ywy nà̀nà̀nar wanuwihawete romo ihe nehe, i'i Tupàn kwehe mehe. Aze nazapo kar kwaw ma'e ize'eg rupi katete nehe, tuwe hezuka Tupàn nehe, i'i Aminer izupe.

¹¹ Ukyze Izimozet Aminer wi kury. A'e rupi nuze'eg kwaw izupe kury.

¹² A'e 'ar rehe wiko Tawi Emerom pe. A'e rupi Aminer omono kar uze'eg heraha har Tawi pe wà kury. — Mo weruze'eg putar ko ywy rehe har wà nehe. Ezapokatu neze'egaw herehe we nehe. A'e mehe urupytywà putar nehe. Amuigo kar putar Izaew paw neremiruze'eg romo ihe wà nehe, i'i izupe.

¹³ Uwazar Tawi ize'eg izupe. — Ikatu. Azapokatu putar heze'eg nerehe we nehe. Xo pitài ma'e zo azapo kar newe a'e 'ym mehe we ihe. Ihewe neze'eg pà nezur mehe erur Mikaw Xau tazyr ihewe nehe, i'i izupe.

¹⁴ Na'e omono kar Tawi amo uze'eg heraha har Izimozet pe wà kury. — Emur kar heremireko Mikaw ihewe nehe kury. Kwehe mehe amono 100 Piri ywy rehe har wapirera'i kwer neru pe hekuzaromo ihe wà, heremireko rà̀m romo heko haw hekuzaromo ihe wà, i'i izupe.

¹⁵ A'e rupi uze'eg Izimozet amo zauxiapekwer wanupe kury. — Pepyro Mikaw peho imen Pawxiew Arai ta'yr wi nehe, i'i wanupe. ¹⁶ Upyro oho izuwi wà. Weraha zauxiapekwer Mikaw hereko pe rupi wà. Wata mehe imen Pawxiew wata oho iko haikweromo uzai'o pà a'e no. Te uhem Mauri tawhu pe wà. Na'e uze'eg Aminer imen pe kury. — Ezewyr eho nereko haw pe kury, i'i izupe. A'e rupi uzewyr oho kury.

¹⁷ Na'e uze'eg Aminer oho Izaew wanuwihaw wanupe kury. — Pemumaw kwarahy tetea'u Tawi Izaew wanuwihawete romo heko haw iputar pà. ¹⁸ Uhem i'ar kury. Pezemuàgà'ym ma'e iapo àwàm rehe kury. Pema'enukwaw katu ko Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ize'eg awer rehe nehe kury. — Apyro kar putar heremaihu Izaew Piri ywy rehe har wanuwu ihe wà nehe, amogwer Izaew waàmà-tyry'ymar wanuwu upaw rupi katete ihe wà nehe no, Tawi pe ihe wà nehe, i'i Tupàn, i'i Aminer a'e tuwihaw wanupe.

¹⁹ Uze'eg Aminer oho teko Mezàmi izuapyapyr wanupe a'e no. A'e re oho Emerom tawhu pe, Tawi pe uze'eg pà a'e. Umume'u Mezàmi waze'eg awer, Izaew izuapyapyr wanemimume'u kwer oho Tawi pe kury.

²⁰ Oho Aminer 20 awa wanupi Emerom pe Tawi huwàxi mà kury. Tawi uzapo mynykaw izupe kury. ²¹ Uze'eg Aminer Tawi pe kury. — Aha putar Izaew paw wamono'og pà newe ihe nehe kury. Nemuigo kar putar uwihawete romo wà nehe. Nezewe mehe erereko putar neremimutar kwer nehe. Ereruze'eg putar ko ywy rehe har paw ne wà nehe, i'i izupe. A'e rupi Tawi umuhem kar Aminer a'e wi ikatu 'ym ma'e iapo 'ym pà izupe kury.

Uzuka Aminer wà

²² Màmàmàràn 'ar pawire Zoaw uzapo puruàmà-tyry'ymaw pixika'i ma'e oho wà. Upyhyk ma'e tetea'u Tawi iàmàtyry'ymar wanuwu wà. Ur waiko a'e ma'e herur

pà wà. Aminer nuiko kwaw Emerom pe Zoaw ihem mehe. Ta'e Tawi umuhem kar a'e wi a'e 'ym mehe we a'e xe. ²³ Zoaw uhem wà a'e pe zauxiapekwer uzehe we har wanupi kury. Amo umume'u Aminer hemimume'u kwer izupe wà. — Tawi umuhem kar xe wi, i'i izupe wà. ²⁴ A'e rupi uze'eg Zoaw oho Tawi pe kury. — Ma'e erezapo ra'e, i'i izupe. — Ur Aminer xe a'e. A'e re eremuhem kar xe wi izuka 'ym pà ne. ²⁵ Ur newe wemu'em pà a'e. Ipurukwaw wer neho haw nà nà a'e. Ipurukwaw wer neremiapo nà nà no. Erekwaw ko heze'eg azeharomoete har, i'i Zoaw tuwihawete pe.

²⁶ Tà rityka'i uhem oho Tawi wi kury. Omono kar ze'eg heraha har Aminer haikweromo wà. Uhem huwake wà, ytyzuzàmaw Xira her ma'e pe wà. Werur wi Emerom pe wà kury. Nukwaw kwaw Tawi herur wi awer. ²⁷ Tawhu pe ihem mehe weraha Zoaw Aminer ukenawhu huwake kury.

— Heze'eg wer newe, i'i mua'u Zoaw izupe. Na'e ukutuk hie pe takihe pupe. Nezewe Zoaw uzuka Aminer Ner ta'yr a'e kury. Ta'e a'e 'ym mehe Aminer uzuka Azaew Zoaw ryky'yr a'e xe. ²⁸ A'e ma'e henu mehe uze'eg Tawi kury. — Ihe ihe, heremiruze'eg a'e wà no, naxikwaw pixik kwaw izuka awer. Nazuka kar kwaw ihe. Tupàn ukwaw izuka awer ikwaw 'ymaw a'e. Ukwaw hereko haw a'e, i'i izupe. ²⁹ Tuwe ko ma'e rehe izepyk à wàm u'ar Zoaw rehe nehe, iànàm wanehe nehe no. Tuwe heta awa ma'e iperew uke'e 'ym ma'e iànàm wainuromo tuweharupi wà nehe. Tuwe heta awa iperewàtà ma'e uke'e 'ym ma'e iànàm wainuromo tuweharupi wà nehe no. Tuwe heta amo awa ikàg 'ym ma'e xo kuzà ima'ereko haw zo iapo har iànàm wainuromo awyzeharupi wà nehe no. Tuwe amo awa iànàm wainuromo har umàno zeàmàtyry'ymawhu pe oho pà tuweharupi wà nehe no. Tuweharupi nuhyk kwaw temi'u iànàm wanupe nehe no, i'iahy Tawi ze'egaiw

imono pà Zoaw rehe.

³⁰ Zoaw a'e, tywyr Amizaz a'e no, uzuka Aminer nezewe a'e wà, ta'e a'e 'ym mehe Aminer uzuka tyky'yr Azaew a'e wà xe, zeàmàtyry'ymawhu Zimeàw parer pe a'e wà xe.

³¹ Na'e uze'eg Tawi Zoaw pe kury, zauxiapekwer wanupe no. — Pezai'o Aminer rehe kury. Pemu'i pekamir pezemumikahy haw hexak kar pà nehe no. Pemunehew kamir pàn iànàmuhu ma'eryru romo iapo pyr pezehe nehe no, i'i wanupe. Weruzar ize'eg wà. Hetekwer itym àwàm pe heraha mehe tuwihawete Tawi wata hyru haikweromo a'e no. ³² Utym hetekwer Emerom pe wà. Uzai'oahy tuwihawete hehe itym awer huwake wà. Teko paw uzai'o hehe we wà no.

³³ Na'e uzapo Tawi ko zegar haw Aminer rehe puru-muma'enukwaw kar haw a'e kury.

Màràzàwe tuwe umàno Aminer he'o ma'e ài a'e.

³⁴ Nuzàpixipixi kwaw ipo wà.

Nuzàpixipixi kwaw ipy wà.

Iaiw ma'e wanemizuka kwer ài umàno a'e,
i'i Tawi uzegar pà.

A'e rupi uzai'o wi teko Aminer rehe wà kury.

³⁵ — E'u amo ma'e kwarahy heixe 'ym mehe nehe, ureruwihaw, i'i teko Tawi pe wà. Numai'u kwaw. Umume'uahy ko uze'eg teko wanupe. — Aze a'u amo ma'e kutàri nehe, tuwe Tupàn hezuka nehe, i'i wanupe.

³⁶ Wenu teko ize'eg mehe wà. Ikatu ize'eg wanupe. Tuwihawete Tawi hemiapo kwer paw ikatu teko wanupe.

³⁷ Hemiruze'eg paw a'e wà, Izaew izuapyapyr paw a'e wà no, uze'eg nezewe uzeupeupe wà. — Azeharo-moete nuzuka kar kwaw Aminer wemiruze'eg wanupe a'e. Hemiruze'eg zutyka'i uzuka a'e wà, i'i uzeupeupe wà.

³⁸ Uze'eg Tawi uzehe we har tuwihaw wanupe. — Kutàri amo Izaew wanuwihaw ikàg ma'e umàno a'e. ³⁹ Aiko tuwihawete Tupàn hemixak kwer romo ihe. Nezewe rehe we aiko ikàg 'ym ma'e ài kutàri. Awa Zeruz imemyr a'e wà, hehaite wera'u a'e wà. Puruzuka e ma'e romo wanekon wà. Tuwe Tupàn uzepyk wanehe nehe. Ta'e ikatu 'ym ma'e uzapo a'e wà xe.

4

Uzuka Izimozet wà

¹ Amo umume'u Aminer Emerom pe izuka awer oho Izimozet Xau ta'yr pe wà. Henu mehe ikàgaw uhem izuwi. Izaew izuapyapyr paw ukyze a'e wà no. ² Heta mokoz zauxiapewer wanuwihaw Izimozet rehe we wà. Tuweharupi weruzàn wemiruze'eg zauxiapewer wà, waàmà-tyry'yamar waiwy rehe wà. Na'arewahy uzuka amo wà, wama'e ipyhyk pà wanuwi wà. Na'aw tuwihaw waner xe wà: Mana, Hekaw. Himom ta'yr romo Meerot tawhu pe har romo Mezàmi izuapyapyr romo wanekon wà. Tawhu Meerot, Mezàmi izuapyapyr waiwy rehe tuz a'e. ³ A'e parer uzàn oho Zitai tawhu pe wà. Te ko 'ar rehe wiko a'e pe wà. Nuzawy kwaw amo ae ywy rehe arer a'e pe har wanupe wà.

⁴ Xau Zereew pe izuka mehe Zonata izuka mehe wereko Mewimozet Zonata ta'yr 5 kwarahy a'e. Amo kuzà uzekaiw katu hehe. Xau izuka awer Zonata izuka awer imume'u haw henu mehe a'e kuzà upyhyk Mewimozet a'e wi uzàn pà, heraha pà kury. Izàn wer tuwe a'e mehe. A'e rupi nuzekaiw katu kwaw kwarer rehe. Weityk. A'e rupi ipàri kwarer a'e re.

⁵ Hekaw oho Izimozet hàpuz me Mana rupi kury. Umai'u re uker pà kwarahy myter pe hin mehe. Uhem a'e mokoz awa a'e pe iker mehe wà. ⁶ A'e 'ym mehe

amo kuzà umuwewe arozhàn in hàpuz hukenaw huwake. A'e re uker oho a'e no. Mana Hekaw wixe oho a'e pe uzemumyz 'ym pà wà. Ni amo nuenu kwaw waneixe mehe wà. ⁷Oho tuwe Izimozet iker haw pe wà. Uker etea'u tuwe a'e. A'e mokoz awa uzuka Izimozet wà kury. Uzakagok wà. Weraha iàkàgwer a'e wi wà. Umumaw pytun gatu ywyàpyznaw Zotàw yrykaw huwake har rupi wata pà wà. ⁸Emerom pe uhem mehe wexak kar Izimozet iàkàgwer tuwihawete Tawi pe wà. — Nako Izimozet iàkàgwer xe kury. Neàmàtyry'ymar Xau ta'yr a'e. Ipuruzuka wer nerehe a'e. Kutàri Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uzepyk Xau rehe izuapyapyr wanehe a'e kury. Ta'e uzapo iaiw ma'e newe wikuwe mehe a'e wà xe, i'i izupe wà.

⁹⁻¹¹ Uwazar Tawi waze'eg wanupe. — Amo awa umume'u Xau izuka awer ihewe. Oho heruwàxi pà Zikirak taw pe ihewe imume'u pà a'e. Apyhyk kar a'e awa ihe. Azuka kar no. — Amume'u putar heremiapo kwer Xau zuka haw Tawi pe ihe nehe. Hurywete putar a'e nehe, i'i uzeupe herexak 'ym mehe we. Naherurywete kwaw ihewe imume'u mehe ihe. Azuka kar ihe. Amume'uahy putar heze'egaiw peme nehe kury. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wenu putar heze'eg àwàm nehe kury. Hepyro ikatu 'ymaw wi upaw rupi a'e. Pezuka amo awa ikatu 'ym ma'e iapo 'ymar. Wàpuz me uker iko a'e. Pezuka iker mehe. Azepyk putar wera'u penehe ihe nehe kury. Iaiw ma'e romo peiko. Ta'e pezuka Izimozet pe xe. Apumunàn putar ywy wi ihe nehe kury, i'i wanupe.

¹² A'e rupi uzuka kar Tawi a'e mokoz awa wà kury, zaux-iapekwer wanupe kury. Uzuka wà. Wazuka re omonohok wapo kwer wapy kwer wanuwi wà. Umuzaike wanetekwer ypawhu Emerom huwake har huwake wà. Utym Izimozet iàkàgwer heraha Aminer itym awer huwake wà, Emerom pe wà.

5

Umuigo kar Tawi Izaew Zuta wanuwihawete romo wà

¹ Na'e Izaew izuapyapyr paw oho Emerom tawhu pe Tawi hexak pà wà kury. — Uruiko Izaew izuapyapyr romo ure no, ne ài ure no. ² Amo 'ar rehe Xau wiko ure-ruwihawete romo a'e. A'e 'ar rehe ereiko zauxiapekwer Izaew wanuwihaw romo ne. Uze'eg Tupàn newe a'e 'ar rehe. — Ereiko putar heremiaihu wanuwihaw romo nehe, waneruze'egar romo nehe, i'i newe a'e 'ar mehe, i'i teko Tawi pe wà.

³ Nezewe Izaew wanuwihaw paw oho Tawi hexak pà Emerom pe wà. Umume'u uze'eg wanupe Tupàn henataromo. A'e rupi teko uzakook uri kawer hehe wà kury, Izaew wanuwihawete romo imuigo kar pà wà kury. ⁴ Wereco 30 kwarahy tuwihawete romo uzeapo mehe. Umumaw 40 kwarahy tuwihawete romo wiko pà. ⁵ Weruze'eg Zuta ywy rehe har Emerom pe wiko pà wà. Umumaw 7 kwarahy ku'aw har Emerom pe wiko pà. Na'e oho Zeruzarez tawhu pe. Weruze'eg Izaew a'e pe wà. Weruze'eg Zuta a'e pe wà no. Umumaw 33 kwarahy Zeruzarez pe tuwihawete romo wiko pà.

⁶ Tawi oho zauxiapekwer wanupi Zeruzarez kutyr kury. Zemu izuapyapyr wiko Zeruzarez pe a'e 'ar rehe wà. — Nupuner kwaw zaneretykaw rehe wà nehe, i'i Zeruzarez pe har uzeupeupe wà. A'e rupi uze'eg Tawi pe wà. — Nereixe pixik kwaw xe nehe. Hehàpyhà 'ym ma'e uzemono'og putar ipàri ma'e wanehe we wà nehe. Na'e peneityk putar a'e wà nehe. Napeixe kwaw xe nehe, i'i urywahyahu Tawi pe wà.

⁷ Nezewe rehe we Tawi weityk Xiàw taw pe har wà. (Zeruzarez tawhu her inugwer a'e.) Ipyhyk ire teko omono amo her tawhu pe wà. Tawi heko haw, i'i wà. Nezewe uzeapo a'e ma'e.

⁸ A'e 'ar mehe uze'eg Tawi uzehe we har zauxiapekwer wanupe wà. — Aze amo ipuruzuka wer a'e hehàpyhà 'ym ma'e wanehe wà nehe, a'e ipàri ma'e wanehe wà nehe, heàmàtyry'ymar wanehe wà nehe, tuwe wixe oho yrykaw ita rupi har rupi wà nehe, wazuka pà wà nehe, i'i wanupe. Nezewe mehe teko i'i nezewe ko 'ar rehe. — Hehàpyhà 'ym ma'e nupuner kwaw Tupàn hàpuz me wixe haw rehe wà. Ipàri ma'e nupuner kwaw Tupàn hàpuz me wixe haw rehe wà, i'i wà.

⁹ Weruzar zauxiapekwer ize'eg wà. Wixe a'e rupi wà, zauxiapekwer a'e pe har waneityk pà wà. Uzapo Tawi weko haw a'e tawhu pe kury, tàpuz tàtà ma'e pupe kury. — Tawi heko haw, i'i Tawi a'e tawhu pe. Uzapo ipàrirogaw ita tetea'u pupe tawhu iwyr wà no. Uzypyrog ipàrirogaw iapo pà tàpuzaiha Miro her ma'e pe. Oho tuwihawete hàpuzuhu pe. ¹⁰ Tuweharupi ikàg wewera'u Tawi a'e. Ta'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikàg wera'u ma'e wiko hehe we a'e xe.

¹¹ Xir tawhu pe har wanuwihaw Iràw her ma'e omono kar uzehe we har tuwihaw a'e wà. Uze'eg oho Tawi pe wà. Umur kar ywyràkàxigyw imonohok pyrer tetea'u izupe no. Umur kar ywyrà kixi haw kwaw par wà no. Umur kar tàpuz ita iapo pyr iapo har izupe wà no. ¹² — Azeharomoete Tupàn heputar Izaew wanuwihawete romo a'e, i'i Tawi a'e ma'e paw hexak mehe a'e ma'e kwaw par paw wanexak mehe. — Uzamutar katu wemiailu Izaew a'e wà. A'e rupi hepytywà iko wamukàg kar pà a'e, i'i Tawi uzeupe.

¹³ Emerom tawhu wi uhem ire wereko amo kuzà wemirekoagaw romo wà. Wereko amo kuzà wemirekoete romo wà no. Umuzàg amo wa'yr a'e kuzà wainuromo a'e wà, umuzàg amo wazyr wainuromo no. ¹⁴ Na'aw Tawi ta'yr Zeruzarez pe uzexak kar ma'e kwer waner xe

wà kury: Xamu, Xomaw, Nàtà, Xàrumàw, ¹⁵ Imar, Erizu, Nepeg, Zapi, ¹⁶ Erizàm, Eriaz, Eriperet.

Tawi upyro Piri ywy rehe har wakàgaw wanuwi

¹⁷ Amo teko umume'u Tawi Izaew wanuwihawete romo uzeapo awer oho Piri ywy rehe har wanupe wà. A'e rupi omono kar zauxiapekwer ikutyw wà kury. — Pepyhyk Tawi peho nehe, i'i wanupe wà. Amo umume'u Piri ywy rehe har wanur àwàm oho Tawi pe wà. A'e rupi wezyw Tawi tàpuztàtà pe kury. ¹⁸ Uhem Piri ywy rehe har wà ywyàpyznaw awa aiha katu waneko haw her ma'e pe wà kury. Uzapo weko haw a'e pe wà. ¹⁹ Na'e upuranu Tawi Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e rehe kury. — Aipo azàmàtyry'ym putar Piri ywy rehe har aha ihe wà nehe. Aipo aityk putar ihe wà nehe, i'i Tawi Tupàn pe. — Eho nehe, i'i Tupàn izupe. — Amur putar waneityk àwàm nepo pe ihe nehe, i'i izupe.

²⁰ A'e rupi oho Tawi Ma'aw Perazi pe kury. Weityk Piri ywy rehe har a'e pe wà. Na'e uze'eg kury. — Aze 'y tetea'u uhem tàrityka'i a'e, weityk ma'e wenataromo har paw a'e. Nezewegatete Tupàn umupe'a heàmàtyry'ymar wamyter pe a'e no, i'i. A'e rupi teko omono amo her a'e ywy pe wà. — Ma'aw Perazi, i'i uzeupe wà. — Zanezar umupe'a, i'i zaneze'eg rupi. ²¹ Piri ywy rehe har wezar uzar tupàn a'ua'u a'e pe uzàn mehe wà. Tawi a'e, hehe we har a'e wà no, omono'og a'e tupàn a'ua'u a'e wi waneraha pà wà. ²² Na'e uzewyr wi Piri ywy rehe har a'e ywyàpyznaw awa iaiha katu ma'e her ma'e pe wà kury. Uzapo wi upytu'u haw a'e pe wà.

²³ Upuranu wi Tawi Tupàn rehe. Uwazar Tupàn ize'eg izupe. — Eho zo xe wi waàmàtyry'ym pà nehe. Ezewyr eho nehe. A'e re emàmàn kwe rupi wakupe kutyr ma'e'yw amor her ma'e huwake nehe. Ezur a'e wi wakutyw nehe.

²⁴ Erenu putar teko wapyrogoaw amor 'yw wa'aromo har

nehe. Henu mehe ezemuàgà'ym wakutyr neho àwàm rehe nehe. Aha putar penenataromo ihe nehe. A'e ma'e henu mehe erekwaw putar penenataromo heho awer nehe. Aityk putar Piri ywy rehe har penenataromo ihe wà nehe, i'i Tupàn Tawi pe.

²⁵ Weruzar katu Tawi Tupàn ze'eg. Umuzewyr kar Piri ywy rehe har wamono kar pà wà. Uzewyr Zema tawhu wi Zezer tawhu pe wà.

6

Weruzewyr Tupàn Ze'eg Hyru heraha Zeruzarez tawhu pe wà

¹ Omono'ono'og wi Tawi zauxiapekwer ikàg wera'u ma'e a'e wà kury. Omono'og 30 miw wamuwà wà. ² Weraha tawhu Mara Zuta ywy rehe har pe wà. — Zaha Tupàn Ze'eg Hyru herur pà xe nehe ty wà, i'i wanupe. Kwehe mehe ize'eg iapo arer umuapyk Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e her a'e ma'e hyru rehe wà. Heta amo Tupàn henaw hehe, Tupàn reko haw pe har Kerumin her ma'e wanagaw paw wamyter pe. ³ Uhem a'e pe wà. Upir Tupàn Ze'eg Hyru ywyrāmawa rehe imuapyk pà wà. Mokok tapi'ak awa umutyk ywyrāmawa wà. Ipyahu katu a'e ywyrāmawa. Weraha Aminanaw hàpuz ywytyr rehe har wi wà kury. Uza a'e, Aio a'e no, Aminanaw ta'yr a'e wà, umuata kar tapi'ak waneraha pà pe rupi wà. ⁴ Tupàn Ze'eg Hyru ywyrāmawa rehe hin a'e. Aio wata henataromo. ⁵ Tawi a'e kury, Izaew paw a'e wà no, upynyk waiko wà. Uzegar waiko ukàgaw rupi wà, Tupàn imuwete katu pà wà. Umupu uma'e paw wà: wioràwiràn, wioràwiràn pixik, ma'e imupu pyr, kawaw pew zàwenugar imupu pyr.

⁶ Uzegar oho waiko pe rupi wà. Upynyk oho waiko pe rupi urywete haw rehe wà. Na'e uhem Nakom heko haw

pe wà kury. Uhem iko pe wà. Arozràn ixokaw a'e pe a'e. Na'e tapi'ak iàte'e a'e wà kury. Uza opokok Tupàn Ze'eg Hyru rehe ipyhyk pà, ta'e na'ipureityk kar wer kwaw hehe a'e xe. ⁷ Wikwahy Tupàn Uza pe. Ta'e numuwete katu kwaw Tupàn a'e xe. Ta'e opokok ize'eg hyru rehe a'e xe. A'e rupi Tupàn uzuka Uza kury. Umàno Uza a'e pe Tupàn ze'eg ryrhu huwake. ⁸ Na'e wikwahy Tawi a'e no, ta'e Tupàn uzepyk Uza rehe wikwahy mehe a'e xe. Te ko 'ar rehe teko uze'eg nezewe a'e ko pe wà. — Perez-Uza, i'i izupe wà. — Uza rehe izepyk awer, i'i zaneze'eg rupi.

⁹ Na'e ukryze Tawi Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wi kury. — Ma'e azapo putar ize'eg hyru heraha pà ihe nehe, i'i uzeupe.

¹⁰ A'e rupi nueraha kwaw Tawi Tupàn Ze'eg Hyru weko haw pe Zeruzarez tawhu pe. Amo ae taw pe weraha kury. Weraha Omez-Enom heko haw pe. Kat tawhu parer romo hekon a'e. ¹¹ Umumaw Tupàn Ze'eg Hyru na'iruz zahy a'e pe upyta pà. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umur uze'egatu Omez rehe kury, iànàm wanupe no.

¹² Ukwaw Tawi Tupàn ze'egatu Omez rehe i'ar awer. — Tupàn uzapo ikatu ma'e Omez pe a'e, ta'e Omez uzekaiw katu ize'eg hyru rehe a'e xe, i'i uzeupe. Omono Tupàn uze'eg Omez ma'e nànan no, i'i uzeupe. A'e rupi upyro Tupàn Ze'eg Hyru Omez hàpuz wi kury, Zeruzarez pe heraha pà kury. Uzapo mynykawhu mai'u hawhu heraha mehe. ¹³ Amo awa upir Tupàn Ze'eg Hyru heraha pà wà kury. Upyropyrog 6 haw a'e wà. Na'e upytu'u wà. Na'e uzuka Tawi tapi'ak awa kury, Tupàn henataromo kury. Uzuka amo tapi'aka'yr ikyra katu ma'e a'e no. ¹⁴ Umunehew Tawi xaxeto kamirpuku a'e ma'ea'yr izuka mehe. Na'e upynykahy Tupàn imuwete katu pà kury. ¹⁵ Nezewe weraha Tupàn Ze'eg Hyru Zeruzarez pe teko

Izaew izuapyapyr wanupi upaw rupi wà. Uhapukaz oho waiko urywete romo wà. Upy xi'àm oho waiko wà no.

¹⁶ Tawhu pupe Tupàn ze'eg heixe mehe Mikaw Xau tazyr ume'e uken rupi kury. Wexak umen Tawi tuwihawete ipoipor mehe ipynyk mehe Tupàn imuwete katu mehe kury. Hexak mehe iroahy izupe ipy'a pe.

¹⁷ Weraha Tupàn Ze'eg Hyru henaw rehe imuapyk pà wà kury. Ta'e Tawi umuàgà'ym amo tàpuzràn henaw ràm romo a'e 'ym mehe xe. Na'e omono amo ae ma'e Tupàn pe wà. Na'e omono amo ae ma'ea'yr izuka pyr izupe wà no. Wamono re wazuka re wapy tata a'e ma'e nànnàn kury. Ukaz paw wà. Omono ma'e izupe imuawyze kar haw romo no. ¹⁸ A'e ma'e paw imono re a'e ma'ea'yr paw wazuka re Tawi umume'u Tupàn ikàg wera'u ma'e ze'eg teko wanupe kury. ¹⁹ A'e re omono pitài typy'ak awakwer wanupe pitàitàigatu wà kury. Omono pitài typy'ak kuzàgwer wanupe pitàitàigatu wà no. Omono ma'ero'o kwer pehegwer imihir pyrer wanupe pitàitàigatu no. Omono ma'e'ywa uwà her ma'e uxinig ma'e wanupe pitàitàigatu no. A'e re teko paw oho weko haw pe wà kury.

²⁰ Uzewyr Tawi weko haw pe a'e no, ta'e heko wer wànàm wapyr a'e no xe. Mikaw, Xau tazyr, uhem hàpuz wi huwàxi mà ihem mehe. Uze'eg izupe. — Izaew wanuwihawete ipuràg eteahy kutàri a'e, i'i urywahy izupe. — Aipo nanemaranugar kwaw ne. Erexak kar neretekwer kamir 'ym ma'e kuzà neremiruze'eg wanupe, uma'ereko ma'e wanupe no, wызài uka'u ma'e ài ne, i'i izupe.

²¹ Uze'eg Tawi izupe. — Apynyk Tupàn imuwete katu pà ihe. Heputar a'e. Nuputar kwaw neru. Nuputar kwaw neru iànàm wà. Izaew wanuwihawete romo hemuigo kar a'e. A'e rupi apynyk wi wi putar tuweharupi Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e imuwete katu pà ihe nehe. ²² Azeapo

wi wi putar he'o ma'e romo henataromo nehe no. Naiko kwaw ikàg ma'e romo nerenataromo. Aiko ikatuahy ma'e romo ikàg ma'e romo a'e kuzàtài neremimume'u kwer wanupe ihe, i'i Tawi Mikaw pe.

²³ A'e rupi Mikaw Xau tazyr na'imemyr pixik kwaw a'e re a'e.

7

Umume'u Nàtà uze'eg Tawi pe

¹ Wiko Tawi tuwihawete romo wàpuzuhu pe kury. Weruze'eg tuwe hemiruze'eg wà. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e upyro Tawi iàmàtyry'ymar wanuwi. ² Amo 'ar mehe uze'eg Tawi kury, Tupàn ze'eg imume'u har Nàtà her ma'e pe kury. — Exak hereko haw ty. Aiko xe tàpuzuhu ywyràkàxigyw pupe ipyao pyrer pupe ihe. Ikatuahy hereko haw. Nezewe rehe we ximono Tupàn Ze'eg Hyru wyzài tàpuzràn pupe zane, i'i izupe.

³ Uwazar Nàtà ize'eg izupe. — Ezapo neremimutar upaw rupi nehe, ta'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wiko nerehe we a'e xe, i'i izupe.

⁴ A'e 'ar mehe pyhaw Tupàn uze'eg wà Nàtà pe.

⁵ — Eze'eg eho Tawi heremiruze'eg pe nehe. — Tupàn uzapo kar amo ma'e iko nowe a'e, ere izupe nehe. — Ne nereiko kwaw tàpuzuhu hereko àwàm iapo har romo ne nehe. ⁶ Kwehe mehe apyro Izaew izuapyapyr Ezit ywy wi ihe wà. A'e 'ar henataromo te kutàri naiko kwaw tàpuzuhu pupe ihe. Ata aha teko tuweharupi tàpuzràn pupe hereko pà ihe. ⁷ Izaew wanupi heata mehe napuranu pixik kwaw wanehe ihe, wanuwihaw heremixamixak kwer wanehe ihe. — Mâràzàwe tuwe napezapo kwaw tàpuzuhu ywyrapew pupe ipyao pyr ihewe, na'e pixik kwaw wanupe ihe. ⁸ Eze'eg eho heremiruze'eg Tawi pe nehe. — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikàg wera'u

ma'e umume'u ko ma'e newe a'e, ere izupe nehe. — Urumupytu'u kar àràpuhàràn wanehe nezekaiw ire ihe. Urerur wamai'u haw ka'api'i wi ihe. Urumuigo kar heremiaihu Izaew wanuwihawete romo. ⁹ Wyzài taw pe wyzài ywy rehe neho mehe, aiko nerehe we tuweharupi ihe no. Tuweharupi nekàg wewer ne, ta'e urupyro neàmàtyry'y-mar wanuwi ihe xe. Akwaw kar putar nerer teko tetea'u wanupe ihe nehe. Teko ukwaw amogwer tuwihawete waner wà. Ukwaw putar nerer nezewegatete wà nehe no. ¹⁰⁻¹¹ Kwehe mehe aexaexak amo ywy ihe, heremiaihu Izaew izuapyapyr waneko àwàm romo ihe. A'e re amuigo kar xe ihe wà. Ko ywy rehe waneixe awer henataromo amo ae teko hehaite ma'e puruzuka ma'e ur waiko wakutyr wà, waàmàtyry'y-m pà wà. Ko 'ar henataromo nuzàmàtyry'y-m kwaw wà nehe. Upytu'u putar wà nehe. Ko heze'eg amume'uahy newe kury. Urupyro putar neàmàtyry'y-mar paw wanuwi ihe nehe. Amuzàg kar putar teko tetea'u newe nezuapyapyr rà-m romo ihe wà nehe no. ¹² Nemàno mehe neretekwer neipy wanetekwer wanuwake itym mehe amuigo kar putar amo nera'yr tuwihawete romo ihe nehe no. Ikàg putar a'e nehe. Hemiruze'eg ikàg putar wà nehe. Ikatu putar waneko àwàm nehe. ¹³ A'e ae uzapo putar heràpuzuhu ihewe a'e nehe. Amuigo kar putar izuapyapyr tuwihawete romo ihe wà nehe, tuweharupi ihe wà nehe. ¹⁴ Aiko putar tu romo ihe nehe. Wiko putar hera'yr romo a'e nehe. Aze ta'yr uzapo ikatu 'ym ma'e, tu uzepyk hehe. Aze a'e hera'yr uzapo ikatu 'ym ma'e nehe, azepyk putar hehe nezewegatete ihe nehe no. ¹⁵ Azamutar katu ihe nehe. Napytu'u kwaw iamutar katu re nehe. Apytu'u Xau iamutar ire ihe. Nazapo kwaw nezewe nera'yr pe nehe. Apuir Xau wi ihe, ta'e hepurumuigo kar wer nerehe tuwihawete romo hekuzaromo ihe xe. ¹⁶ Awyzeharupi

heta putar nezuapyapyr newe wà nehe. Nezuapyapyr nupytu'u pixik kwaw teko wanuwihawete romo wiko re wà nehe. Wiko putar wanuwihawete romo awyzeharupi wà nehe, ere Tawi pe nehe, i'i Tupàn Nàtà pe.

¹⁷ Na'e umume'u Nàtà a'e ma'e Tupàn hemimume'u kwer paw oho Tawi pe a'e kury.

Uze'egatu Tawi Tupàn pe

¹⁸ Wixe tuwihawete Tawi Tupàn hàpuzràn pupe kury. Wapyk a'e pe Tupàn pe uze'eg pà. — Hezar tuweharupi wiko ma'e. Nazapo kwaw ikatu ma'e agwer neremiapo kwer iapo kar pà newe ihe. Heànàm a'e wà no, nuzapo kwaw ikatu ma'e a'e wà no. ¹⁹ Ikatuahy ma'e tetea'u erezapo ko 'ar 'ym mehe ne. Kutàri eremume'u wi wi amo ae ikatuahy ma'e hezuapyapyr wanupe neremiapo rà m ihewe no. Erexak kar ko ma'e paw ihewe, hezar tuweharupi wiko ma'e. Xo awa romo zo aiko ihe. ²⁰ Naheta kwaw amo ae ma'e newe heremimume'u rà m. Hekwaw katu pe ne. Neremiruze'eg romo aiko ihe. ²¹ Nepurapo wer a'e ma'e rehe. — Azapo putar tuwe ihe nehe, ere nezeupe. Erekwaw kar ko ma'e ikatuahy ma'e ihewe ne. ²² Azeharomoete nekàg tuwe ne, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e. Naheta kwaw amo nezàwenugar wà. Urenu teko nekatu haw imume'u mehe ure. — Xo ne zo ereiko urezar romo ne, i'i wà. — Naheta kwaw amo, i'i wà. ²³ Naheta kwaw amo ae teko ywy rehe wà, neremiai hu Izaew wazàwenugar wà. Erepyro paw ne wà, neremiai hu romo wamuigo kar pà ne wà. Erezeapo ikwaw katu pyr romo teko wanupe. Erezapo ikatuahy ma'e purumupyтуhegatu kar haw neremiai hu wanupe. Erepyro neremiai hu Ezit ywy wi kwehe mehe ne wà. Eremuhem kar amogwer teko ko ywy wi, watupàn a'ua'u rehe we ne wà. Aze neremiai hu uhem amo ywy pehegwer pe wà, eremuhem kar amogwer teko a'e ywy wi neremiai hu wanenataromo ne wà. ²⁴ O

Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e. Eremuigo kar Izaew ne wà, neremiaiuhu romo ne wà. Wiko putar neremiaiuhu romo awyzeharupi wà nehe. Ereiko putar wazar romo tuweharupi nehe no.

²⁵ Eremume'u ikatuahy ma'e ihewe heànàm wanupe neremiapo ràm kwez ne. Emume'u wi wi ihewe kury. A'e re ezapo kar tuwe a'e ma'e neremiapo kàràm nehe. ²⁶ Teko ywy nànnànar ukwaw putar nerer wà nehe. — Tupàn ikàg wera'u ma'e wiko Izaew wazar romo a'e, i'i putar newe wà rehe. Tuweharupi eremuigo kar putar amo hezuapyr tuwihawete romo nehe no. ²⁷ Tupàn ikàg wera'u ma'e ne. Izaew wazar ne. Nakyze kwaw newi kury. A'e rupi ainoz ko ma'e teko newe ihe kury. Ta'e erekwaw kar hezuapyapyr tuwihawete romo waneko àwàm ihewe ne kury xe.

²⁸ Ereiko urezar romo azeharomoete, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e. Eremume'u a'e ma'e ikatuahy ma'e neremiapo ràm ihewe. Awyzeharupi erezapo ma'e ze'eg neremimume'u kwer rupi katete ne. ²⁹ Aenoz putar ko ma'e newe kury. Emono neze'eg hezuapyapyr ràm wanehe nehe. Nezewe mehe erezekaiw katu putar wanehe nehe. Eremume'u a'e ma'e kwez ihewe. Tuwe neze'egatu haw hezuapyapyr wanehe we hekon tuweharupi nehe, i'i Tawi Tupàn pe.

8

Tawi weityk teko tetea'u a'e wà

¹ Amo 'ar mehe uzàmàtyry'ym Tawi Piri ywy rehe har oho wà. Weityk wà. Nezewe mehe umumaw a'e ywy rehe har wakàgaw wà.

² Weityk Moaw izuapyapyr a'e ywy rehe har wà no. Na'e umu'ar kar ywy rehe wà kury. Upapar waneta haw kyhàhàm pupe. Uzuka mokoze wà, umuigo kar pitài zo

wà. Uzuka amo mokoz wà, umuigo kar amo pitài zo wà no. Nezewe wexaexak wemizuka rà m wà. Moaw umàno 'ym ma'e kwer wiko Tawi pe uma'ereko e ma'e romo wà. Kwarahy nà n n omono temetarer izupe wà.

³ Na'e uzàmàtry'yim Tawi Zowa wanuwihawete oho kury. Ananezer Heow ta'yr her romo a'e. Oho Tawi iàmàtry'yim pà a'e, ta'e a'e tuwihawete oho ywy Ewparat rrykaw huwake har ipyhyk pà a'e xe. Na'ikatu kwaw hemiapo Tawi pe. ⁴ Upyhyk Tawi 1.700 zauxiapekwer kawaru ku'az har Ananezer wi wà. Upyhyk 2 miw zauxiapekwer upy rehe wata ma'e izuwi wà no. Umupàri kawaru ywramawa heruata har wà no. Xo 100 ywramawa heruata har zo wezar wà, ipàri 'ym romo wà. ⁵ Xir izuapyapyr Namaz tawhu pe har oho Ananezer ipytywà pà wà kury. Tawi uzuka 22 miw zauxiapekwer Namaz pe har wà no. ⁶ A'e re uzapo kar zauxiapekwer waneko haw waiwy rehe no. Wiko wazar romo. Umur temetarer izupe kwarahy nà n n wà no. Wyzài ywy rehe iho mehe Tupàn upytywà Tawi a'e. A'e rupi weityk Tawi a'e ywy rehe har paw wà. ⁷ Tuwihaw Ananezer rehe we har wereko u'yw wi purupyro haw itazu or iapo pyrer wà. Upyro Tawi wama'e u'yw wi zemimaw wanuwi wà, Zeruzarez pe waneraha pà wà. ⁸ Ananezer wiko Meta tawhu pe har Merotaz tawhu pe har wanuwihawete romo a'e no. Heta tetea'u itazu morog her ma'e a'e tawhu nà n n. Weraha Tawi a'e itazu a'e tawhu wanuwi no.

⁹ Amo umume'u Ananezer hemiruze'eg zauxiapekwer paw waneityk awer oho Toi Amat pe har wanuwihawete pe wà kury. ¹⁰ A'e rupi Toi omono kar wa'yr Zuràw Tawi pe imuze'eg kar pà. — Ikatuahy Ananezer heityk awer, i'i izupe. A'e 'ym mehe Toi uzàmàtry'yim tetea'u Ananezer tuweharupi a'e. Zuràw weraha ma'e tetea'u Tawi pe ipyr oho mehe. Ma'e itaxig parat iapo pyrer,

itazu or iapo pyrer, itazu morog iapo pyrer weraha izupe. ¹¹ Omonokatu tuwihawete Tawi a'e ma'e a'e kury. — Amuwete katu putar Tupàn a'e ma'e pupe ihe nehe, i'i Tawi uzeupe. Omono'og a'e parat or rehe we amogwer ma'e amogwer teko wanuwi wemipyhyk kwer rehe we kury. ¹² Na'aw teko Tawi hemityk kwer waner xe wà kury: Enom izuapyapyr wà, Moaw izuapyapyr wà, Amon izuapyapyr wà, Piri ywy rehe har wà, Amarek izuapyapyr wà no. Ma'e Ananezer wi wemipyhyk kwer omono'og amogwer ma'e nànnàn no.

¹³ Teko amo ae ywy rehe har ukwaw katu wera'u Tawi her a'e wà kury, 18 miw Enom izuapyapyr wazuka awer wi ihem mehe a'e wà kury. Uzuka a'e zauxiapekwer paw wywàpyznaw Xa her ma'e rehe wà. ¹⁴ Umuigo kar zauxiapekwer Enom waiwy nànnàn wà. Wiko teko a'e ywy rehe har wazar romo no. Wyzài ywy rehe iho mehe Tupàn weityk kar a'e ywy rehe har Tawi pe wà.

¹⁵ Weruze'eg Tawi Izaew izuapyapyr paw wà kury. A'e paw wiko uzezàwezàwegatu henataromo wà. ¹⁶ Zoaw Zeruz imemyr wiko zauxiapekwer Tawi hemiruze'eg wanuwihaw romo a'e. Zuzapa Airuz ta'yr wiko tuwihawete pe ma'e ikwaw kar har romo a'e. ¹⁷ Zanak Aitu ta'yr a'e, Aimerek Amiatar ta'yr a'e no, wiko xaxeto romo a'e 'ar rehe a'e wà. Xerai wiko tuwihawete ze'eg pape rehe imuapykar romo a'e. ¹⁸ Menai Zoiaz ta'yr wiko zauxiapekwer Tawi rehe uzekaiw katu ma'e wanuwihaw romo a'e. Kere Pere a'e zauxiapekwer waner romo a'e wà. Tawi ta'yr wiko xaxeto romo a'e wà no.

9

Tawi Mewimozet kury

¹ Amo 'ar rehe upuranu Tawi uzehe we har wanehe kury. — Aipo amo Xau iànàm wikuwe a'e wà. Aze

heta we iànàm wikuwe ma'e wà nehe, hepurapo wer ikatu ma'e rehe wanupe nehe, ta'e Zonata Xau ta'yr wiko hemyryparete romo imàno 'ym mehe a'e xe, i'i wanupe.

² Heta we amo Xau pe uma'ereko e ma'e kwer Ziw her ma'e a'e. Amo uze'eg oho izupe. — Eze'eg eho tuwihawete Tawi pe nehe, i'i izupe. Oho a'e pe. — Ziw romo ereiko aipo, i'i tuwihawete izupe hexak mehe. — He'en pa. Neremiruze'eg romo aiko ihe, i'i izupe.

³ Na'e upuranu tuwihawete hehe kury. — Aipo heta we amo Xau iànàm wikuwe ma'e a'e. Ta'e kwehe mehe amume'u Xau iànàm wanupe ikatu ma'e iapo àwàm ihe xe, Tupàn henataromo ihe xe, i'i Tawi izupe. Uwazar Ziw ize'eg izupe. — He'en pa. Wikuwe pitài Zonata ta'yr a'e rihi. Ipàri mokoz upy rehe a'e, i'i izupe.

⁴ — Ma'e pe hekon, i'i tuwihawete izupe. — Makir Amiew ta'yr hàpuz me hekon. Iro-Nemar tawhu pe hekon a'e, i'i Ziw izupe.

⁵ A'e rupi omono kar Tawi amo awa a'e awa ipiaromo wà kury.

⁶ Mewimozet Zonata ta'yr Xau hemimino her romo a'e. Werur Tawi pe wà. Tawi henataromo uhem mehe wapyk upenàràg rehe uwa imuhyk pà ywy rehe henataromo kury, imuwete haw hexak kar pà izupe kury. — Mewimozet, i'i Tawi. — Neremiruze'eg romo aiko, hezar, i'i Mewimozet izupe.

⁷ — Ekyze zo ihewi ty. Azapo putar ikatu ma'e newe nehe, ta'e Zonata neru wiko hemyryparete romo wikuwe mehe we a'e xe. Amuzewyr kar wi putar ywy neràmuzgwer Xau ima'e kwer newe ihe nehe. Wyzài 'ar mehe erepuner nemai'u haw rehe hepyr nehe, i'i izupe.

⁸ Uzemumew wi Mewimozet henataromo kury. — Aiko zawar umàno ma'e kwer zàwe nerenataromo ihe. Màràzàwe tuwe erezekaiw iko herehe, i'i izupe.

⁹ Na'e wenez tuwihawete Ziw Xau pe uma'ereko e ma'e kwer uzeupe kury. — Amuzewyr putar nezarer Xau ima'e kwer iànàm wama'e kwer paw hemimino Mewimozet pe ihe kury. ¹⁰ Ne nehe, nera'yr wà nehe no, newe uma'ereko ma'e wà nehe no, upaw rupi katete pema'ereko putar wako pe nezarer Xau iànàm wanupe nehe. Pemono'og putar ma'e'a kwer nehe, wanemi'u ràm romo nehe. Xo Mewimozet zo umai'u putar tuweharupi heràpuz me heywyrapew rehe nehe, i'i Tawi izupe. Heta 15 ta'yr Ziw pe wà. Heta 20 uma'ereko ma'e izupe a'e 'ar mehe wà no.

¹¹ Uwazar Ziw ize'eg Tawi izupe. — Azapo putar neremiapo karer paw ihe nehe, i'i izupe. A'e 'ar henataromo Mewimozet uzypyrog tuwihawete rehe we umai'u pà ta'yr zàwe a'e kury.

¹² Heta ta'yr pixika'i ma'e Mika her ma'e Mewimozet pe no. Ziw iànàm paw wiko Mewimozet pe uma'ereko ma'e romo a'e wà kury. ¹³ Nezewe mehe Mewimozet, mokoz upy rehe ipàri ma'e, uzypyrog Zeruzarez tawhu pe wiko pà a'e kury. Umai'u tuwihawete ipyr tuweharupi.

10

Ikàg wera'u Tawi Amon izuapyapyr wanuwi, Xir wanuwi no

¹ Amo 'ar mehe Amon izuapyapyr wanuwihawete Na her ma'e umàno a'e kury. Ta'yr Anu uzeapo tuwihawete romo hekuzaromo kury. ² Uze'eg Tawi uzeupe. — Ikatu ma'e romo aiko putar Anu pe nehe. Ta'e tu Naaz wiko ikatu ma'e romo ihewe wiko mehe a'e xe, i'i uzeupe. A'e rupi omono kar uze'eg heraha har Anu pe imyrypar romo weko haw hexak kar pà izupe. Uhem ize'eg heraha har Hama tawhu pe wà kury. ³ Amon wanuwihaw uze'eg oho uwihawete pe wà. — Tawi umur ko awa xe zanemyrypar romo weko haw hexak kar pà zanewe a'e, ere iko nezeupe. Nan kwaw nezewe ty. Umur kar xe zanejàgaw rehe

wamume'egatu kar pà a'e wà. Ukwaw tawhu zanereko haw wà kury. A'e rupi upuner heitykaw rehe wà nehe, i'i izupe wà.

⁴ A'e rupi upyhyk Anu awa Tawi ze'eg herur arer wà kury. Upin wamutaw pitài pehegwer rehe. Uzaikaikaw wakamirpuku wanuwi wanenugupy rehe etea'i. A'e re omono kar a'e wi wà kury. ⁵ Amo umume'u a'e ma'e uzeapo ma'e kwer oho Tawi pe wà kury. Tawi omono kar amo awa wanuwàxi pà wà, ta'e imaranugar a'e wà xe. — Pepyta Zeriko tawhu pe nehe. Pezewyr peamutaw ipuku wi re nehe, peze wanupe nehe, i'i Tawi wanupe.

⁶ — Ximuigo kar Tawi kwez zaneàmàtyry'ymar romo kury, i'i Amon uzeupeupe wà. A'e rupi uzapokatu uze'eg amo 20 miw zauxiapekwer wanehe we wà. Xir ywy rehe har romo Mete-Heo tawhu pe har romo Zowa tawhu pe har romo wanekon wà. Uzapokatu uze'egaw Maaka tawhu pe har wanuwihaw rehe we wà no. Werur miw awa wà. 12 miw awa Tome tawhu pe har ur a'e wà no. ⁷ Tawi ukwaw wanemiapo kwer paw a'e. A'e rupi omono kar Zoaw wakutyr kury. Zoaw weraha zauxiapekwer ikàg wera'u ma'e Izaew izuapyapyr paw uzeupi wà. ⁸ Uhem Amon wà tawhu wi wà. Upytu'u Hama tawhu huwake teko waneixe haw huwake wà. A'e 'ar mehe we amogwer a'e wà, Xir izuapyapyr Zowa pe har Heow pe har a'e wà, awa Tome rehe we har a'e wà no, Maaka rehe we har a'e wà no, upytu'u kaiwer pe ka'a heta 'ymaw pe a'e wà.

⁹ Wexak Zoaw waàmàtyry'ymar zauxiapekwer wapytu'u haw wà. Amo ur iàmàtyry'ym pà henataromo wà. Amo ur iàmàtyry'ym pà ikupe kutyr wà no. A'e rupi wexaexak Izaew izuapyapyr zauxiapekwer ikatu wera'u ma'e uzeinuromo har a'e wà kury. Umupu'àm kar a'e zauxiapekwer Xir wanenataromo wà kury. ¹⁰ Wezar amogwer zauxiapekwer wyky'yr Amizaz rehe we wà.

Amizaz omono kar a'e zauxiapekwer Amon izuapyapyr wanenataromo wà kury. ¹¹ Na'e uze'eg Zoaw Amizaz pe kury. — Aze Xir zauxiapekwer uzypyrog hereityk pà wà nehe, ezur hepytywà pà nehe. Aze Amon zauxiapekwer uzypyrog nereityk pà wà nehe, aha putar nepytywà pà ihe nehe no. ¹² Ekyze zo wanuwi nehe. Xiàmàtyry'ym putar zaneğaw rupi wà nehe, zaneànàm wapyro pà nehe, tawhu Tupàn Zanezar ima'e ipyro pà nehe no. Tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hemimutar uzeapo nehe, i'i Zoaw Amizaz pe.

¹³ Na'e Zoaw oho waàmàtyry'ymar wakutyr kury. Na'arewahy Xir uzàn oho wanuwi wà. ¹⁴ Wexak Amon Xir wazàn mehe wà. A'e rupi uzàn Amizaz tawhu pupe oho pà wà no. Zoaw upytu'u Amon waàmàtyry'ym ire kury. Uzewyr oho Zeruzarez pe.

¹⁵ Xir ukwaw uzeityk awer Izaew wanehe we arer wà. Hexak mehe uzemono'og wi zauxiapekwer wà. ¹⁶ Tuwihawete Ananezer wenož Xir Ewparat yrykawhu izywyr har wà, kwarahy ihemaw kutyr har wà. A'e rupi oho a'e zauxiapekwer Erà tawhu pe wà kury. Xomak zauxiapekwer Ananezer hemiruze'eg wanuwihaw a'e, oho wanenataromo a'e. ¹⁷ Amo umume'u a'e ma'e oho Tawi pe wà. Henu mehe omono'og zauxiapekwer Izaew izuapyapyr wà. Wahaw Zotàw yrykaw oho wà. A'e re wata oho Erà tawhu pe wà. A'e pe wahem mehe Xir ur Izaew wanenataromo wà kury, wakutyr wà kury. Uzypyrog uzeàmàtyry'ym pà wà. ¹⁸ Umuzàn kar Izaew Xir wamono kar pà wà. Tawi a'e, hehe we har zauxiapekwer a'e wà no, uzuka 700 zauxiapekwer Xir a'e wà. A'e zauxiapekwer wata ywramawa rehe wà. Uzuka 40 miw Xir zauxiapekwer kawaru ku'az wata ma'e wà no. Zauxiapekwer ukutuk Xomak Xir wanuwihaw wà no. Umàno Xomak a'e pe zeàmàtyry'ymawhu pe a'e. ¹⁹ A'e tuwihaw Ananezer

rehe we har a'e wà, wexak Izaew wakàgaw wà. — Kwa, weityk zauxiapekwer zanerehe we har paw kwez wà kury, i'i uzeupeupe wà. A'e rupi uzemono Izaew wanupe wà. Izaew wiko wazar romo wà kury. Ukyze wà. — Aze xipytywà Amon zane wà nehe, Izaew zanezuka putar wà nehe, i'i uzeupeupe wà.

11

Tawi Matexewa rehe we kury

¹ Amo kwarahy rehe ka'akyr romogatu 'ar mehe tuwihawete paw uzemuàgà'ym amo ae teko waàmàtyry'ymaw rehe wà, a'e zahy rehe wà. Uze'eg Tawi Zoaw pe, amogwer tuwihaw wanupe no, zauxiapekwer Izaew izuapyapyr wanupe no. — Pezàmàtyry'ym zaneàmàtyry'ymar peho pe wà nehe kury, i'i wanupe. Weruzar ize'eg oho wà. Weityk Amon izuapyapyr oho wà. Umàmàn Hama tawhu izywyr wà. Tawi upyta Zeruzarez pe.

² Amo 'ar mehe karuk mehe upu'àm Tawi uker ire a'e. Uzekytyar oho wàpuzuhu 'aromo imuàtà pyrer rehe. A'e pe wiko mehe wexak amo kuzà ipuràg eteahy ma'e izahak mehe. ³ A'e rupi omono kar amo uzehe we har a'e pe. — Epuranu teko wanehe nehe. Mo romo hekon a'e kuzà a'e, ere wanupe nehe. Weruzar ize'eg oho. A'e re uzewyr oho Tawi pyr. Matexewa Erià tazyr Uri Ete zuapyr hemireko romo hekon a'e. ⁴ Na'e uze'eg uzehe we har wanupe kury. — Peho a'e kuzà herur pà xe ihewe nehe, i'i wanupe. Oho herur pà wà. Na'e uker Tawi ipuhe kury. A'e 'ym mehe we, a'e 'ar mehe, Matexewa umumaw uzemukatu haw Tupàn henataromo har zahy nà'nànar a'e. A'e re uzewyr weko haw pe kury. ⁵ Amo 'ar pawire ukwaw upuru'a haw kury. A'e rupi omono kar amo uzehe we har Tawi pe a'e ma'e imume'u pà izupe.

⁶ A'e rupi Tawi umume'u kar ko ze'eg heraha kar pà Zoaw pe kury. — Emur kar Uri Ete zuapyr xe ihewe nehe, ta'e heze'eg wer izupe ihe xe, i'i izupe. Weruzar Zoaw ize'eg. ⁷ A'e rupi uhem Uri Tawi heko haw pe kury. Upuranu Tawi hehe. — Aipo Zoaw ikatu a'e. Aipo zauxiapekwer ikatu a'e wà. Aipo oho katu zaneàmàtyry'ymar wazuka haw, i'i izupe. ⁸ A'e re uze'eg wi Uri pe. — Eho neràpuz me nepytu'u pà kury, i'i izupe. Uhem Uri a'e wi. Tawi weraha kar amo ma'e Uri hàpuz me izupe imono e pyràm romo. ⁹ Uri noho kwaw wàpuz me. Uker tàpuzuhu hukenaw huwake amogwer tuwihawete rehe uzekaiw ma'e zauxiapekwer wapyr. ¹⁰ Amo umume'u hemiapo kwer oho Tawi pe. — Uri nuker kwaw wàpuz me a'e, i'i izupe. A'e rupi wenz Tawi Uri uzeupe kury, hehe upuranu pà kury. — Erezewyr kwez muite wi kury. Eremumaw 'ar tetea'u muite neràpuz wi nereko pà. Màràzàwe tuwe nereho kwaw neràpuz me, i'i izupe.

¹¹ Uwazar Uri ize'eg izupe. — Awa Izaew izuapyapyr a'e wà, awa Zuta izuapyapyr a'e wà no, muite wanekon zeàmàtyry'ymawhu pe wà. Wereko Tupàn Ze'eg Hyru uzehe we wà no. Heruwihaw Zoaw uker kaiwer pe uzehe we har wanehe we. Aze mo aha heràpuz me, aze mo a'u ma'ywa uwà tykwer a'e pe, aze mo amai'u a'e pe, aze mo aker heremireko puhe na'ikatu iwer mo. Ta'e amogwer zauxiapekwer nupuner kwaw agwer ma'e iapo haw rehe a'e wà xe. Amume'u putar ko heze'eg Tupàn pe imonokatu pyrer romo henataromo ihe kury. Nazapo pixik kwaw agwer ma'e ihe, i'i Uri Tawi pe.

¹² Uze'eg wi Tawi izupe. — Epyta xe kutàri kury. Pyhewe urumuzewyr kar putar zeàmàtyry'ymawhu pe nehe, i'i izupe. Umumaw Uri mokoz 'ar a'e pe wiko pà. ¹³ Umumai'u kar Tawi Uri uzehe we. U'u kar uwà tykwer tetea'u izupe. A'e rupi uka'u. Nezewe rehe we noho kwaw

Uri wàpuz me pyhaw. Uker oho xaxeto waker haw pupe. U'aw ywy rehe pàn zewàwànwaw rehe.

¹⁴ Iku'egwer pe Tawi uzapo amo pape Zoaw pe kury. Omono Uri pe. — Eraha ko pape Zoaw pe nehe, i'i izupe.

¹⁵ Nezewe i'i ize'eg a'e pape rehe imuapyk pyrer. — Eraha Uri amogwer wanenataromo zauxiapekwer wazeàmà-tyry'yimahy haw pe nehe. A'e re emuzewyr kar hehe we har izuwi wà nehe. Tuwe zaneàmàtyry'yimar uzuka Uri a'e wà nehe, i'i ze'eg a'e pape rehe imuapyk pà a'e.

¹⁶ Amo 'ar mehe umàmàn Izaew oho amo tawhu izywyr wà. Zoaw ume'e zeàmàtyry'yimawhu rehe. Wexak amo waàmàtyry'yimar zauxiapekwer hehaite wera'u ma'e a'e pe har wà. A'e rupi omono kar Uri a'e pe wanuwake kury. ¹⁷ Uhem a'e zauxiapekwer tawhu wi wà kury. Uzàmàtyry'ym Zoaw rehe we har wà wà. Uzuka amo tuwihaw Tawi hemiruze'eg a'e pe wà. Uzuka Uri wà no.

¹⁸ Na'e omono kar Zoaw uze'eg heraha har a'e ma'e imume'u kar pà Tawi pe. ¹⁹ Uze'eg nezewe uze'eg heraha àrà m pe. — Emume'u Tawi hemiruze'eg wazuka awer eho izupe nehe. ²⁰ Aze ru'u wikwahy putar nehe. Aze ru'u upuranu putar nerehe nehe. — Màràzàwe tuwe peho tawhu huwakea'i waàmàtyry'ym pà, i'i putar ru'u nehe. — Upuner mo u'yw imomor haw rehe pàrirogaw aihà ma'e wi penehe wà. ²¹ Aipo napema'enukwaw kwaw Amimerek Zeruwezet ta'yr izuka awer rehe. Tawhu Tew kutyr iho mehe amo kuzà weityk amo ita arozràn imuku'i haw imomor pà pàrirogaw wi a'e, i'aromo a'e, izuka pà a'e. Màràzàwe tuwe pehem peho pàrirogaw huwake, i'i putar ru'u nehe. Aze upuranu nerehe nezewe nehe, — Tuwihaw Uri neremiruze'eg umàno a'e no, ere izupe nehe, i'i Zoaw a'e zauxiapekwer pe.

²² Na'e umume'u Zoaw hemimume'u kwer oho Tawi pe kury. ²³ — Ureàmàtyry'yimar ikàg wera'u urewi wà. A'e

rupi uhem tawhu wi katu pe zaneàmàtyry'yim pà wà. Ure urumuzewyr kar pàrirogaw hukenaw kutyr ure wà. ²⁴ A'e rupi omomor u'yw ipàrirogaw apyr wi urerehe wà. Amo tuwihaw neremiruze'eg umàno wà. Neremiruze'eg Uri umàno a'e no, i'i izupe.

²⁵ Uwazar Tawi a'e ze'eg herur arer pe kury. — Emurywete kar Zoaw eho nehe. — Ezemumikahy zo nehe, ere izupe nehe. — Wyzài zauxiapekwer upuner umàno haw rehe zeàmàtyry'yimawhu pe wà. — Pezàmàtyry'yimahy wi wi nehe. Xo waneityk ire zo pepytu'u nehe, ere eho Zoaw pe nehe, i'i Tawi izupe.

²⁶ Ukwaw Matexewa umen izuka awer a'e no. Uzai'o tuwe. ²⁷ Umumaw umàno ma'e kwer rehe uzai'o haw 'ar wà. A'e re umur kar Tawi Matexewa wàpuzuhu pe kury. Umuigo kar wemireko romo. Uzexak kar imemyr awa romo izupe kury. Tawi hemiapo kwer na'ikatu pixik kwaw Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe.

12

Uze'egahy Nàtà Tawi pe a'e

¹ Uze'eg Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uze'eg imume'u har Nàtà her ma'e pe kury. — Eze'eg eho Tawi pe nehe, i'i izupe. A'e rupi oho Nàtà uze'eg pà izupe, ko ma'emume'u haw imume'u pà izupe. — Mokok awa wiko amo tawhu pe wà. Awa ipy wiko hemetarer katu ma'e romo. Inugwer wiko hemetarer 'ym ma'e romo. ² Heta tetea'u tapi'ak hemetarer katu ma'e pe. Heta tetea'u àràpuhàràn izupe wà no. ³ Xo pitài àràpuhàràn zo heta hemetarer 'ym ma'e pe, ta'e ume'eg kar uzeupe a'e xe. Uzekaiw katu hehe. Umuhu kar weimaw wàpuz me wa'yr wanehe we. Omono wemi'u ikurer izupe opo pupe. Umui'u kar ukanek pupe no. Umuger kar wenugupy i'ar romo a'e no. Uzapo wazyr ài a'e. ⁴ Amo 'ar mehe uhem amo awa hemetarer katu

ma'e hàpuz me. Hemetarer katu ma'e na'ipuruzuka wer kwaw weimaw wàpuz me uhem ma'e kwer rehe hemi'u ràm romo a'e. A'e rupi upyhyk hemetarer 'ym ma'e heimaw izuka pà kury. Uzapo mai'u haw nezewe wàpuz me uhem ma'e kwer wanupe, i'i Nàtà Tawi pe.

⁵ Wikwahy Tawi a'e awa hemetarer katu ma'e rehe. — Amume'uahy ko heremiapo ràm Tupàn wikuwe ma'e henataromo ihe kury. Aze amo uzuka a'e awa nehe, ikatu putar ihewe nehe, i'iahy izupe. ⁶ — Iaiw ma'e uzapo a'e. Tuwe katu 'ym ma'e umekuzar 4 haw ma'e wemiapo kwer rupi nehe, i'i izupe.

⁷ Na'e uze'eg Nàtà Tawi pe. — Ne ereiko a'e awa romo ne. Nezewe i'i Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Izaew wazar newe kury. — Urumuigo kar Izaew wanuwihawete romo ihe. Urupyro Xau wi. ⁸ Amono iziwy kwer paw newe. Amono hemiruze'eg kwer newe wà no. Amono hemireko kwer newe wà. Urumuigo kar Izaew wanuwihawete romo. Urumuigo kar Zuta wanuwihawete romo no. Aze mo nuhyk iwer newe, amono mo amo ma'e tetea'u newe no. ⁹ Màràzàwe tuwe nereruzar kwaw heze'eg ne. Màràzàwe tuwe erezapo a'e iaiw ma'e ne. Erezuka kar Uri zeàmà-tyry'ymawhu pe. Erezuka kar Uri Amon izuapyapyr wanupe. A'e re erepyro hemireko izuwi. ¹⁰ Erezuhaw heze'eg Uri wi hemireko ipyro mehe. A'e rupi tuweharupi uzuka putar amo nezuapyapyr a'e wà nehe no. ¹¹ Amo ae iaiw ma'e amume'u newe no. Amo neànàm uzapo putar iro haw newe nehe, ta'e azapo kar putar izupe ihe nehe xe. Erexak putar a'e iro haw nehe, ta'e apyro putar neremireko newi ihe wà nehe, amo ae awa pe wamono pà ihe wà nehe. A'e awa uker putar wapuhe 'aromo nehe, kwarahy ihyape katu mehe nehe. ¹² Erezapo ikatu 'ym ma'e nezeàmim pà neremiapo kwer ikwaw kar 'ym pà purupe. Azapo kar putar a'e iaiw ma'e 'aromo kwarahy

ihyape katu mehe ihe nehe, Izaew paw wanupe hexak kar pà ikwaw kar pà ihe nehe, i'i Tupàn newe, i'i Nàtà Tawi pe.

¹³ Na'e uze'eg Tawi izupe. — Azeharomoete azapo iaiw ma'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e henataromo ihe, i'i izupe. Uwazar wi Nàtà ize'eg izupe no. — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umunàn neremiapo kwer kwez kury. Neremàno kwaw kury. ¹⁴ A'e ma'e iapo mehe erexak kar Tupàn imuwete 'ymaw izupe ne. A'e rupi nera'yr umàno putar a'e nehe, i'i izupe.

¹⁵ A'e re oho Nàtà weko haw pe kury. Pema'enukwaw ta'yr Uri hemireko rehe we hemimuzàg kwer rehe. Ima'eahy kury.

Tawi ra'yr imàno awer

¹⁶ — Emukatu hera'yr nehe, i'i Tupàn pe. Na'imai'u wer kwaw. Wixe uker haw pupe. Umumaw pytun gatu ywy rehe u'aw pà. ¹⁷ Tàpuzuhu pe uma'ereko ma'e uzeagaw Tawi imupu'àm kar pà wà. Na'ipu'àm wer kwaw. Numai'u kwaw wanehe we. ¹⁸ 7 'ar pawire umàno ta'yr. Uma'ereko ma'e ukyze Tawi wi wà kury. Na'ipurumume'u wer kwaw ta'yr imàno awer rehe izupe wà. Uze'eg uzeupeupe wà. — Ta'yr hekuwe mehe we Tawi nuze'eg kwaw zanewe izupe zaneze'eg mehe a'e. Aze ximume'u imàno awer izupe nehe, hehaite putar ru'u zanewe nehe. Wyzài iaiw ma'e rehe upuner iapo haw rehe zanewe nehe, i'i uzeupeupe wà.

¹⁹ Wewowowowo tuwihaw waiko uze'eg pà uzeupeupe wà. Tawi wexak waze'eg mehe wà. Wanenu 'ym mehe we ukwaw wa'yr imàno awer kury. A'e rupi upuranu wanehe. — Kwarer umàno aipo, i'i wanupe. — Umàno, i'i izupe wà.

²⁰ Na'e upu'àm Tawi ywy wi kury. Uzahak. Umuguz u'aw. Wenuhem ukamir. Umunehew amo ae ma'e kury. A'e re oho Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hàpuz me imuwete katu pà. A'e re uzewyr wàpuzuhu pe. A'e pe

uhem mehe wenz temi'u wemiruze'eg wanupe. Omono izupe a'e 'ar mehe wà.

²¹ Na'e tuwihaw uze'eg izupe wà kury. — Màràzàwe tuwe aipo pa. Kwarer hekuwe mehe we erezai'o hehe nemai'u 'ym pà. Imàno re tàrityka'i erepu'àm nemai'u pà, i'i izupe wà.

²² — He'en pa, i'i Tawi wanupe. — Kwarer hekuwe mehe we namai'u kwaw hehe hezai'o pà ihe. Ta'e nezewe mehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e upuner mo hepuhareko haw rehe a'e, upuner mo imàno haw wi ipyro pà mo a'e. ²³ Umàno kwez kury. Màràzàwe tuwe azekwaku putar hemai'u 'ym pà ihe kury. Aipo apuner imugweraw kar haw rehe nezewe haw iapo pà. Amo 'ar mehe aha putar iho awer pe ihe nehe. Ta'e nuzewyr pixik kwaw xe ihewe nehe kury xe, i'i Tawi wanupe.

Xàrumàw izexak awer

²⁴ Na'e umurywete kar wemireko Matexewa oho kury. Uker oho ipuhe. Ipuru'a. Uzexak kar imemyr awa a'e. Omono Tawi Xàrumàw her romo wà. Uzamutar katu Tupàn kwaharer a'e. ²⁵ Na'e uze'eg Nàtà pe. — Emono Zenini izupe her romo nehe. Ta'e azamutar katu ihe xe, i'i Tupàn Nàtà pe. — Tupàn hemiamutar katu, i'i her zaneze'eg rupi.

Tawi weityk Xama taw a'e wà

²⁶ A'e 'ar rehe we Zoaw uzàmàtyry'ym wi tawhu Hama her ma'e oho pà no. Amon ywy rehe har wanuwihawete wiko a'e pe. Weityk etea'i tawhu kury. ²⁷ A'e rupi omono kar uze'eg heraha har Tawi pe wà. — Azàmàtyry'ym Hama teko ihe. Apyro wa'y imonokatu haw paw wanuwu. ²⁸ Emono'ono'og amogwer zauxiapekwer paw ne wà nehe kury. Ezur tawhu kutyr kury, ipyhyk pà kury. Nahereko wer kwaw ko tawhu heityk àràno romo nehe, i'i izupe.

²⁹ A'e rupi omono'og Tawi wemiruze'eg zauxiapekwer wà kury. Hama pe wanon wà kury. Weityk wà.

³⁰ Tuweharupi Amon izuapyapyr umuwete katu amo tupàn ua'u Morok her ma'e a'e wà. Uzapo iàkàg rehe har izupe wà. ³⁴ kir ipuhuz taw. Umupyràn or tetea'u iapo pà wà. Omono amo ita hekuzar katu ma'e hehe wà no. Tawhu pupe wixe mehe upyro Tawi a'e ita iàkàg rehe har wi uwàkàg rehe har pe imomog pà. Weraha amo ae ma'e hekuzar katu ma'e Hama wi a'e wà no. ³¹ Umuma'ereko kar Tawi a'e tawhu pe har ywyrakixi haw pupe wà, xikurupe pupe wà, itazy pupe wà no. Uzapo kar ywytàtà tetea'u wanupe no. Uzapo kar agwer ma'e amogwer tawhu Amon ywy rehe har pe har wanupe no. Na'e uzewyr Tawi oho Zeruzarez pe kury, zauxiapekwer waneraha pà kury.

13

Aminom Tamar rehe we kury

¹ Àmixàràw Tawi ta'yr a'e, heta amo heinyr a'e. Ipuràg eteahy a'e. Tamar her romo a'e. Amo Tawi ta'yr Aminom her ma'e uzamutar katu Tamar a'e kury. Ipurupyhyk wer hehe uzeupe. ² Iamutar katu haw umuma'eahy kar Aminom kury. — Napuner kwaw hereko haw rehe heremireko romo ta'e wiko hereinyr heru amo hemireko pupe har romo a'e xe, i'i uzeupe. Awa puhe oho pixik 'ym ma'e romo hekon Tamar a'e. A'e rupi nupuner kwaw wyzài awa uzexak kar haw rehe a'e. Nezewe Zutew waneko haw a'e wà. ³ Heta amo imyrypar ma'e kwaw katu har Aminom pe a'e. Zonanaw her romo a'e. Ximez Tawi ryky'yr ta'yr romo hekon. ⁴ Uze'eg Zonanaw Aminom pe kury. — Ereiko tuwihawete ta'yr romo ne. Màràzàwe tuwe erezemumikahy tuweharupi. Emume'u ihewe kury, i'i izupe. — Azamutar katu Tamar ihe. Àmixàràw heinyr

romo hekon a'e. Heryky'yr heru amo hemireko pupe har romo hekon a'e, i'i Aminom izupe.

⁵ Uze'eg Zonanaw izupe. — Nema'eahy mua'u nehe kury, neker haw pe ne'aw pà nehe kury. Neru tur mehe eze'eg nezewe izupe nehe. — Tuwe hereinyr Tamar werur heremi'u ràm ihewe nehe. Tuwe uzapo heremi'u ràm xe heruwà nehe, imur pà ihewe nehe, ere izupe nehe, i'i izupe.

⁶ A'e rupi u'aw Aminom kury. — Hema'eahy, i'i mua'u wanupe. Tuwihawete Tawi oho hexak pà. Uze'eg Aminom izupe. — Tuwe Tamar ur xe amo typy'ak iapo pà ihewe nehe. Tuwe a'e tuwe umur ihewe nehe, i'i izupe.

⁷ A'e rupi omono kar Tawi uze'eg Tamar pe wàpuzuhu pe heko mehe. — Eho Aminom hàpuz me nehe. Ezapo amo temi'u izupe nehe, i'i Tawi izupe.

⁸ Oho a'e pe a'e. A'e pe uhem mehe wexak Aminom iker haw rehe tuz mehe. Upyhyk arozràn imuku'i pyrer 'y inuromo har kury. Uma'ema'e in. A'e re uzapo amo typy'ak a'e pe izupe. Upuner hexakaw rehe iapo mehe. Umihir typy'ak kury. ⁹ A'e re wenuhem zepehe wi i'u kar pà Aminom pe. Nuputar kwaw a'e. — Emuhem kar teko paw xe wi wà nehe, i'i izupe. Uhem teko paw oho a'e wi wà kury. ¹⁰ Na'e uze'eg Aminom Tamar pe kury. — Erur typy'ak xe herupaw pe i'u kar pà ihewe kury, i'i izupe. A'e rupi Tamar weraha typy'ak i'u kar pà ukywyr pe iker haw 'aromo kury. ¹¹ Aminom pe imono mehe we upyhyk Aminom Tamar kury. — E'aw xe hepuhe kury, hereinyr, i'i izupe.

¹² Uwazar heinyr ize'eg izupe. — Nan, hekywyr. Ezapo kar zo agwer ma'e ihewe nehe. Nuzeapo pixik kwaw agwer ma'e Izaew wainuinuromo. Ezapo zo ko iaiw ma'e ihewe nehe, i'i izupe. ¹³ Aze mo azapo agwer ma'e, napuner iwer mo amo teko wanenataromo heho haw rehe.

Ereiko mo iranaiwete ma'e zàwe Izaew wanenataromo. Eze'eg tuwihawete pe nehe. A'e mehe hemono putar newe a'e nehe, i'i izupe.

¹⁴ Na'ipurenu wer kwaw Tamar ze'eg rehe. Ikàg weru'au izuwi a'e. A'e rupi umu'aw wi uzepuhe kury.

¹⁵ Upuhe imu'aw ire kury, na'iakatuwawahy kwaw hehe kury. Hehe iakatuwawahy 'ymaw ikàg weru'au iamutar katu awer wi. — Ehem eho xe wi kury, i'i izupe.

¹⁶ — Nan, hekywyr, i'i Tamar izupe. — Iaiw ma'e iapo haw eremumaw kwez kury. Aze hemono kar xe wi nehe, neremiapo rà m iaiw weru'au putar neremiapo romo kwer wi nehe, i'i izupe. Na'izeapyaka wer kwaw ize'eg rehe.

¹⁷ Wenz uma'ereko ma'e uzeupe kury. — Eraha 'aw kuzà xe wi nehe ty. Emuhem kar imonokatu pe nehe. A'e re ewàpytym uken izuwi nehe, i'i izupe.

¹⁸ Na'e uma'ereko ma'e umuhem kar Tamar katu pe kury. Uwàpytym uken izuwi. Na'e kuzà umunehew hopozpuku izywapukupuku ma'e kury. Tuwihawete tazyr imen 'ym ma'e zo umunehew agwer topoz a'e 'ar mehe a'e wà. ¹⁹ Na'e omono tâtàpyzgwer kaiwer ku'i kwer wàkàg rehe kury. Umu'i wopoz no. Uhem oho a'e wi weiheihem romo kury. Upyk uwa opo pupe. ²⁰ Ikywyr Àmixàràw upuranu hehe. — Aipo Aminom uzapo ikatu 'ym ma'e newe. Emume'u zo ko ma'e amogwer wanupe nehe, hereinyr. Ta'e nekywyr zaneru amo hemireko pupe har romo hekon a'e xe. Eraha zo azeharomoete har romo nehe, i'i izupe. Na'e Tamar a'e kury, wiko Àmixàràw hàpuz me uzemumikahy pà a'e zutyka'i a'e kury.

²¹ Amo umume'u a'e ma'e oho Tawi pe kury. Wikwahy Tawi henu mehe. ²² Nuze'eg pixik kwaw Àmixàràw oho Aminom pe. Na'iakatuwawahy kwaw hehe. Ta'e uzapo a'e ma'e heinyr Tamar pe a'e xe.

²³ Umumaw mokoz kwarahy nezewe wiko pà wà. Amo 'ar mehe Àmixàràw omonohok àràpuhàràw hawer iko Ma'aw Azor tawhu pe. Eparai waiwy huwake tuz. Wenz amogwer tuwihawete ta'yr paw wamuwà a'e pe wà.

²⁴ Na'e oho tuwihawete Tawi pe uze'eg pà. — Hezar. Amonohok àràpuhàràw hawer teko hereimaw wanuwi ihe. Aputar a'e pe neho àwàm ihe, newe uma'ereko ma'e wanehe we nehe.

²⁵ Uwazar Tawi ize'eg izupe. — Nan, hera'yr. Aze mo oroho ure paw rupi, urumuma'ereko kar tetea'u mo ure, i'i Tawi wa'yr pe. — Eho hezar, i'i wi Àmixàràw izupe. — Nan, i'i Tawi. — Erepuner xe wi neho haw rehe kury, i'i wa'yr pe.

²⁶ — Ikatu, i'i. — Tuwe nera'yr Aminom oho nehe, i'i izupe. — Màràzàwe tuwe oho putar nerupi nehe, i'i tuwihawete.

²⁷ — Tuwe oho nehe ty, i'i wi Àmixàràw. A'e rupi ikene'o Tawi kury. — Ikatu, i'i. — Aminom upuner oho haw rehe. Amogwer hera'yr paw oho putar wà nehe no. Umuàgà'ym Àmixàràw mai'u haw uhua'u ma'e tuwihawete pe iapo pyr zàwenugar a'e kury. ²⁸ Uze'eg nezewe uma'ereko ma'e wanupe. — Peme'egatu Aminom rehe nehe. Ika'u mehe amume'u putar heze'eg peme nehe. A'e mehe pezuka pekyze 'ym pà nehe, ta'e ihe izuka kar har romo aiko ihe nehe xe. Pekàg nehe, i'i Àmixàràw wemiruze'eg wanupe.

²⁹ Uma'ereko ma'e uzuka Aminom Àmixàràw ze'eg rupi katete wà. Na'e amogwer Tawi ta'yr uzeupir weimaw kawaru kupe pe uzàn pà wà kury.

³⁰ Weko haw pe wazewyr mehe we amo uze'eg oho nezewe Tawi pe kury. — Àmixàràw uzuka nera'yr paw wà. Ni pitài nuzenuhem kwaw umàno haw wi wà, i'i izupe.

³¹ A'e rupi upu'àm tuwihawete kury. Umu'i ukamir-puku uzemumikahy haw hexak kar pà. Weityk ukamir-puku ywy pe. Izupe uma'ereko ma'e hehe we har paw umu'i ukamir puku a'e wà no. ³² Na'e uze'eg Zonanaw Ximez ta'yr Tawi tyky'yr izupe kury. — Hezar. Nuzuka kwaw nera'yr paw wà. Xo Aminom zo umàno a'e. Àmixàràw rehe ureme'e mehe urukwaw hemiapo rà. Ta'e Aminom upyhykahy heinyr Tamar ma'e izupe iapo mehe a'e xe. ³³ — Umàno Tawi ta'yr paw wà, i'i kwez ihewe a'e. Nazeruzar kwaw ize'eg rehe kwez ihe. Xo Aminom zo uzuka, i'i tuwihawete pe.

³⁴ A'e ma'e izeapo mehe we uzàn Àmixàràw weko haw wi kury. Heta amo zauxiapekwer ume'egatu ma'e tàpuzuhu pe upu'àm pà. Wexak teko tetea'u ywytyr wi wawezyw mehe wà, Oronaim piarupi wanur mehe wà. A'e rupi oho tuwihawete heko haw pe kury. — Amo awa uwezyw waiko ywytyr wi Oronaim piarupi a'e wà kury, i'i izupe.

³⁵ Na'e uze'eg Zonanaw Tawi pe kury. — Nera'yr wà, ty. Uzewyr waiko heze'eg wer rupi katete wà, ty, i'i izupe.

³⁶ A'e ma'e imume'u pawire we wixe Tawi ta'yr a'e pe wà kury. Uzypyrog uzai'oahy pà wà. Tawi a'e no, hehe we har tuwihaw a'e wà no, uzai'oahy a'e wà no.

³⁷ Àmixàràw uzàn oho uiwy wi. Upyta oho Tawmaz Amiu ta'yr Zezur tawhu pe har wanuwihawete ipyr a'e kury. Tawi umumaw 'ar tetea'u wa'yr Aminom imàno awer rehe uzai'o pà.

³⁸ Umumaw Àmixàràw na'iruz kwarahy Zezur pe wiko pà. ³⁹ Na'e tuwihawete Tawi uzypyrog weha omonokatu pà Àmixàràw pe. Ta'e upytu'u Aminom mào awer rehe uzai'o re kury xe.

14

Àmixàràw uzewyr Zeruzarez tawhu pe a'e

¹ Omonokatu Tawi weha Àmixàràw rehe. Zoaw Zeruz memyr ukwaw Tawi izemumikahy haw a'e. ² A'e rupi omono kar amo awa Tekoa tawhu pe amo kuzà ma'e kwaw katu har a'e pe har ipiaromo kury. Werur izupe. A'e rupi Zoaw uze'eg kuzà pe kury. — Ezai'o mua'u tuwihawete henataromo amo imàno awer rehe nehe. Emunehew nema'e nezai'o mehe har nehe. Emuguz zo ne'aw nehe. Eiko mua'u 'ar tetea'u rehe uzai'o ma'e romo kury. ³ A'e mehe eze'eg eho tuwihawete pe nehe. Amume'u putar izupe neremimume'u rà m newe ihe kury, i'i izupe. Na'e umume'u Zoaw a'e ma'e izupe.

⁴ Oho kuzà tuwihawete henataromo kury. Wapyk upenàràg rehe uwa imuhyk pà ywy rehe imuwete haw hexak kar pà. — Hepytywà pe nehe, hezar, i'i izupe.

⁵ — Ma'e ereputar, i'i Tawi izupe. — Hemen umàno kwez a'e kury. Imen umàno ma'e kwer hemetarer 'ym ma'e romo aiko ihe. ⁶ Kwehe mehe heta mokoz hememyr awa ihewe wà. Amo 'ar mehe uzeàmàtry'ym kaiwer pe wà. Naheta kwaw wamupytu'u kar har a'e pe a'e 'ar mehe wà. A'e rupi amo uzuka inugwer. ⁷ A'e rupi ko 'ar rehe heànàm paw wiko heàmàtry'ymar romo wà kury. — Emur nememyr wikuwe ma'e urewe nehe, i'i waiko ihewe wà, ta'e ipuruzuka wer hehe wà 'y, ta'e uzuka wywyr a'e 'y. Aze uzuka wà nehe, aiko putar imemyr 'ym ma'e romo nehe. Uzuka putar hememyr iahykaw rehe har wà nehe. A'e rupi naheta kwaw ta'yr hemen umàno ma'e kwer pe wà nehe. Naheta kwaw izuapyapyr izupe wà nehe. Naheta kwaw her hereko àrà m izupe nehe. Ukàz ym putar her nehe, i'i izupe.

⁸ Uwazar Tawi ize'eg izupe. — Ezewyr eho neràpuz me nehe. Ihe ae azekaiw putar ko ma'e rehe ihe nehe, i'i izupe.

⁹ — Hezar, i'i kuzà. — Ihe ihe, heànàm a'e wà no, uruiko putar wyzài neremiapo ràm iapo har zàwe nehe. Ne nehe, neànàm wà nehe no, napeiko kwaw a'e ma'e iapo harete romo. Tuwe zepyk àwàm u'ar urerehe nehe, i'i izupe.

¹⁰ Na'e i'i tuwihawete izupe kury. — Aze amo umume'u nezuka àwàm newe nehe, erur xe nehe. Nezewe mehe naneputupyk pixik kwaw a'e nehe, i'i izupe.

¹¹ — Hezar, eze'eg Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e nezar pe nehe. Nezewe mehe heànàm hememyr izuka àràm nuzuka kwaw inugwer hehe uzepyk pà wà nehe. Nezewe mehe mo uzuka amo hememyr wà, i'i izupe. — Amume'u putar ko ma'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e henataromo kury. Ni amo nopokok kwaw nememyr rehe wà nehe, i'i izupe.

¹² — Hezar. Xo pitài ma'e zo amume'u putar newe kury, i'i izupe. — Ikatu, i'i Tawi kuzà pe.

¹³ — Màràzàwe tuwe nerezapo kwaw agwer ikatu ma'e ihewe neremiapo Tupàn hemiaiuhu wanupe. Erezapo ikatu ma'e ihewe. Nerezapo kwaw nezewe nugar nera'yrete pe, amo ae ywy rehe neremimono karer, neremimuzàn karer pe, imuzewyr kar pà. ¹⁴ Zane paw zàmàno putar nehe. Zaiko 'y ywy rehe izakook pyrer ài zane. Ni amo nupuner kwaw a'e 'y imono'og wi haw rehe wà. Ni Tupàn numuzewyr kar kwaw umàno ma'e kwer tywypaw wi a'e wà. Tuwihawete zo upuner amo awa imuzewyr kar haw rehe amo ae ywy wi a'e. ¹⁵ Tuwihawete. Azur newe heze'eg pà kwez ihe, ta'e teko umume'u iaiw ma'e ihewe wemiapo ràm a'e wà 'y. A'e rupi aze'eg hezeupe. Aze'eg putar tuwihawete pe nehe. Àro hereminoz kwer iapo àwàm teko ihe, a'e hezeupe. ¹⁶ Aze ru'u erenu putar

heze'eg nehe. Aze ru'u urepyro putar pe hememyr izuka haw rehe uzeagaw ma'e wi ne nehe. Ta'e iporomono kar wer urerehe ywy Tupàn urewe hemimur kwer wi a'e 'y. ¹⁷ Ihe neremiruze'eg ihe. Nezewe a'e hezeupe. Tuwihawete hepyro putar uze'eg rupi a'e nehe. Ta'e tuwihawete wiko Tupàn reko haw pe har zàwenugar romo a'e 'y. Ukwaw ma'e paw a'e 'y, a'e hezeupe. Tuwe Zanezar Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wiko nerehe we nehe, i'i kuzà Tawi pe.

¹⁸ — Xo pitài haw rupi zo apuranu putar nerehe ihe kury. Emume'u ze'eg azeharomoete har paw ihewe nehe, i'i Tawi izupe. — Wyzài ma'e rehe epuranu herehe nehe, i'i kuzà Tawi pe.

¹⁹ — Aipo Zoaw uzapo kar ko ma'e newe a'e, i'i izupe. Uwazar kuzà izupe. — Amume'u newe ma'e Tupàn pe imono pyrer paw wanenataromo ihe kury. Azeharomoete napuner kwaw nepuranu haw wi hehemaw rehe. Aze ma. Tuwihaw nerehe we har Zoaw her ma'e uzapo kar ko ma'e ihewe a'e. Umume'u kar ko ma'e ihewe a'e, i'i izupe. ²⁰ Uzapo nezewe haw a'e ta'e ipurumuàgy'ygatu ko ma'e rehe a'e 'y. Ne erekwaw katu ma'e Tupàn reko haw pe har ài ne. Erekwaw katu ma'e uzeapo ma'e kwer ne, i'i kuzà tuwihawete pe.

²¹ Nan kwehe tete uze'eg tuwihawete Zoaw pe. — Azapo putar neremiapo putar haw ihe nehe. Erur kwàkwàmo Àmixàràw eho kury, i'i izupe.

²² Na'e Zoaw uzemomor ywy rehe Tawi henataromo kury. — Tuwe Tupàn umur uze'egatu nerehe nehe, heruwihawete. Aiko neremiruze'eg romo ihe. Azeharomoete hekatu newe, ta'e erezapo putar heremiapo putar haw ne nehe xe. Akwaw newe hekatu haw ihe kury, i'i izupe.

²³ Na'e upu'àm Zoaw kury. Oho Zezur tawhu pe. Werur wi Àmixàràw Zeruzarez pe. ²⁴ — Àmixàràw nuiko kwaw heràpuzuhu pe nehe, i'i Tawi tuwihaw wanupe. — Nahepurexak wer kwaw hehe ihe nehe, i'i izupe. A'e rupi wiko Àmixàràw oho wàpuz me kury. Nuzexak kar pixik kwaw tuwihawete pe a'e 'ar mehe henataromo.

Uzemuawyze Tawi Àmixàràw rehe we

²⁵ Awa ipuràg eteahy ma'e romo hekon Àmixàràw. Naheta kwaw amo izàwenugar Izaew wainuinuromo wà. Naheta kwaw iro haw hehe, iàkàg wi ipy pe. ²⁶ I'awku a'e. Kwarahy nàràgatu omonohok u'aw pitài haw, ta'e ipukua'u a'e xe, ta'e ipuhuz katu a'e no xe. Imonohok ire heta mokoz kir ma'e ipuhuz taw zàwegatete. Tuwihawete hàpuzuhu pe heta amo puhuz taw hagaw paw ikatu ma'e. Wexak i'aw kwer ipuhuz taw a'e pe. ²⁷ Heta na'iruz ta'yr izupe wà. Heta pitài tazyr Tamar her ma'e. Ipuràg eteahy a'e.

²⁸ Umumaw Àmixàràw mokoz kwarahy Zeruzarez tawhu pe wiko pà tuwihawete hexak 'ym pà. ²⁹ Amo 'ar mehe wenz Àmixàràw Zoaw uzeupe kury. — Eze'eg eho tuwihawete pe herehe nehe, i'i izupe. Na'iho wer kwaw Zoaw. Wenz wi Zoaw imuwà no. — Eze'eg wi eho izupe rihi no ty, i'i izupe. — Nan, i'i Zoaw izupe. ³⁰ A'e rupi uze'eg uzeupe uma'ereko ma'e wanupe. — Pexak kury. Zoaw iko a'e, heko izywyra'i rehe tuz a'e. Heta arozràn xewar her ma'e itym myrer iko pe. Pemunyk tata peho iko rehe nehe ty wà, i'i wanupe. A'e rupi umunyk tata oho Zoaw iko rehe wà.

³¹ A'e rupi oho Zoaw Àmixàràw hàpuz me, hehe upu-ranu pà kury. — Màràzàwe tuwe newe uma'ereko ma'e umunyk tata heko rehe wà, i'i izupe.

³² — Urenoz kar ihe. Aputar tuwihawete Tawi pe neho haw rehe izupe neze'eg àwàm. Epuranu hehe herekuzaromo nehe. — Màràzàwe tuwe azewyr Zezur wi ihe. Aze mo apyta a'e pe, a'e mehe mo ikatu wera'u mo ihewe, ere izupe nehe. Uze'eg wiwi Àmixàràw izupe. — Heze'eg wer tuwihawete pe ihe. Aze puruzuka ma'e romo aiko, tuwe hezuka nehe, i'i Àmixàràw Zoaw pe.

³³ Na'e oho Zoaw tuwihawete pe uze'eg pà kury. A'e rupi wenz kar tuwihawete Àmixàràw uzeupe. Ur a'e. Wapyk upenàràg rehe uwa imuhyk pà ywy rehe henataromo. Na'e tuwihawete uzurupyter Àmixàràw kury.

15

Wikwahy Àmixàràw a'e

¹ A'e ma'e uzeapo re Àmixàràw umuàgà'ym kar amo ywyramawa a'e kury. Umuàgà'ym kar kawaru wà no. Umuàgà'ym 50 awa wenataromo uzàn ma'e romo wà no.

² Tuweharupi upu'àm izi'itahy. Upyta tawhu hukenaw huwake iahtykaw rehe. Aze amo teko uhem amo ma'e tuwihawete Tawi pe imuàgà'ym kar pà wà, Àmixàràw wenz a'e teko uzeupe wà. Upuranu wanehe. — Ma'e wi pezur, i'i wanupe. — Hezar, aiko amo Izaew ta'yr izuapyapyr wainuromo har romo ihe, i'i a'e teko izupe wà no. ³ Na'e i'i Àmixàràw wanupe. — Tuwihawete umuàgà'ym mo nema'e, aze mo heta henataromo penekuzaromo oho ma'e, i'i wanupe. Naheta kwaw amo.

⁴ Aze mo aiko pureruze'egar romo xe, a'e mehe mo wyzài teko upuner ma'e imuàgà'ym kar haw rehe ihewe wà. Amuàgà'ym mo a'e ma'e wanupe, i'i Àmixàràw a'e pe uhem ma'e kwer paw wanupe tuweharupi kury.

⁵ Aze amo uhem huwake henataromo uzemumew pà, Àmixàràw upyhyk a'e teko oho wà, iàzuwàn pà wanehe

we wà, wazurupyter pà wà no. ⁶ Uzapo nezewe haw teko Izaew nànnàn a'e, aze a'e teko oho ma'erenoz pà tuwihawete Tawi pe wà. Nezewe mehe ikatu Àmixàràw teko Izaew paw wanupe a'e kury. — Ikatu wera'u Tawi wi a'e, i'i teko izupe wà.

⁷ Umumaw 4 kwarahy nezewe haw iapo pà. Amo 'ar mehe uze'eg Àmixàràw oho tuwihawete Tawi pe kury. — Tuwe aha Emerom tawhu pe amo ma'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe iapo pà ihe kury. Ta'e amume'uahy a'e ma'e iapo àwàm izupe ihe xe. ⁸ Zezur Xir ywy rehe har pe hereko mehe aze'eg nezewe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe. — Aze hereraha wi pe hereruzewyr pà nehe, Zeruzarez pe nehe, aha putar Emerom pe nemuwete katu pà ihe nehe, a'e Tupàn pe, i'i izupe.

⁹ — Eho nerurywete romo nehe, i'i tuwihawete izupe. A'e rupi oho Àmixàràw Emerom pe kury. ¹⁰ Na'e omono kar uze'eg heraha har wà kury, Izaew ta'yr izuapyapyr wanànnàn wà kury. — Xi'àm ipy haw henu mehe peze'eg nezewe nehe. — Àmixàràw uzeapo tuwihawete romo Emerom tawhu pe a'e kury, peze teko wanupe nehe.

¹¹ 200 awa uhem oho Zeruzarez wi wà, Àmixàràw rupi oho pà wà kury. Nukwaw kwaw hemiapo ràw. Oho a'e ma'e ikwaw 'ym pà wà.

¹² Omono Àmixàràw ma'e iko Tupàn pe Emerom pe kury. A'e ma'e izuka mehe omono kar amo awa Aitopew Zir tawhu pe har ipiaromo wà. Aitopew wiko Tawi heruze'egar romo a'e. Wiko Àmixàràw rehe we kury. A'e rupi Tawi iàmàtyry'ymaw uhua'u wewera'u kury. Tuweharupi amo teko utyryk Tawi wi wà, Àmixàràw rehe we wiko pà wà kury.

Uzewàhem Tawi Zeruzarez tawhu wi a'e

¹³ Na'e ur amo awa a'e ma'e imume'u pà Tawi pe kury. — Izaew utyryk newi wà kury, Àmixàràw rehe we wiko pà wà kury, i'i izupe.

¹⁴ Na'e uze'eg Tawi tuwihaw Zeruzarez pe har uzehe we har wanupe kury. — Aze zanezepyro wer Àmixàràw wi nehe, zàzàn tàrityka'i nehe. Zaha na'arewahy. Aze nan kwaw nehe, uhem putar xe zanewe a'e nehe. Zanereityk putar nehe. Uzuka putar tawhu pe har upaw rupi katete wà nehe no, i'i wanupe.

¹⁵ — He'en pa, i'i izupe wà. — Ure neremiruze'eg ure, uruzapo putar neremimutar upaw rupi ure nehe, i'i izupe wà.

¹⁶ Na'e uhem tuwihawete wànàm paw wanupi tàpuzuhu pe uma'ereko ma'e paw wanupi kury. Xo 10 hemirekoagaw zo wezar weko haw pe wà, tàpuzuhu rehe wamuzekaiw kar pà wà.

¹⁷ Tuwihawete wànàm paw wanupi tawhu wi uhem mehe upytu'u tàpuz iahykaw rehe har pe wà. ¹⁸ Izupe uma'ereko ma'e paw upu'àm tuwihawete henataromo wà. Na'e zauxiapekwer Kere izuapyapyr wà, Pere izuapyapyr wà no, wata henataromo wà kury. A'e 600 zauxiapekwer Kat tawhu wi Tawi rupi ur ma'e kwer wà no, wata henataromo wà no, uzexak kar pà izupe wà. ¹⁹ Na'e i'i Tawi a'e pe har wanuwihaw Itaz her ma'e pe kury. — Màràzàwe tuwe ereho putar urerupi nehe. Ezewyr tuwihawete ipyahu ma'e rehe we nereko pà nehe. Ereiko amo ae ywy rehe arer romo ne. Ereiko multe wi uzàn ma'e kwer romo ne. Multe erezur neywy kwer wi. ²⁰ Xo màràn kwarahy zo eremumaw xe nereko pà. A'e rupi, màràzàwe tuwe ureraha putar hezeupi nehe. Nakwaw kwaw heho àwàm ihe. Ezewyr eho nerehe we har waneraha pà nehe. Tuwe Tupàn neamutar katu nehe. Tuwe wiko nerehe we tuweharupi nehe, i'i Tawi izupe.

²¹ Uwazar Itaz ize'eg izupe. — Heruwihawete. Amume'uahy putar ko ma'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e henataromo ihe nehe kury. Wyzài ywy rehe wyzài taw pe neho mehe aha putar nerupi ihe nehe. Aze hezuka a'e rupi wà nehe, napuir kwaw newi nehe, i'i.

²² — Ikatuahy, i'i Tawi. — Eho herenataromo kury. Na'e Itaz oho uzehe we har paw wanenataromo kury, upurumuzàmuzàg wanenataromo no. ²³ Tawi wanehe we har waho mehe teko uzai'oahy waiko wà. Wahaw tuwihawete Xenorom yrykaw kury. Awa hehe we har paw wahaw wà no. Oho ywyxiguhu kutyr wà.

²⁴ Xaxeto Zanak her ma'e oho wanupi a'e no. Amogwer Erewi izuapyapyr oho wanupi wà no. Weraha Tupàn Ze'eg Hyru oho waiko wà. Erewi umuapyk ze'eg hyru ywy rehe wà. Na'e teko paw uhem tawhu wi wà. Xo a'e re zo upir heraha wà. Amiatar wiko a'e pe a'e no.

²⁵ Na'e uze'eg tuwihawete Zanak pe kury. — Peruzewyr wi Tupàn Ze'eg Hyru heraha tawhu pe nehe. Aze hekatu Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe nehe, amo 'ar mehe hemuzewyr kar putar xe a'e nehe. Nezewe mehe apuner putar ize'eg hyru hexak wi haw rehe nehe. Aexak putar hàpuz nehe no, henaw nehe no. ²⁶ Aze nahekatu kwaw izupe nehe, tuwe uzapo wemimutar ihewe nehe, i'i izupe.

²⁷ Uze'eg wi wi Zanak pe. — Eme'egatu kury. Eraha nera'yr Aima nehe. Eraha Zonata Amiatar ta'yr nehe no. Pezewyr tawhu pe pezeàmàtyry'ym 'ym pà nehe. ²⁸ A'e pe nereko mehe ihe àro putar pemume'u àwàm ywyxiguhu pe ihe nehe, i'i izupe.

²⁹ A'e rupi Zanak weruzewyr Tupàn Ze'eg Hyru heraha Zeruzarez pe Amiatar rupi. Upyta a'e pe wà.

³⁰ Uzeupir Tawi wytyr Uri tyw her ma'e rehe kury. Uzai'o wata mehe. Wata uxapat imunehew 'ym pà. Upyk wàkàg pàn pupe uzemumikahy haw hexak kar pà.

Haikweromo oho ma'e paw upyk wàkàg uzai'o pà a'e wà no. ³¹ — Aitopew utyryk newi Àmixàràw pe oho pà a'e, i'i amo Tawi pe wà. — O Tupàn, Aitopew weruze'eg putar Àmixàràw nehe. Ezawy kar Aitopew ize'eg nehe, pure-ruze'egaw imume'u mehe nehe. Nezewe mehe eremuaiw putar Àmixàràw hemiapo ràw nehe, i'i Tawi Tupàn pe.

³² Ywytyr apyr pe Tupàn imuwete haw pe ihem mehe imyryparete Uzaz her ma'e Aruk zuapyr a'e, uwàxi oho a'e pe a'e. Kamir imu'i pyrer umunehew iko. Heta ywy iàkàg rehe no, ta'e uzemumikahy a'e xe. ³³ Uze'eg Tawi izupe. — Eho zo herupi nehe, ta'e nezewe haw iapo haw nahepytywà kwaw nehe xe. ³⁴ Amo ma'e erepuner iapo haw rehe hepytywà pà nehe. Ezawy kar Aitopew pureruze'egaw Àmixàràw imume'u mehe nehe. Tawhu pe nezewyr mehe eze'eg nezewe Àmixàràw pe nehe. — Tuwihawete. Aiko neremiruze'eg romo ihe kury, neru hemiruze'eg romo hereko awer zàwe ihe kury, ere izupe nehe. ³⁵ Zanak a'e, Amiatar a'e no, xaxeto romo wanekon a'e wà. Wiko putar a'e pe wà nehe. Ma'e tuwihawete hàpuzuhu pe nereminu ràw paw eremume'u putar wanupe nehe. ³⁶ Wana'yr Aima Zonata a'e wà, wiko putar a'e pe wà nehe no. Erepuner wyzài ma'e neremigwaw ràw imume'u pà wanupe nehe. Umume'u putar ihewe a'e wà nehe.

³⁷ Na'e Tawi imyrypar Uzaz her ma'e oho izuwi tawhu pe kury. Uhem a'e pe Àmixàràw ihem mehe we.

16

Zipa, Tawi kury

¹ Oho Tawi ywytyr Uri tyw hereko har ikupe kutyr kury. Uwàxi Ziw na'arewahy a'e pe. Mewimozet pe uma'ereko ma'e romo hekon a'e. Werur mokoz zumeta'i iko uzeupi

wà. Heta temi'u tetea'u zumeta'i wakupe pe. 200 typy'ak, 100 uwà haryw, 100 ma'e'a kwer tyàro ma'e haryw, pitài uwà tykwer win her ma'e hyru por. ² Na'e upuranu Tawi hehe kury. — Mâràzàwe tuwe a'e pe mo pe ereraha agwer ma'e iko ne, i'i izupe. Uwazar Ziw ize'eg izupe. — Araha zumeta'i teko tuwihawete iànàm wanupe. Upuner putar wakupe pe wata haw rehe wà nehe. Araha typy'ak teko ma'e'a kwer rehe we awa kwer wanupe. Upuner i'u haw rehe wà nehe. Araha win wanupe no. Ywyxiguhu rehe wata mehe ikene'o putar wà nehe. A'e mehe upuner i'u haw rehe wà nehe, i'i izupe.

³ — Ma'e pe hekon Mewimozet nezar Xau hemimino a'e, i'i Tawi izupe. — Upyta Zeruzarez pe. Nezewe uze'eg iko uzeupe a'e. — Ko 'ar rehe Izaew hemuigo kar putar tuwihawete romo a'e wà nehe, ta'e heràmuz Xau wiko tuwihawete romo izypy mehe a'e xe, i'i iko uzeupe, i'i Ziw Tawi pe.

⁴ Uze'eg wi tuwihawete Ziw pe kury. — Mewimozet ima'e paw erereko putar nema'e romo nehe kury, i'i izupe. Uwazar Ziw ize'eg izupe. — Azemumew teko heruwihawete henataromo hezar henataromo ihe kury, nerenataromo ihe kury. Tuwe apuner nemurywete kar haw rehe tuweharupi nehe, i'i izupe.

Ximez, Tawi kury

⁵ Wata Tawi oho iko kury. Uhem Mauri tawhu pe. Ximez Zer ta'yr wiko a'e pe. Xau iànàm romo hekon a'e. Oho Tawi huwàxi mà kury. Uzyppyrog ze'egaiw imur kar pà hehe. ⁶ Omomor ita Tawi rehe no, tuwihaw hehe we har wanehe no. Zauxiapekwer umàmàn Tawi izywyr wà. Zauxiapekwer Tawi rehe uzekaiw katu ma'e umàmàn izywyr wà no. Nezewe rehe we Ximez omomor ita hehe. Uzeagaw iapi pà. ⁷ Omono ze'egaiw hehe. — Ehem eho xe wi nehe, puruzuka ma'e. Iaiw ma'e iapo har romo ereiko,

i'i izupe. ⁸ Ereiko tuwihawete romo Xau hekuzaromo ne. Erezuka Xau iànàm tetea'u ne wà no. A'e rupi Tupàn uzepyk iko nerehe kury. Ko 'ar rehe Tupàn umuigo kar nera'yr Àmixàràw tuwihawete romo kury. Iaiw nereko haw kury, puruzuka ma'e, i'i izupe.

⁹ Na'e Amizaz Zeruz imemyr uze'eg tuwihawete pe kury. — Aw zawar umur ze'egaiw iko nerehe. Màràzàwe tuwe eremuze'eg kar iko ne. Tuwe aha iàkàg imonohok pà kury, i'i izupe.

¹⁰ — Tuwe uze'eg nehe ty. Emupytu'u kar zo ty, i'i Tawi Amizaz pe tywyr Zoaw pe no. — Aze Tupàn umur kar ze'egaiw herehe 'aw awa pe, teko nupuner kwaw Tupàn rehe upuranu haw rehe. — Màràzàwe tuwe eremono kar iaiw ma'e iko izupe, naza'e kwaw Tupàn pe, i'i Tawi izupe.

¹¹ Na'e uze'eg Tawi Amizaz pe kury, tuwihaw uzehe we har nàràw no. — Hera'yr uzeagaw iko hezuka haw rehe. A'e rupi nahepytuhegatu kwaw ko awa rehe hezuka haw rehe izeagaw paw rehe ihe, i'i wanupe. — Mezàmi zuapyr romo hekon. Hero wera'u izupe ihe. Pezapo zo ma'e izupe. Pezàmàtyry'ym zo nehe. Tuwe umume'u iaiw ma'e ihewe uzeapo ma'e ràw nehe, ta'e Tupàn umume'u kar iko nezewe haw izupe a'e xe. ¹² Aze ru'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ume'e iko ma'erahy heremipuraraw rehe. Aze ru'u nuzapo kwaw a'e iaiw ma'e a'e awa hemimume'u kwer ihewe nehe. Aze ru'u uzapo putar ikatu ma'e ihewe nehe, ma'erahy heremipuraraw kwer hexak mehe nehe, i'i wanupe.

¹³ Na'e Tawi wata wi oho iko uzehe we har wanupi kury. Ximez wata oho iko wanuwake ywytyr rehe a'e no. Umume'u iaiw ma'e Tawi pe uzeapo ma'e ràw oho iko. Omomor ita oho iko hehe. Omomor ywyku'i kwer oho iko hehe no.

¹⁴ Uhem tuwihawete Zotàw yrykaw pe uzehe we har wanupi kury. Ikene'o a'e pe uhem mehe wà. Upytu'u a'e pe wà.

Àmixàràw wiko Zeruzarez tawhu pe

¹⁵ Àmixàràw wixe Zeruzarez tawhu pe Izaew paw wanupi kury. Aitopew wiko wanehe we. ¹⁶ Tawi imyryparete Uzaz her ma'e uwàxi Àmixàràw a'e kury. Uhapukaz izupe hexak mehe. — Tuwe tuwihawete umumaw kwarahy tetea'u wiko pà nehe. Tuwe tuwihawete umumaw kwarahy tetea'u wiko pà nehe, i'i izupe.

¹⁷ Na'e upuranu Àmixàràw hehe kury. — Màràzàwe tuwe erepuir nemyrypar wi. Màràzàwe tuwe nereho kwaw hupi, i'i izupe.

¹⁸ Uwazar Uzaz ize'eg izupe. — Màràzàwe tuwe aha amo rupi. Aze Tupàn umuigo kar amo awa tuwihawete romo nehe, aiko putar a'e awa hemiruze'eg romo ihe nehe. Ko teko nemuigo kar kwez tuwihawete romo a'e wà. Izaew paw neputar kwez a'e wà no. A'e rupi apyta putar nerehe we ihe nehe. ¹⁹ Ereiko heruwihawete ta'yr romo. Màràzàwe tuwe naiko kwaw neremiruze'eg romo. Neru wiko hezar romo izypy mehe. A'e rupi ereiko putar hezar romo ne nehe kury, i'i izupe.

²⁰ Na'e uze'eg Àmixàràw Aitopew pe kury. — Aputar neze'eg pureruze'egaw ihe. Ma'e xiapo nehe, i'i izupe.

²¹ Uwazar Aitopew izupe. — Eker eho neru hemirekoagaw wapuhe nehe. Neru wezar a'e kuzà wàpuzuhu rehe uzekaiw ma'e romo wà. Aze ereker wapuhe nehe, teko paw ukwaw putar neru iàmàtyry'ymar romo nereko haw wà nehe. Nezewe mehe nerehe we har neremiruze'eg hurywete putar wà nehe, i'i izupe.

²² A'e rupi umuapyk amo tàpuzràn Àmixàràw pe tàpuzuhu 'aromo imuàtà pyrer rehe wà. A'e pe teko paw wanenataromo uker u hemirekoagaw nànnàn kury.

²³ A'e 'ar rehe aze Aitopew umume'u amo pure-ruze'egaw, tuwihaw weruzar ize'eg Tupàn ze'eg zàwe wà. Tawi weruzar ize'eg. Àmixàràw weruzar ize'eg no.

17

Umuaiw Uzaz Aitopew pureruze'egaw

¹ A'e re uze'eg Aitopew Àmixàràw pe kury. Tuwe aexaexak 12 miw awa ihe wà nehe. Kutàri pyhaw araha putar Tawi haikweromo ihe wà nehe, ipyhyk pà ihe wà nehe. ² Àzàmàtyry'yim putar Tawi ikene'o mehe izemumikahy mehe nehe. Ukyze putar urewi wà nehe. Zauxiapekwer hehe we har paw uzàn putar izuwi upuir pà wà nehe. Nezewe mehe xo tuwihawete zo azuka putar nehe. ³ Arur putar hehe we har zauxiapekwer paw newe ihe wà nehe. Kuzà umen pe uzewyr ma'e ài wanekon putar wà nehe. Xo pitài awa rehe zo nepuruzuka wer. A'e rupi nazàmàtyry'yim kwaw amogwer teko ihe wà nehe, nazuka kwaw ihe wà nehe, i'i izupe.

⁴ Ikatu ize'eg Àmixàràw pe, Izaew wanuwihaw paw wanupe no.

⁵ — Perur Uzaz peho kury. Xinu ize'eg àwàm nehe kury, i'i Àmixàràw.

⁶ Uzaz a'e pe them mehe uze'eg Àmixàràw izupe kury. — Aitopew umume'u ko pureruze'egaw kwez urewe kury, i'i izupe. Na'e umume'u a'e ma'e izupe. A'e re upuranu hehe. — Aipo xiruzar ize'eg nehe. Aze nan kwaw nehe, ma'e xiapo putar nehe, i'i hehe upuranu pà.

⁷ Uwazar Uzaz ize'eg izupe. — Kwez ze'eg Aitopew ipureruze'egaw a'e, na'ikatu kwaw a'e. ⁸ Neru Tawi a'e,

awa hehe we har a'e wà no, zauxiapekwer puruàmà-tyry'yim ma'e ikàg ma'e romo wanekon a'e wà. Wikwahy ko 'ar rehe wà. Zàwàruhu ka'a pe har ài uruxu her ma'e ài wanekon wà. Aze nemunar zàwàruhu imemyr rehe nehe, wikwahy putar a'e nehe. Nezewegatete Tawi rehe we har wiko ko 'ar rehe wà no. Neru wiko zauxiapekwer romo a'e. Ukwaw katu puruàmàtyry'yimaw a'e. Pyhaw nupyta kwaw zauxiapekwer wanehe we. ⁹ Aze ru'u tàri-tyka'i uzeàmim iko amo itakwar pupe aze ru'u mume no. Zauxiapekwer neremiruze'eg waàmàtyry'yim mehe tàri-tyka'i Tawi weityk putar wà nehe. Teko paw wenu putar Àmixàràw izauxiapekwer waneityk awer imume'u haw wà nehe. ¹⁰ A'e 'ar mehe zauxiapekwer ikàg wera'u ma'e hehaite wera'u ma'e zàwàruhu iriàw zàwenugar ukyze putar izuwi wà nehe. Ta'e teko Izaew paw ukwaw neru a'e wà xe. Ukwaw zauxiapekwer ikàg ma'e romo heko haw wà. Ukwaw hehe we har wakàgaw wà no. ¹¹ Ko pureruze'egaw amume'u putar newe ihe kury. Emono'og Izaew izuapyapyr waiwy rehe har paw ne wà nehe. Waneta haw nuzuawy kwaw ywyxiguhu yryhu iwyr har waneta haw nehe. Na'e ne ae eho wanenataromo Tawi iàmàtyry'yim pà ne nehe. ¹² Wyzài ywy rehe wyzài taw pe heko mehe xixak putar nehe. Zanehem àwàm ikwaw 'ym mehe we xipyhyk putar nehe. Nezewe mehe nuhem kwaw zanewi nehe. Ni pitài hehe we har nuhem kwaw zanewi wà nehe. ¹³ Aze uzàn uzeàmim pà amo tawhu ywytyr apyr iapo pyrer pupe nehe, zanerehe we har paw weraha putar kyhàhàm a'e pe wà nehe. Xityk putar a'e tawhu nehe. Ni pitài ita upyta putar amo ita 'aromo nehe, i'i izupe.

¹⁴ Na'e Àmixàràw a'e, Izaew paw a'e wà no, uze'eg nezewe a'e wà kury. — Uzaz ipureruze'egaw ikatu wera'u Aitopew ipureruze'egaw wi a'e. Ukwaw katu wera'u ma'e a'e, i'i wà. Nezewe i'i Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e iko

uzeupe. — Teko nuweruzar kwaw Aitopew ze'eg wà nehe. Nezewe mehe azepyk putar Àmixàràw rehe tuweharupi ihe nehe, i'i iko uzeupe.

Amo umuranu Tawi, a'e rupi uzewàhem oho a'e

¹⁵ Na'e umume'u upureruze'egaw Àmixàràw pe wemi-mume'u kwer oho xaxeto Zanok pe Amiatar pe kury. — Amume'u a'e pureruze'egaw Izaew wanuwihaw wanupe ihe. Aitopew umume'u amo ae pureruze'egaw wanupe a'e, i'i wanupe. ¹⁶ — Na'arewahy pemono kar amo ze'eg heraha har Tawi pe kury. — Epyta zo pe ywyxiguhu rehe har rehe pyhaw nehe. Eahaw Zotàw yrykaw eho tàrityka'i nehe. Nezewe mehe Àmixàràw nuzuka kwaw nerehe we har paw a'e wà nehe, ere izupe nehe. ¹⁷ Zonata wàro ytyzuzàmaw Hozew her ma'e huwake Aima rehe we a'e, ta'e na'izexak kar wer kwaw teko wanupe tawhu pupe wixe mehe. Màràràwàn 'ar mehe amo uma'ereko ma'e kuzà oho wapyr a'e, ma'e uzeapo ma'e kwer imume'u pà wanupe a'e. Henu re umume'u oho Tawi pe wà. ¹⁸ Amo 'ar mehe amo kwàkwàmo wexak a'e pe wà. A'e rupi umume'u oho Àmixàràw pe. Na'arewahy Zonata oho Aima rupi amo awa Mauri tawhu pe har hàpuz me wà kury. Heta amo 'zygwar hàpuz huwake. Wixe ipupe ywykwar pupe wà. ¹⁹ Tàpuz izar hemireko upyhyk amo puruwànwaw kury. Upupirar a'e pànuhu 'zygwar ikwar ipyk pà. Umuhàmuhàz arozràw imuku'i pyrer i'aromo no. Nezewe mehe ni amo nupuner kwaw wanexakaw rehe wà. ²⁰ Tuwihaw Àmixàràw rehe we har uhem a'e pe wà, a'e kuzà rehe upuranu pà wà. — Ma'e pe wanekon Aima Zonata wà, i'i izupe wà. — Wahaw yrykawhu oho wà, i'i mua'u wanupe. Na'e wekar e wà. Nuexak kwaw wà. A'e rupi uzewyr Zeruzarez pe wà. ²¹ Waho re Aima a'e, Zonata a'e no, uzeupir wà 'zygwar wi uhem pà wà. Oho a'e ma'e

imume'u pà tuwihawete Tawi pe wà. — Aitopew nerekar putar nezuka pà nehe, i'i izupe wà. — Eahaw yrykaw na'arewahy nehe ty, i'i izupe wà.

²² A'e rupi Tawi a'e, hehe we har a'e wà no, uzyppyrog yrykaw hahaw pà wà kury. Kwarahy ihem mehe naheta kwaw hahaw 'ym arer wà.

²³ Àmixàràw nuweruzar kwaw Aitopew ipureruze'eg awer a'e. A'e rupi Aitopew omono ikupe pe har weimaw zumeta'i rehe kury, tawhu weko haw pe uzewyr pà kury. Umuàgy'ygatu uma'e paw. A'e re uze'azuwyk kury. Iànàm itym hetekwer tu itym awer huwake wà.

²⁴ Àmixàràw wahaw Zotàw yrykaw oho uzehe we har zauxiapekwer wanupi kury. Iahaw 'ym mehe we uhem Tawi M ànài tawhu pe kury. ²⁵ Àmixàràw umuigo kar Amaz zauxiapekwer paw wanuwihaw romo kury, Zoaw hekuzaromo kury. Amaz wiko Ixira Izaew zuapyr ta'yr romo a'e. Amigaiw Naz tazyr Zeruz ikypy'yr a'e, ihy romo hekon a'e. Zoaw ihy romo hekon a'e no. ²⁶ Àmixàràw uzapo upytu'u haw Zireaz waiwy rehe Izaew wanehe we.

²⁷ Tawi M ànài tawhu pe uhem mehe uwàxi na'iruz awa oho wà kury. Na'aw a'e awa waner xe wà: Xowi Naaz ta'yr Hama tawhu Amon ywy rehe har parer, Makir Amiew ta'yr Iro-Nemar tawhu parer, Maraziraz Hozeri tawhu Zireaz ywy rehe har parer. ²⁸⁻²⁹ A'e awa omono'og ma'e tetea'u Tawi pe wà, awa hehe we har wanupe wà no. Kawaw, zapepo, ker haw, temi'u. Amo ae ma'e weraha wanupe wà no. Arozràn xirik her ma'e, arozràn xewar her ma'e, tyràm, kumana'i, arozràn imihir pyrer, kumana'i zàwenugar, hàir, ma'ekamy kwer t àt à ma'e keizu her ma'e, ma'ekamy kwer hazahy ma'e koarar her ma'e, àràpuhàràna'yr wà. — Ne nehe, nerehe we har wà nehe no, ywyxiguhu pe peneko mehe pema'uhez putar

nehe. Peiziwez putar nehe no. Pekene'o putar nehe no, i'i izupe wà.

18

Àmixàràw imàno awer

¹ Omono'ono'og tuwihawete Tawi wemiruze'eg zauxi-apekwer paw wà kury, wamuza'aza'ak pà wà kury. Heta miw zauxiapekwer imono'og pyrer, heta 100 zauxi-apekwer imono'og pyrer nà'nàn pitàitàigatu wà no. Uzapo amo awa a'e pehegwer wanuwihaw romo pitàitàigatu wà no. ² Na'e na'iruz haw rupi omono kar wà kury. Zoaw wiko imono'og pyrer ipy wanuwihaw romo a'e. Amizaz Zoaw tywyr Zeruz imemyr wiko amo wanuwihaw romo a'e no. Itaz Kaz tawhu parer wiko amo wanuwihaw romo a'e no. Na'e uze'eg tuwihawete zauxiapekwer wanupe kury. — Ihe aha putar penupi ihe nehe no, i'i wanupe.

³ Uwazar ize'eg izupe wà. — Na'ikatu kwaw neho àwàm, i'i izupe wà. — Aze zaneàmàtyry'ymar uremuzàn kar wà nehe, aze uzuka zanepehegwer wà nehe, zuawygatu wanupe nehe. Nerekuzar nuzawy kwaw 10 miw ure-rekuzar. Aze nepyhyk wà nehe, a'e mehe hurywete putar tuwe wà nehe. Epyta xe tawhu pe nehe. Aze zawaiw katu urewe nehe, emono kar amo zauxiapekwer urepytywà pà ne wà nehe, i'i izupe wà.

⁴ — Azapo putar penemimutar ihe nehe, i'i tuwihawete zauxiapekwer wanupe. A'e rupi upu'àm ukenuhu huwake zauxiapekwer a'e pe wahem mehe. Ur miw tuwihawete henataromo wà. Na'e ur 100 henataromo wà. Na'e ur amo 100 henataromo wà. Na'e ur amo 100 henataromo wà. Nezewe wata oho henataromo wà. ⁵ Na'e uze'eg nezewe tuwihaw wanupe kury. Na'aw waner xe wà: Zoaw, Amizaz, Itaz. — Aze hekatu peme, pepuraraw kar zo

ma'erahy kwàkwàmo Àmixàràw pe nehe, i'i wanupe. Zauxiapekwer paw wenu a'e ma'e imume'u mehe tuwihaw wanupe wà.

⁶ Zauxiapekwer Tawi hemiruze'eg oho kaiwer pe Izaew waàmàtyry'ym pà wà kury. Uzàmàtyry'ym oho ka'a Eparai ywy rehe har pe wà. ⁷ Tawi hemiruze'eg weityk Izaew wà kury. Iaiw waneityk awer. 20 miw awa umàno a'e 'ar mehe wà. ⁸ Zeàmàtyry'ymawhu uhàuhàz a'e ywy nànan a'e. Awa ka'a pe umàno ma'e kwer heta wera'u kaiwer pe umàno ma'e kwer wanuwi wà. ⁹ Na'arewahy amo zauxiapekwer Tawi hemiruze'eg uhem wà Àmixàràw huwake wà kury. Àmixàràw wata oho iko kawaruràn iku'az. Ukwaw oho ywyrà uhua'u ma'e kawar her ma'e wupe kury. Iàkàg uzepokok ywyrà hàkàgwer rehe. Uzàn wi wi heimaw kawaruràn oho. Upyta Àmixàràw uzeaike pà ywyrà rehe. (Ta'e i'awku a'e xe.) ¹⁰ Amo awa Tawi hemiruze'eg wexak Àmixàràw a'e pe a'e. Uze'eg Zoaw pe. — Aexak Àmixàràw kawar rehe izaiko mehe kwez kury, i'i izupe.

¹¹ Uze'eg Zoaw izupe. — Erexak aipo. Màràzàwe tuwe nerezuka kwaw a'e pe. Aze mo erezuka, amono mo itaxig parat 100 kàràw ipuhuz taw newe. Amono mo amo neku'aw har newe no, i'i izupe.

¹² Uwazar a'e awa ize'eg izupe. — Aze mo 10 kir parat eremur ihewe, nazuka pixik iwer mo tuwihawete ta'yr ihe. Zane paw xinu ize'eg awer. — Aze hekatu peme, pepuraraw kar zo ma'erahy kwàkwàmo Àmixàràw pe nehe, i'i zanewe. Uze'eg nezewe Amizaz pe no, Itaz pe no. ¹³ Aze mo naruzar iwer ize'eg, aze mo azuka Àmixàràw, a'e mehe mo tuwihawete ukwaw mo heremiapo kwer a'e. Ukwaw ma'e paw a'e xe. Nahepyro iwer pe mo izuwi ne, i'i izupe.

¹⁴ — Nuruàro kwaw nezewe ihe nehe, i'i Zoaw izupe. Na'e upyhyk Zoaw na'iruz ywyrà purukutukaw kury. Ukutuk Àmixàràw ipuxi'a rehe purukutukaw pupe, hekuwe mehe we, kawar rehe izaiko mehe we. ¹⁵ 10 zauxiapekwer Zoaw hehe we har umàmàn Àmixàràw izywyr wà. Umumaw izuka haw wà.

¹⁶ Na'e upy Zoaw uxi'àm zeàmàtyry'yimawhu imumaw pà kury. Zauxiapekwer hehe we har upytu'u Izaew wanaikweromo uzàn ire wà. Uzewyr oho wà kury. ¹⁷ Upyhyk Àmixàràw hetekwer wà. Weityk ywykwar pupe ka'a pe wà. Oho eteahy a'e ywykwar. Upyk hetekwer ita tetea'u pupe wà. Na'e Izaew paw uzàn oho weko haw pe pitàitàigatu wà kury.

¹⁸ A'e 'ym mehe we wikuwe mehe Àmixàràw uzapo amo wagapaw uzeupe ywyàpyznaw tuwihawete waiwy her ma'e pe a'e, ta'e naheta kwaw ta'yr izupe xe, naheta kwaw her hereko àràw izupe xe. Omono uwer a'e wagaw paw rehe. Te ko 'ar rehe — Àmixàràw hagaw paw, i'i teko izupe wà.

Tawi uzai'o Àmixàràw imàno awer rehe

¹⁹ Izuka re Aima Zanok ta'yr uze'eg Zoaw pe. — Tuwe àzàn aha tuwihawete pe kury. — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uzapo ikatu ma'e kwez kury, neàmàtyry'yimar wanuwi nepyro pà kury, a'e putar izupe nehe, i'i a'e.

²⁰ — Nan, i'i Zoaw izupe. — Kutàri nereraha kwaw uzeapo ma'e kwer imume'u haw ikatu ma'e izupe nehe. Amo ae 'ar mehe erepuner a'e ikatu ma'e uzeapo ma'e kwer imume'u haw rehe izupe mehe. Kutàri emume'u zo nehe, ta'e tuwihawete ta'yr umàno kutàri a'e xe, i'i izupe.

²¹ Na'e uze'eg uma'ereko e ma'e Exio ywy rehe arer pe kury. — Eho tuwihawete pe neremixak kwer imume'u pà

izupe nehe, i'i izupe. Uzemumew Zoaw henataromo a'e. A'e re uhem a'e wi uzàn pà.

²² Aima wenz wi Zoaw. — Tuwe amume'u ikatu ma'e uzeapo ma'e kwer aha izupe nehe no. Nazekaiw kwaw tuwihawete hemiapo ràm rehe ihe nehe, i'i izupe. — Màràzàwe tuwe nepurumume'u wer hehe, hera'yr. Ni amo numur kwaw ma'e newe hekuzaromo nehe, i'i Zoaw izupe.

²³ — Tuwe uzeapo uzeapo ma'e ràm nehe. Heho wer nezewe rehe we ihe, i'i wi Aima. — Ikatu. Eho ty, i'i Zoaw. Uhem a'e wi uzàn pà kury. Oho Zotàw izywyr rehe har rupi. Ukwen a'e Exio parer oho.

²⁴ Heta mokoz ukenaw tawhu pe. Teko wixe amo rupi tawhu pupe wà. Uhem tawhu wi inugwer rupi wà. Tawi wapyk a'e ukenaw wamyter pe 'ar mehe. Hehe uzekaiw ma'e uzeupir pàrirogaw aiha katu ma'e i'aromo kury. Upu'àm ukenaw 'aromo imuàtà pyrer rehe. Ume'egatu pe rupi wata ma'e wanehe. Na'arewahy wexak pitài awa uzàn mehe kury. ²⁵ — Awa ur iko, i'i tuwihawete pe. — Aze a'e zutyka'i ur iko, werur ma'e uzeapo ma'e kwer ikatu ma'e imume'u haw iko, i'i tuwihawete. Uhem uzàn ma'e wà iko kury.

²⁶ Na'e awa pàrirogaw 'aromo upu'àm ma'e wexak amo ae awa no. A'e zutyka'i uzàn wà iko a'e no. Uhapukaz ukenaw rehe uzekaiw ma'e pe. — Exak ty. Ur amo ae awa uzàn ma'e iko a'e no ty, i'i izupe. — A'e werur ze'egatu iko a'e no, i'i Tawi.

²⁷ — Akwaw awa ipy hexakaw ihe. Aima Zanok ta'yr a'e, i'i ume'e ma'e. — Awa ikatu ma'e romo hekon a'e. Ze'egatu werur iko, i'i tuwihawete.

²⁸ Uhapukaz Aima tuwihawete pe. — Oho katu ma'e paw rupi, i'i. Na'e wapyk upenàràg rehe uwa imuhyk pà ywy rehe. — Tuwe ximume'u nezar Tupàn Tuweharupi

Wiko Ma'e ikatu haw nehe. Ta'e umur neàmàtyry'yamar waneityk awer zanewe a'e xe, i'i izupe.

²⁹ — Aipo kwàkwàmo Àmixàràw ikatu a'e, i'i tuwihawete. — Tuwihaw Zoaw hemur kar xe a'e. Hehem mehe aexak teko tetea'u wazàn mehe ihe wà. Nakwaw kwaw uzeapo ma'e kwer. Naexak kwaw, i'i izupe.

³⁰ — Epyta xe heruwake kury. Xiàro inugwer awa nehe, i'i Tawi Aima pe. Upyta a'e pe huwake inugwer hàro pà.

³¹ Na'e ze'eg herur har Exio ywy rehe arer uhem wà a'e pe kury. — Tuwihawete. Heta ma'e uzeapo ma'e kwer ikatu ma'e newe heremimume'u rà. Kutàri Tupàn umur neàmàtyry'yamar paw waneityk awer newe, i'i izupe.

³² — Aipo kwàkwàmo Àmixàràw ikatu a'e, i'i tuwihawete. Uwazar ze'eg herur har izupe kury. — Izupe uzeapo ma'e kwer a'e, aze mo uzeapo nezewe nugar neàmàtyry'yamar paw wanupe, ikatuahy mo ihewe. Aze mo uzeapo nezewe haw nerehe ipuruzuka wer ma'e paw wanupe, ikatuahy mo ihewe, i'i izupe.

³³ Na'e uzemumikahy tuwe tuwihawete kury. Heta amo ipupyaikaw pyrer pàrirogaw ukenaw 'aromo. Uzeupir Tawi a'e pe. Uzyppyrog uzai'o pà. Wata ko rupi uhapukaz tà. Wata kwe rupi uzai'o pà. — O hera'yr. Hera'yr Àmixàràw. Aze mo àmàno nerekezaromo, ikatu wera'u mo ihewe, hera'yr, i'i iko.

19

Uze'egahy Zoaw Tawi pe

¹ — Tuwihawete Tawi uzai'o iko Àmixàràw imàno awer rehe uzemumikahy pà a'e, i'i Zoaw pe wà. ² Nezewe a'e 'ar mehe wanurywete haw uzeapo wazemumikahy haw romo. Ta'e zauxiapekwer paw ukwaw Tawi wa'yr rehe uzai'o haw a'e wà xe. ³ Uzewyr tawhu pupe wixe pà uze'eg 'ym pà wà. Nuzawy kwaw zeàmàtyry'yamawhu wi

uzàn ma'e wà. Imaranugar wà. ⁴ Upyk tuwihawete uwa uhapukaz tà. — O hera'yr. Hera'yr Àmixàràw. Àmixàràw hera'yr, i'i.

⁵ Na'e oho Zoaw tuwihawete hàpuz me izupe uze'eg pà kury. — Kutàri eremumaranugar kar zauxiapekwer neremiruze'eg ne wà. Nepyro nemàno haw wi a'e wà. Upyro nera'yr wà, nerazyr wà no, neremireko wà no, neremirekoagaw wà no. ⁶ Neamutar katu har iro newe wà. Erezamutar katu nerehe iakatuwawahy 'ym ma'e ne wà. Tuwihaw nerehe we har wà, zauxiapekwer nerehe we har wà no, iro newe upaw rupi wà. Erexak kar newe ikatu 'ymaw iko teko wanupe. Ko ma'e aexak kutàri. Aze mo Àmixàràw wikuwe, aze mo ure paw urumàno, nerurywete mo. ⁷ Eze'eg eho zauxiapekwer neremiruze'eg wanupe kury. — Ikatuahy penemiapo kwer, ere wanupe nehe. Aze neremume'u kwaw neze'egatu wanupe nehe, pyhewe ni amo wiko putar nerehe we a'e wà nehe. Amume'u putar ko ma'e Tupàn henataromo ihe kury. Aze uzeapo nezewe àwàm nehe, iaiw wera'u putar amogwer iaiw ma'e newe uzeapo ma'e kwer wanuwi upaw rupi katete nehe, i'i izupe.

⁸ Na'e tuwihawete upu'àm oho tawhu ukenaw huwake wapyk pà kury. Zauxiapekwer ukwaw a'e pe iho awer wà. A'e rupi uzemono'og oho izywyr wà. A'e 'ar rehe Izaew Tawi iàmàtyry'ymar paw uzàn oho weko haw pe wà.

Tawi uzewyr Zeruzarez pe

⁹ Na'e a'e ywy rehe har paw uzypyrog uzeàmàtyry'ym pà wà kury. Uze'eg nezewe wà. — Tuwihawete Tawi zanepyro zaneàmàtyry'ymar wanuwi a'e. Zanepyro Piri ywy rehe har wanuwi. Ko 'ar rehe uzàn oho Àmixàràw wi uiw wi kury. ¹⁰ Xixak Àmixàràw tuwihawete romo imuigo kar pà. Umàno zeàmàtyry'ymawhu pe. Zazeagaw

Tawi tuwihawete romo imuigo kar wi pà nehe kury, i'i uzeupeupe wà.

¹¹ Amo umume'u waze'eg oho Tawi pe wà. A'e rupi Tawi omono kar xaxeto Zanak Amiatar rehe we Zuta ywy rehe har wanuwihaw wanupe wà kury. Upuranu wanehe wà. — Amogwer Izaew uzeagaw tuwihawete imuzewyr kar haw rehe hàpuzuhu pe wà. Xo pe zo napezeagaw kwaw. Mâràzàwe tuwe. ¹² Peiko heànàm romo. Hero'o kwer wiko nero'o kwer romo. Heruwy wiko neruwy romo. Mâràzàwe tuwe xo peà zo napeputar kwaw hezewyr àwàm tuwihawete romo hereko haw pe, i'i wanupe.

¹³ — Peze'eg nezewe Amaz pe nehe no. — Ereiko heànàm romo ne. Ko 'ar henataromo ereiko putar zauxi-apekwer wanuwihaw romo Zoaw hekuzaromo nehe. Aze nazapo kwaw ko heremimume'u kwer nehe, tuwe Tupàn hezuka nehe, ere izupe nehe, i'i Tawi wanupe.

¹⁴ A'e ze'eg imume'u haw rupi tuwihawete uzemury-murywete kar awakwer Zuta izuapyapyr wanupe kury. A'e rupi omono kar uze'eg izupe wà kury. — Ezewyr nehe. Tuwe tuwihaw nerehe we har paw uzewyr nerupi wà nehe no, i'i izupe wà. ¹⁵ A'e rupi uzypyrog Tawi uzewyr pà kury. Uhem Zotàw yrykaw pe kury. Awakwer Zuta izuapyapyr oho huwàxi mà Ziwkaw tawhu pe wà. Ta'e ipurahaw wer yrykaw rehe hupi wà xe. ¹⁶ A'e 'ar mehe we Ximez Mezàmi zuapyr Zer ta'yr Mauri tawhu pe har oho na'arewahy Zotàw yrykaw kutyr tuwihawete Tawi huwàxi mà a'e no. ¹⁷ Miw awa Mezàmi izuapyapyr oho hupi wà no. (Ziw Xau pe uma'ereko ma'e kwer a'e, oho Zotàw pe uzeupe uma'ereko ma'e wanupi a'e no. Heta 20 wà). Uhem a'e pe tuwihawete ihem 'ym mehe we wà. ¹⁸ Wahaw Zotàw oho wà, ta'e tur wer tuwihawete rupi yrykaw hahaw mehe wà xe, ta'e ipurapo wer tuwihawete hemimutar rehe a'e wà no xe. Tuwihawete yrykaw hahaw paw rehe izemuàgà'ym

mehe Ximez uzeityk ywy rehe henataromo a'e. ¹⁹ — Tuwihawete, i'i izupe. — Nereharaz ikatu 'ym ma'e newe heremiapo kwer wi nehe, Zeruzarez wi nehem awer 'ar mehe arer wi nehe. Nereharaz heremiapo kwer wi nehe. Nema'enukwaw zo hehe nehe, i'i izupe. ²⁰ Akwaw ikatu 'ym ma'e heremiapo kwer ihe. A'e rupi azur xe amogwer ywy kwarahy heixe haw awyze har kutyr har rehe har wanenataromo ihe kury, neruwàxi mà ihe kury, i'i izupe.

²¹ Na'e Amizaz Zeruz memyr uze'eg Tawi pe kury. — Ximez umume'u iaiw ma'e tuwihawete Tupàn hemixak kwer pe a'e. A'e rupi aze erezuka kar nehe, ikatu putar nehe, i'i izupe.

²² Uze'eg Tawi Amizaz pe tywyr Zoaw pe no. — Mo upuranu nerehe. Aipo pemuzawaiw katu kar ma'e ihewe. Aiko Izaew wanuwihawete romo ihe kury. Ni pitài Izaew izuapyapyr numàno kwaw kutàri wà nehe kury.

²³ Na'e i'i Ximez pe. — Amume'uahy putar ko ma'e heremiapo ràm Tupàn henataromo kury. Ni amo nanezuka kwaw wà nehe, i'i izupe.

²⁴ Mewimozet Xau hemimino wezyw oho tuwihawete huwàxi mà a'e no. Nuzepyez kwaw a'e. Nupin kwaw wamutaw. Nuzuhez kwaw ukamir a'e, wemyhar a'e no. Zeruzarez wi uhemaw 'ar henataromo nuzapo kwaw a'e ma'e. — Xo tawhu pe tuwihawete izewyr katu mehe zo azepyez putar nehe, azupin putar heamutaw nehe, aputuka putar hekamir nehe no, i'i uzeupe. ²⁵ Ur Zeruzarez wi tuwihawete huwàxi mà a'e no. Ihem mehe Tawi upuranu hehe. — Mewimozet, màràzàwe tuwe nereho kwaw herupi, i'i izupe.

²⁶ Uwazar ize'eg izupe. — Tuwihawete. Erekwaw pàri ma'e romo hereko haw ne. — Emuapyk ikupe pe har hereimaw zumen rehe nehe, a'e ihewe uma'ereko e ma'e pe. Ta'e hezeupir wer ikupe pe nerupi heho pà ihe xe.

Uma'ereko e ma'e uzapo iaiw ma'e ihewe a'e. ²⁷ Umume'u temu'emaw herehe har newe a'e no. Ne ereiko Tupàn reko haw pe har ài ne. Erekwaw ze'eg azeharomoete har. A'e rupi ezapo ma'e neremimutar rupi nehe. ²⁸ Erepuner mo heru iànàm paw wazuka haw rehe. Nerezuka kwaw wà. Herenoz pe neràpuz me hemumai'u kar pà ne. A'e rupi ni amo ae ma'e naenoz kwaw newe ihe nehe kury. Napuner kwaw kury, i'i izupe.

²⁹ Uwazar tuwihawete ize'eg izupe. — Emume'u zo amo ae ma'e kury. Nezewe haw rehe hepurapo wer ihe. Amuza'aza'ak putar Xau ima'e kwer mokoz pehegwer romo nehe. Erepnyhyk putar pehegwer ipy nehe. Ziw upyhyk putar inugwer ipehegwer a'e nehe no, i'i izupe.

³⁰ — Tuwe Ziw upyhyk a'e ma'e upaw rupi nehe. Xo pitài ma'e aputar. Apyhyk a'e ma'e kwez kury. Neràpuzuhu pe nezewyr katu awer zo aputar. Uzeapo kwez kury. A'e rupi herurywete kury, i'i Mewimozet Tawi pe.

³¹ Maraziraz Hozeri tawhu Zireaz ywy rehe har pe har a'e no, ur weko haw wi a'e no, tuwihawete rupi Zotàw yrykaw hahaw pà a'e no. ³² Itua'uhez tuwe Maraziraz. Wereko 80 kwarahy. Hemetarer katu no. Tuwihawete Mànài pe heko mehe Maraziraz omono temi'u izupe, ipytywà pà.

³³ — Maraziraz, i'i tuwihawete izupe. — Eho Zeruzarez pe hepyr nereko pà nehe kury. Uruptywà putar ihe nehe kury, i'i izupe.

³⁴ Uwazar ize'eg izupe. — Naheta kwaw 'ar tetea'u ihewe nehe kury. Àmàno etea'i. Màràzàwe tuwe aha putar Zeruzarez pe nerupi nehe, i'i izupe. ³⁵ Areko 80 kwarahy ihe. Ni amo ma'e nahemurywete kar kwaw a'e kury. Heremi'u nahete kwaw ihewe. Ma'ywa uwà nahete kwaw ihewe. Nainu kwaw uzegar ma'e wazegar mehe ihe

wà. Aze mo aha nerupi, xo ipuhuz katu ma'e romo zo aiko mo a'e pe newe. ³⁶ Naputar kwaw a'e hekuzar uhua'u ma'e nezewe nugar ihe. Aha putar nerupi Zotàw yrykaw ikupe kutyra'i nehe. ³⁷ A'e re hemuzewyr kar hereko haw pe nehe. Nezewe mehe apuner heipy watym awer huwake hemàno àwàm rehe ihe nehe kury. Ihewe uma'ereko e ma'e Kimà her ma'e wiko xe a'e. Eraha nereko haw pe nehe. Ezapo kar ma'e neremimutar izupe nehe, i'i izupe.

³⁸ Uwazar tuwihawete ize'eg izupe. — Araha putar herupi nehe. Azapo ma'e paw izupe neremimutar rupi nehe. Wyzài ma'e ihewe nereminoz ràm azapo putar newe nehe no, i'i izupe.

³⁹ Na'e Tawi a'e kury, hemiruze'eg paw hehe we har paw wà no, wahaw Zotàw yrykaw oho wà kury. Uzurupyter Tawi Maraziraz uze'egatu imono pà hehe. Na'e uzewyr Maraziraz weko haw pe kury.

Uze'eze'eg Izaew Zuta uzeupeupe wà

⁴⁰ Wahaw tuwihawete Zotàw yrykaw awakwer Zuta izuapyapyr wanupi, wapehegwer awa Izaew izuapyapyr wanupi no. A'e wi oho Ziwkaw tawhu pe wà. Kimà oho hupi. ⁴¹ Na'e Izaew paw uze'eg oho Tawi pe wà kury. — Tuwihawete, i'i izupe wà. — Mâràzàwe tuwe ureryky'yr Zuta izuapyapyr upuner nererur haw rehe xe ko Zotàw yrykaw pe wà, i'i izupe wà.

⁴² Awa Zuta izuapyapyr uwazar wanupe wà. — Ure-rur tuwihawete ure, ta'e ureànàm romo hekon a'e xe. Aipo peikwahy putar a'e rupi nehe. Aipo tuwihawete umekuzar ureremi'u urewe. Aipo umur amo ma'e urewe, i'i wanupe wà.

⁴³ Uze'eg Izaew Zuta wanupe wà kury. — Uruiko 10 Izaew ta'yr wazuapyapyr romo ure. Xo pitài Izaew ta'yr izuapyapyr romo peiko. Ureruwihawete romo wiko tuwe Tawi a'e. Nuiko kwaw penuwihawete romo. Ta'e ure

ràgypy uruze'eg tuwihawete romo imuigo kar wi haw rehe ure xe, penenataromo ure xe. Màràzàwe tuwe uruiko ikàg 'ym ma'e romo penenataromo, i'i wanupe wà. Awakwer Zuta izuapyapyr waze'eg hahy wera'u Izaew waze'eg wanuwi wà.

20

Wikwahy Xew a'e

¹ Amo awa puruputupyk ma'e Xewa her ma'e wiko a'e pe a'e 'ar mehe. Mikiri ta'yr Mezàmi zuapyr romo hekon. Upy uxi'àm teko wamono'og pà kury. — Xityk Tawi zane nehe. Zazekaiw zo hehe nehe. Aze zaha hehe we nehe, nuzeapo kwaw ikatu ma'e zanewe nehe. Zazewyr zaha zaneràpuz me nehe ty wà, i'i wanupe.

² A'e rupi Izaew paw upuir Tawi wi wà kury, Xewa rupi oho pà wà kury. Awa Zuta izuapyapyr upyta Tawi rehe we wà. Wiko wiwi hemiruze'eg romo wà. Oho haikweromo Zotàw yrykaw wi Zeruzarez tawhu pe wà.

³ Oho Tawi wàpuzuhu pe. A'e 10 hemirekoagaw iro izupe wà. A'e rupi omono kar amo tàpuz pupe wà. Umuzekaiw kar amo zauxiapekwer a'e tàpuz rehe wà. Omono wanemimutar wanupe, omono temi'u wanupe no. Nuker kwaw wapuhe. — Pepyta tàpuz pupe nehe, i'i wanupe. — Napepuner kwaw a'e wi pehem àwàm rehe nehe. Penekuwe mehe napehem pixik kwaw xe tàpuz wi nehe. Pemumaw putar pe'ar paw xe peneko pà kuzà imen umàno ma'e kwer zàwegatete nehe, i'i wanupe.

⁴ Uze'eg tuwihawete Amaz pe kury. — Enoz awakwer Zuta izuapyapyr paw wamuwà ne wà nehe ty. Pyhegwepe eiko xe wanehe we nehe, i'i izupe.

⁵ Amaz uhem oho a'e wi wamono'og pà. Nuzewyr kwaw 'ar imume'u pyrer rehe. ⁶ A'e rupi uze'eg Tawi Amizaz pe. — Xewa zanemuma'ereko kar wera'u putar Àmixàràw

wi a'e nehe. Emono'og zauxiapekwer heremiruze'eg wà kury, haikweromo neho pà kury. Aze mo nereho iwer, upuner mo amo tawhu pàrirogawhu hereko har wapyhykaw rehe wà nehe. Nezewe mehe naxipyhyk kwaw nehe kury, i'i izupe.

⁷ Na'e awa Zoaw hemiruze'eg wà, Kere izuapyapyr wà no, Pere izuapyapyr wà no, zauxiapekwer ipuruzukaiw wera'u ma'e wà no, oho Amizaz rupi wà. Uhem Zeruzarez wi Xew hekar pà wà. ⁸ Itahu pe Zimeàw tawhu pe har pe uhem mehe Amaz uwàxi wà. Zoaw umunehew uma'e zeàmàtryy'ymawhu pe har. Wereko utakihepuku iapirer pupe. Umuzaiiko uku'aw har rehe. Wenataromo iho mehe u'ar itakihe izuwi kury. ⁹ A'e mehe uze'eg Zoaw Amaz pe. — Nekatu pa, hemyrypar, i'i izupe. Na'e upyhyk Amaz iamutaw opo awyze har rehe izurupyter haw iapo pà. ¹⁰ Nuexak kwaw Amaz takihpuku Zoaw ipo inugwer rehe. Na'e Zoaw ukutuk Amaz hie pe kury. Uhem hie kwer ywy rehe uhàuhàz tà. A'e 'ar mehe we umàno. Nukutuk wi kwaw Zoaw, ta'e umàno pitài kutukaw rehe a'e xe. Na'e Zoaw wekar wiwi Xewa oho wywyr Amizaz rupi uzàn pà kury. ¹¹ Amo zauxiapekwer Zoaw hemiruze'eg upyta Amaz hetekwer huwake uhapukaz pà kury. — Aze Zoaw imyrypar romo ereiko, aze Tawi hemiruze'eg romo ereiko, eho Zoaw haikweromo nehe kury, i'i 'àm wanupe.

¹² Amaz hetekwer upyta a'e pe, pe myter pe u'aw pà. Heta tetea'u huwykwer. Huwykwer upyk hetekwer. Zoaw ipytywà har wexak upytu'u ma'e kwer paw wà. A'e rupi umutyk hetekwer heraha pe iwyr wà. Upyk amo puruwànwaw pupe wà. Ta'e hexakar paw upytu'u a'e pe wà xe. ¹³ Hetekwer pe wi imunyryk ire zauxiapekwer paw oho Zoaw rupi Xew hekar pà wà kury.

¹⁴ Wahaw Xew Izaew izuapyapyr waiwy paw oho a'e. Uhem tawhu Apewmetemaka her ma'e pe kury. Upytu'u

a'e pe. Mikiri iànàm izuapyapyr paw uzemono'og a'e pe wà. Oho tawhu pupe hupì wà. ¹⁵ Na'e zauxiapekwer Zoaw rehe we har uhem a'e pe wà kury. Umàmàn tawhu izywyr wà. Omonomono ywy pàrirogaw izypy pe myromyrogaw iapo pà uzeupir àwàm iapo pà tawhu pupe wixe àwàm romo wà. U'ywykàz pàrirogaw iwy pe wà no. Ipurumu'ar kar wer pàrirogaw rehe wà. ¹⁶ Omo kuzà ma'e kwaw katu har wiko a'e tawhu pupe. Upu'àm pàrirogaw ikupe pe uhapukaz pà zauxiapekwer wanupe kury. — Pezeapyaka rihi, pezeapyaka rihi. Perur Zoaw xe kury, ta'e heze'eg wer izupe ihe 'y, i'i wanupe.

¹⁷ Oho Zoaw a'e pe. Upuranu kuzà hehe. — Zoaw romo ereiko aipo, i'i hehe upuranu pà. — Aiko Zoaw romo ihe, i'i izupe. — Einu katu heze'eg kury, i'i kuzà izupe. — Azeapyaka katu teko ihe, i'i Zoaw pe.

¹⁸ Na'e uze'eg kuzà izupe kury. — Kwehe mehe teko uze'eg nezewe uzeupeupe wà. — Peho Apew tawhu pe pureruze'egaw henoz pà nehe, i'i wà. Nezewe uza-pokatu ukatu haw 'ym a'e wà. ¹⁹ Tawhu urereko haw uhua'u. Nuruiko kwaw puruàmàtyry'y-mar romo ure. Tuweharupi uruiko tuwihawete hemiruze'eg ikatu ma'e romo. Màràzàwe tuwe pezeagaw peiko imumaw paw rehe. Aipo peityk putar Tupàn pe imono pyrer nehe, i'i izupe.

²⁰ — Nuruzapo pixik kwaw agwer ma'e, i'i Zoaw. — Namumaw pixik kwaw tawhu peneko haw ihe nehe. Naityk pixik kwaw nehe no. ²¹ Na'urepurapo wer kwaw agwer ma'e rehe. Amo awa ywytyr Eparai ywy rehe har Xew her ma'e Mikiri ta'yr a'e, uzypyrog Tawi ureruwihaw iàmàtyry'y-mar pà amo teko wanupe a'e. Xo a'e awa zo pemur ihewe nehe. A'e mehe aha putar xe wi nehe, i'i izupe. — Oromomor putar iàkàgwer pàrirogaw ikupe wi newe ure nehe, i'i kuzà Zoaw pe.

²² Na'e oho kuzà teko tawhu pe har wanupe pure-ruze'egaw imume'u pà kury. Weruzar ize'eg wà. Omonohok Xewa iàkàg izuwi wà. Omomor iàkàgwer pàrirogaw ikupe pe Zoaw pe wà kury. Na'e upy Zoaw uxi'àm kury. Omono'og zauxiapekwer uzehe we har paw wà. Upaw rupi wezar a'e tawhu wà, weko haw pe oho pà wà. Na'e uzewyr Zoaw oho tuwihawete Tawi hake Zeruzarez pe kury.

Tawi hemiruze'egatu zauxiapekwer wà

²³ Zoaw wiko zauxiapekwer Izaew izuapyapyr wanuwihaw romo kury. Menai Zoiaz ta'yr wiko Kere wanuwihaw romo a'e, Pere wanuwihaw romo no. ²⁴ Anoniràw uzekaiw awa zemunehew paw pe imono kar pyrer wanehe. Umuma'erekoahy kar tuweharupi wà. Zuzapa Airuz ta'yr wiko pureruze'egaw imume'u har romo tuwihawete henataromo. ²⁵ Xew (amo ae Xew a'e) wiko tuwihawete ze'eg pape rehe imuapykar har romo. Zanak a'e, Amiatar a'e no, wiko xaxeto Tupàn henataromo a'e wà. ²⁶ Ira Zair tawhu pe har a'e no, wiko xaxeto romo Tawi pe a'e no.

21

Uzuka Xau iànàm paw wà

¹ Tawi tuwihawete romo heko mehe we uhem ma'uhez taw uhua'u ma'e Izaew wanupe kury. Wanemi'u umumaw na'iruz kwarahy ihyk 'ym pà wanupe. A'e rupi upuraru Tawi oho Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e rehe kury. Uwazar Tupàn ize'eg izupe. — Xau a'e, iànàm a'e wà no, puruzuka ma'e romo wanekon herenataromo wà. Ta'e uzuka teko Zimeàw tawhu pe har a'e wà xe, i'i Tupàn Tawi pe.

² Zimeàw tawhu pe har nuiko kwaw Izaew izuapyapyr romo wà. Amohe ywy rehe har wapehegwera'i romo wanekon wà. Kwehe mehe Izaew uzapokatu uze'egaw

wanehe we wà, wazuka 'ym àwàm imume'uahy pà wanupe wà. Xau uzeagaw wamumaw pà. Ta'e izekaiw katu wer Izaew wanehe Zuta wanehe a'e xe. Tawi wenz teko Zimeàw pe har uzeupe a'e wà kury. Uze'eg wanupe. ³ — Ma'e apuner iapo haw rehe peme ihe nehe. Xau uzapo iaiw ma'e peme a'e. Hepurumekuzar wer hemiapo kwer rehe ihe kury. Nezewe mehe pemono putar peze'egatu Tupàn hemiaiuhu wanehe nehe, i'i wanupe.

⁴Uwazar ize'eg izupe wà. — Nuruputar kwaw temetarer Xau hemiapo kwer hekuzaromo ure. Na'urepuruzuka wer kwaw ni pitài Izaew zuapyr rehe ure no, i'i izupe wà. — Ma'e peputar peme heremiapo ràm, i'i Tawi wanupe.

⁵ — Xau ipuruzuka wer urerehe ipurumumaw wer urerehe upaw rupi katete a'e. Na'ipurumuigo kar wer kwaw urerehe Izaew waiwy rehe a'e. ⁶A'e rupi, emur 7 izuapyapyr urewe ne wà nehe. Ure uru'azuwyk putar Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e henataromo ure wà nehe, Zimea tawhu Xau izexak kar awer pe ure wà nehe. Xau Tupàn hemixak kwer romo hekon kwehe mehe a'e, i'i izupe wà. — Amono putar peme ihe wà nehe, i'i tuwi-hawete wanupe.

⁷A'e 'ym mehe umume'uahy uze'eg Zonata pe Tupàn henataromo a'e. A'e rupi nupuner kwaw Mewimozet Zonata ta'yr Xau hemimino izuka kar haw rehe Zimeàw pe har wanupe. ⁸Upyhyk Aramoni kury. Upyhyk amo Mewimozet no. Hizipa Ai imemyr Xau hemireko imemyr romo wanekon wà. Upyhyk 5 Meraw Xau tazyr imemyr Aniriew Maraziraz ta'yr hemireko imemyr wà no. Meora pe har romo wanekon wà. ⁹Omono Tawi a'e 7 wà kury, teko Zimeàw pe har wanupe wà kury. U'azuwyk wytyr rehe Tupàn henataromo wà. Umàno paw rupi uzehezehe wà. Àmàn ipaw etea'i mehe uzeapo a'e ma'e.

Arozràn xewar her ma'e ipo'o haw rehe wazypyrogaw rehe uzeapo.

¹⁰ Na'e Hizipa Xau hemirekoagaw kwer upyhyk amo pàn hyru iapo pyr kury. Uzapo wàpuzràn pixika'i ma'e itahu 'aromo. Oho a'e pe arozràn ipo'o haw rehe wazypyrogaw mehe. Xo kwarahy ipaw mehe xo àmàn wanetekwer wanehe ikyr mehe zo uhem oho a'e wi. 'Aromo wiràmiri ipuru'u wer wano'o kwer rehe wà. Nuze'u kar kwaw wà. Pyhaw miar hehaite ma'e ipuru'u wer wano'o kwer rehe wà. Nuze'u kar kwaw wà.

¹¹ Amo umume'u Hizipa hemiapo kwer oho Tawi pe wà. ¹² Henu mehe Tawi oho Zamezireaz tawhu pe. Upyro Xau ikagwer Zonata ikagwer a'e pe har wanuwi. A'e 'ym mehe Piri ywy rehe har umuzaiko Xau hetekwer Zonata hetekwer Mete-Xà tawhu myter pe wazuka re wà. Zamez tawhu pe har weraha wanetekwer a'e wi wà. Tawi upyro wakàgwer wanuwi kury. ¹³ Omono'og Xau ikagwer Zonata ikagwer rehe we amogwer 7 izuka pyrer wakàgwer rehe we kury. ¹⁴ Utym wakàgwer paw Ki Xau tu itym awer pupe, Zera tawhu Mezàmi ywy rehe har pe. Teko uzapo tuwihawete hemiapo kar haw paw wà. A'e re Tupàn wenu teko ize'eg mehe wà. Upytywà wà kury.

Zeàmàtyry'ymaw Piri ywy rehe har wanehe har

¹⁵ Amo 'ar mehe Piri ywy rehe har uzàmàtyry'ym wi Izaew wà wà kury. Tawi oho wemiruze'eg zauxiapekwer wanupi Piri ywy rehe har waàmàtyry'ym pà wà kury. Waàmàtyry'ym mehe we ikene'o tuwe Tawi. ¹⁶ Amo awa aiha katu ma'e Izimimenowe her ma'e werur amo purukutukaw itazu morog her ma'e iapo pyrer a'e. Heta 5 kir ru'u ipuhuz taw a'e. Werur takihepuku ipyahu ma'e no. — Apuner Tawi izuka haw rehe ihe, i'i uzeupe. ¹⁷ Amizaz Zeruz imemyr upytywà Tawi oho kury, a'e awa wi ipyro pà kury. Ukutuk Amizaz a'e Piri ywy rehe har izuka pà. Na'e

zauxiapekwer Tawi rehe we har umume'uahy ma'e Tupàn henataromo wà kury. — Ko 'ar henataromo nereho pixik kwaw urerupi zeàmàtyry'ymawhu pe nehe kury, i'i Tawi pe wà. — Ereiko tatainy ài Izaew wanupe. Na'urepuruzuka kar wer kwaw nerehe amo pe ure, i'i izupe wà.

¹⁸ Amo ae 'ar mehe Izaew uzàmàtyry'ym Piri ywy rehe har oho Go tawhu pe wà. Ximekaz Uza tawhu pe har uzuka awa aiha katu ma'e Xape her ma'e a'e.

¹⁹ Uzàmàtyry'ym Piri ywy rehe har waiko Go pe wà. Erànà Zair ta'yr Merez pe har uzuka Kurià Kaz pe har. Kurià ipurukutukaw i'yw iànàgatu haw nuzawy kwaw kyhaw imupari haw izita iànàgatu haw a'e.

²⁰ Na'e uzàmàtyry'ym oho Kat tawhu pe wà kury. Amo awa aiha katu ma'e izuapyapyr ta'yr wiko a'e pe. Pitàitàigatu ipo pe heta 6 ikwà. Pitàitàigatu ipy pe heta 6 ipyha no. ²¹ — Pemur kar amo awa nehe. Azuka putar ihe nehe, i'i Izaew wanupe. Na'e Zonata Ximez Tawi ryky'yr ta'yr uzuka a'e awa a'e kury.

²² A'e 4 awa wiko awa aiha katu ma'e Kat tawhu pe har wazuapyapyr romo wà. Zauxiapekwer Tawi rehe we har uzuka a'e 4 awa a'e wà.

22

Umuzàg Tawi zegar haw uzemurywete haw

¹ Na'e umuzàg 'aw zegar haw Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe a'e, ta'e Tupàn upyro Tawi Xau wi a'e xe, amogwer iàmàtyry'ymar paw wanuwi a'e xe.

² — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wiko hepyro har romo. Nuzawy kwaw tàpuzuhu ita iapo pyrer ihewe.

³ Nuzawy kwaw itahu hezeàmimaw ihewe.

Ni amo nahezuka kwaw hehe we hereko mehe wà. Hepyro u'yw wi purumimaw ài a'e.

Uzuka heàmàtyry'yymar hepyro pà. Hepyro har romo hekon.

Uzekaiw katu herehe ma'erahy wi hepyro pà.

⁴ Ahapukaz Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe. — Hepytywà pe nehe, a'e izupe.

Hepyro heàmàtyry'yymar wanuwi.

Pemume'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ikatu haw nehe.

⁵ Hemàno àwàm umàmàn heywyr 'ykotokaw ài.

Hezuka àwàm uhem he'aromo 'ykotokaw ài.

⁶ Hemàno àwàm heàpixipixi kyhàhàm ài.

Hetym àwàm uzapo puruzuka haw hepyhyk pà.

⁷ Nàro kwaw hepyro haw. A'e rupi ainoz hezar Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe.

— Hepytywà pe nehe, a'e izupe.

Wenu heze'eg wàpuz me wiko mehe. Herenu herehapukaz mehe.

⁸ Na'e ywy uryryryryz tuwe a'e.

Ywytyr wapy uryryryryz tuwe a'e wà.

Ta'e wikwahy Tupàn a'e xe.

⁹ Tàtàxiner uhem ixi wi.

Tàtàpyzgwer uhem izuru wi.

Tata purapy ma'e uhem izuru wi.

¹⁰ Umuezyw kar Tupàn ywak uwezyw mehe.

Heta ywàkun ipihun ma'e ipy iwy pe tur mehe.

¹¹ Uwewe wà kerumin ikupe pe.

Na'arewahy oho ywytu pepo rehe.

¹² Uzepyk pytunaw pupe,

Ywàkun ipihunahy ma'e pupe. Ywàkun 'y pupe tynehem ma'e izywyr hin a'e.

¹³ Àmàn iweraw paw umunyk tàtàpyzgwer henataromo.

14 Na'e umuweraw kar Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e àmàn ywak rehe.

Uzenu ywate wera'u ma'e ize'eg mehe.

15 Omomor u'yw. Umuhàmuhàz kar wàmàtyry'yमार wà. Wemiapo kwer àmàn iweraw paw pupe umuzàmuzàn kar pà.

16 Wàmàtyry'yमार pe uze'egahy mehe wakutyr àmàn imuwerawahy kar mehe ywy yryhu iwy pe har uzexak kar a'e. Ywy 'y iwy pe har uzexak kar a'e no.

17 Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e upyho opo ywak wi hepyhyk pà,

Hepyro yryhu iwy wi.

18 Umunàn Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e heàmàtyry'yमार ihewi wà.

Umunàn herehe iakatuwawahy 'ym ma'e wà. Upaw rupi ikàg wera'u ihewi wà.

19 Hereko haw zawaiw katu mehe ur heàmàtyry'yमार pà wà. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hepyk wanuwi.

20 Hepyro katu 'ymaw wi, hepyro a'e, ta'e hekatu izupe ihe xe.

21 Tupàn umekuzar heremiapo kwer ihewe, ta'e imunar 'ym ma'e romo aiko ihe xe.

Umur uze'egatu herehe, ta'e nazapo kwaw ikatu 'ym ma'e ihe xe.

22 Tuweharupi aruzar Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ize'eg ihe.

Napuir pixik kwaw hezar wi.

23 Aruzar ize'eg paw, napytu'u kwaw hemiapo putar haw heruzar ire

24 Nazawy kwaw henataromo. Ukwaw hereko haw.

Muite ikatu 'ymaw wi hepyta haw.

²⁵ A'e rupi umekuzar heremiapo kwer ihewe ta'e hemu'em
'ym ma'e romo aiko ihe xe.

Ukwaw ikatu 'ym ma'e iapo haw herehe heta 'ymaw a'e.

²⁶ Ne, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e, nerepuir kwaw
nerehe uzeruzar ma'e wanuwi, upytu'u 'ym ma'e
wanuwi.

Nekatu newe ikatu ma'e iapo har wanupe no.

²⁷ Aze naheta kwaw ikatu 'ymaw amo rehe, ikatu ma'e
romo ereiko izupe nehe no.

Ereiko neàmàtyry'ymar waàmàtyry'ymar romo.

²⁸ Erepyro hemetarer 'ym ma'e wà.

Eremuigo kar wiko wera'u ma'e hemetarer 'ym ma'e romo
ne wà.

²⁹ Ne, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e, ereiko tatainy zàwe
ihewe.

Ne, hezar, eremumaw pytunaw ihewi.

³⁰ Hemukàg kar heàmàtyry'ymar wakutyr heho mehe.

Hemukàg kar wakàgaw wamumaw mehe.

³¹ Xo ikatuahy ma'e xo Tupàn uzapo a'e.

Uzapo wemimume'u kwer.

Nuzawy kwaw u'yw wi purupyro ma'e,

Ikàgaw hekar har wanupe.

³² Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e a'e zutyka'i wiko Zanezar
romo.

A'e zutyka'i zanepyro ikatu 'ymaw wi.

³³ Wiko hezeàmimaw ikàg ma'e romo.

Wyzài ywy rehe heho mehe uzekaiw katu herehe.

³⁴ Nahemu'ar kar kwaw.

Hemonokatu ywytyr rehe.

³⁵ Hemu'e puruàmàtyry'ymaw rehe.

Nezewe mehe akwaw ywyrapar tàtàahy ma'e pupe u'yw imomor haw.

³⁶ Ne, Tupàn, ereiko purupyro haw romo ihewe.

Hepytywà awer nerehe we har hemukàg kar a'e.

³⁷ Nahepyhyk kar kwaw heàmàtry'yमार wanupe.

Ni pitài haw rupi na'ar kwaw ihe.

³⁸ Aha heàmàtry'yमार wanaikweromo ihe. Amumaw ihe wà.

Napytu'u kwaw waneityk 'ym mehe we.

³⁹ Azuhazuhaw ihe wà. Nupuner kwaw upu'àm wi haw rehe wà.

Wiko heityk pyrer romo hepy huwake wà.

⁴⁰ Eremur nekàgaw ihewe zeàmàtry'yमारwahu pe heho mehe.

Eremur heàmàtry'yमार wanetykaw ihewe.

⁴¹ Eremuzàn kar heàmàtry'yमार ihewi wà.

Amumaw herehe iakatuwawahy 'ym ma'e ihe wà.

⁴² Wekar upytywà àwàm oho wà, ni amo nupuner kwaw wapyro haw rehe wà.

Wenoz Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe wà. Nuwazar kwaw wanupe.

⁴³ Azuhazuhaw ihe wà. Uzeapo ywy ku'i kwer romo wà.

Apyrog wanehe to'om pe rupi har zàwenugar rehe hepyrogaw ài ihe.

⁴⁴ Hepyro pe heàmàtry'yमार wanuwi ne, heremiruze'eg wainuromo har wanuwi ne.

Hemuigo kar teko tetea'u wanuwihaw romo.

Teko ko 'ar 'ym mehe we heremigwaw 'ym wà,

wiko ihewe uma'ereko ma'e romo wà kury.

⁴⁵ Amo ae ywy rehe har uzemumew herenataromo wà.

Uzapo heremiapo putar haw heze'eg mehe wà.

⁴⁶ Ukyze ihewi wà. Wakàgaw uhem wanuwi.
Uhem weko haw tawhu tàtà wi wà.

⁴⁷ Tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wiko teko paw
wazar romo nehe.
Pemume'u hepyro har ikatu haw nehe. Tupàn wiko
hepyro har romo a'e.
Pemume'u ikàgaw uhua'u haw nehe.

⁴⁸ Umur heàmàtyry'yymar wanetykaw ihewe.
Weruzar kar heze'eg teko tetea'u wanupe.

⁴⁹ Hepyro heàmàtyry'yymar wanuwi.

Ne, Tupàn, eremur heàmàtyry'yymar wanetykaw ihewe.
Hepyk pe ne, awa puruzuka ma'e wanuwi ne.

⁵⁰ A'e rupi, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e, amume'u putar
nekatu haw nekàgaw teko tetea'u wanupe ihe
nehe.

Azegar putar nekatu haw rehe nehe.

⁵¹ Tupàn umur tuwihawete iàmàtyry'yymar wanetykaw
a'e, wemixak kwer pe a'e.

Tupàn wexak kar upuruamutar haw wemixak kwer pe a'e,
Tawi pe a'e. Wexak kar putar izuapyapyr wanupe a'e nehe
no, awyzeharupi a'e nehe no.

23

Tawi ze'eg iahtykar rehe arer

¹ Amuapyk putar Tawi Zexe ta'yr ze'eg iahtykar rehe
arer xe ihe nehe kury. Tawi wiko awa Tupàn hemimukàg
karer romo a'e. Tupàn Zako izar wexak Tawi tuwihawete
romo imuigo kar pà. Tawi uzapo zegar haw puràg eteahy
ma'e tetea'u Izaew wanupe a'e. Na'aw ize'eg awer xe kury.

² Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e hekwe hemuze'eg kar a'e,
hemuze'eg kar a'e.

Ize'eg hereme rehe hin.

³Tupàn Izaew wazar uze'eg.

Izaew wanehe uzekaiw ma'e uze'eg ihewe.

Tuwihawete katu haw rupi pureruze'eg ma'e a'e,

Tupàn hemimutar iapo pà pureruze'eg mehe a'e,

⁴Wiko kwarahy ku'em mehe uhem ma'e ài a'e,

ywàkun heta 'ym mehe uhem ma'e ài a'e. Nuzawy kwaw
kwarahy àmàn ikyr ire ka'api'i imuhyape katu kar
har.

⁵Nezewe Tupàn omono putar uze'egatu hezuapyapyr
wanehe nehe.

Ta'e uzapo uze'egatu tuweharupi àràm ihewe xe.

Ikatu ize'egatu a'e. Uzapo putar ma'e a'e ze'eg rupi katete
azeharomoete a'e nehe.

Xo a'e ma'e zo aputar ihe.

Uzapo putar uze'egatu a'e nehe.

⁶Hehe uzeruzar 'ym ma'e nuzawy kwaw xu heityk pyrer
wà.

Ni amo nupyhyk kwaw xu opo pe wà.

⁷Aze ipurupyhyk wer hehe wà nehe, upyhyk putar ywyr
pupe wà nehe, ita per pupe wà nehe.

Ukaz putar tata pupe upaw rupi katete wà nehe, i'i Tawi.

Tawi hemiruze'eg zauxiapekwer ikàg wera'u ma'e wà

⁸Amuapyk putar zauxiapekwer waner Tawi
hemiruze'eg teko wanemigwaw katu kwer xe ihe wà
nehe kury. Zozewemaxewet Takemoni parer. Wiko amo
zauxiapekwer na'iruz ipuruzukaiwahy ma'e her ma'e
wanuwihaw romo. Upurukutukaw pupe uzuka 800 awa
pitài zeàmàtry'y'mawhu pe wà.

⁹Ereazar Nono ta'yr Aoi hemimino wiko a'e na'iruz
wainuromo har romo a'e no. Amo 'ar mehe oho Tawi
rupi Piri ywy rehe har uzemono'og ma'e waàmàtry'y'm

pà. Uzewyr Izaew wakykwerupi wà Piri ywy rehe har wanuwi a'e 'ym mehe wà. ¹⁰ Erezar upyta a'e pe Piri ywy rehe har waàmàtyry'ym pà. Uzeapakwar ipo. A'e rupi nupuner kwaw utakihepuku wi opo iwàpytymawok pà. Uzapo Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e puretykaw uhua'u ma'e a'e 'ar mehe Erezar rupi. Zeàmàtyry'ymawhu ipaw ire uzewyr Izaew Erezar heko haw pe wà, kamirtàtà henuhem pà Piri ywy rehe har umàno ma'e kwer wanuwi wà.

¹¹ Xàmà Aze ta'yr Arar zuapyr. Amo 'ar mehe Piri ywy rehe har uzemono'og Erei pe wà. Heta kumana'i ràn erewir her ma'e itymaw a'e pe. Uzàn Izaew Piri ywy rehe har wanuwi wà. ¹² Xàmà upyta a'e pe a'e ma'etymaw ipyro pà. Uzuka Piri ywy rehe har wà. Uzapo kar Tupàn puretykaw uhua'u ma'e a'e 'ar mehe Xàmà pe.

¹³ Amo kwarahy mehe arozràn ipo'o haw 'ar ihem etea'i mehe na'iruz awa a'e 30 tuwihaw wainuromo har wezyw oho itakwaruhu Ànurà her ma'e pe. Tawi wikuwe a'e pe. Amo Piri ywy rehe har uzapo uker haw ywyàpyznaw awa aihà katu ma'e waneko haw her ma'e pe wà. ¹⁴ A'e 'ar rehe Tawi uzapo itahu tetea'u weko haw romo kury. Amo Piri ywy rehe har wiko Merez taw pe wà. ¹⁵ Na'e Tawi uputar amo ma'e kury. — Aze mo amo werur 'y ihewe ytyzuzàmaw Merez hukenaw huwake har wi nehe, a'e mehe mo herurywete.

¹⁶ A'e rupi a'e na'iruz zauxiapekwer ikwaw katu pyr a'e wà, wahaw Piri ywy rehe har wanàpuz ràn wanenaw oho a'e wà. Wenuhem 'y a'e ytyzuzàmaw wi wà. Weraha Tawi pe wà. Nu'u kwaw Tawi a'e 'y. Uzakook ywy rehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e imono pyr romo. Uze'eg nezewe. ¹⁷ — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e. Napuner pixik kwaw ko 'y i'u haw rehe. Nuzawy kwaw 'aw awa wanuwykwer i'u haw. Ta'e uzezuka tària'i ihewe herur pà a'e wà xe, i'i. A'e

rupi nu'u kwaw a'e 'y. A'e na'iruz ikwaw katu pyr uzapo agwer ma'e wà.

¹⁸ Amizaz Zoaw tyky'yr Zeruz memyr wiko a'e 30 ikwaw katu pyr wanuwihaw romo a'e. Uzàmàtyry'ym 300 awa upurukutukaw pupe wà. Uzuka paw wà. A'e rupi uzekwaw weru'u kar a'e 30 wainuromo. ¹⁹ Teko ukwaw weru'u Amizaz her amogwer 30 wanuwi wà. Uzeapo wanuwihawete romo. A'e na'iruz awa uzekwaw weru'u kar Amizaz wi a'e wà.

²⁰ Menai Zoiaz ta'yr Kawizeew parer wiko zauxiapekwer ikwaw katu pyr romo a'e. Uzapo ma'e tetea'u ukyze 'ym pà. Uzuka mokoz zauxiapekwer Moaw izuapyapyr ikàg weru'u ma'e wà. Amo 'ar mehe àmàn tâtà ikyr mehe we uwezyw oho ywykwaruhu pupe. Amo zàwàruhu iriàw wikuwe a'e pe. Uzuka Menai a'e zàwàruhu. ²¹ Uzuka amo awa Ezit ywy rehe arer iaiha katu ma'e ikàg ma'e a'e no. Ezit rehe arer weraha purukutukaw uzeupe. Menai oho ikutyr ywyr àràpuhàràn wanehe pokokaw pupe. Wenuhem ipurukutukaw ipo wi. Na'e uzuka a'e Ezit ipurukutukaw pupe. ²²⁻²³ Agwer ma'e uzapo Menai a'e. Wiko ikwaw weru'u pyr romo a'e 30 wanehe we. A'e na'iruz uzekwaw weru'u Menai wi wà. Tawi uzapo kar zauxiapekwer wàpuzuhu rehe uzekaiw ma'e wanuwihaw romo a'e.

²⁴⁻³⁹ Amume'u putar amogwer 30 wanehe we har waner xe ihe wà nehe kury. Azaew Zoaw tywyr. Erànà Nono ta'yr Merez parer. Xama, Erik no, Aroz tawhu pe har wà. Eri Peret parer. Ira Ik ta'yr Tekoa tawhu parer. Amiezer Anatot parer. Memunai Uza parer. Xarimo Aoi zuapyr. Maraz. Erew Mana ta'yr Neto parer. Haz Himaz ta'yr Zimea Mezàmi ywy rehe har parer. Menai Piratom parer. Inaz ywyàpyznaw Ga her ma'e parer. Amiawmo Arawa rehe arer. Azmawet Mauri parer. Eriaw Xawmo parer. Zazez ta'yr wà. Zonata. Xama, Aiàw Xarar ta'yr no, Arar

izuapyapyr wà. Eriperet Akamaz ta'yr Maaka parer. Erià Aitopew ta'yr Ziro parer. Ezero Karamew parer. Paraz Araw rehe arer. Igaw Nàtà ta'yr Zowa parer. Mani Kaz ywy rehe arer. Zerek Amon parer. Naraz Meerot parer Zoaw puruzuka haw heraha har, Zeruz memyr. Ira, Karew Zaxir parer wà. Uri Ete zuapyr.

Heta 37 zauxiapekwer ikwaw katu pyr wà.

24

Upapar kar Tawi teko wà

¹ Amo ae 'ar mehe wikwahy Tupàn teko Izaew wanupe. A'e rupi uzapo kar ma'e Tawi pe. Epuraraw kar ma'erahy Izaew wanupe nehe, i'i izupe. — Eho teko Izaew izuapyapyr wapapar pà nehe, Zuta izuapyapyr nehe no, i'i izupe.

² Na'e umume'u Tawi ko iapo pyràm zauxiapekwer wanuwihaw Zoaw her ma'e pe kury. — Eho amogwer tuwihaw wanupi Izaew ta'yr wazuapyapyr waneko haw nànnàn nehe. Ezypyrog neata haw rehe tawhu kwarahy heixe haw awyze har kutyr har pe nehe. Eata eho iko tawhu kwarahy hemaw awyze har kutyr har pe nehe no. Tawhu nànnàn eho nehe. Ta'e hepurukwaw wer zanereta haw rehe ihe xe, i'i izupe.

³ Uwazar Zoaw Tawi ize'eg izupe, — Tuwe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e Zanezar umueta tetea'u kar Izaew a'e wà nehe. Tuwe waneta àwàm uhua'u wera'u putar 100 haw rupi waneta haw ko 'ar rehe har wi nehe. Tuwe ereikuwe waneta tetea'u àwàm hexak pà nehe. — Mâràzàwe tuwe nepurupapar wer wanehe, i'i izupe hehe upuranu pà.

⁴ Nezewe rehe we upapar kar Tawi Izaew Zoaw pe amogwer tuwihaw pe wà. A'e rupi uhem oho Tawi henatar wi Izaew wapapar pà wà kury.

⁵ Wahaw Zotàw yrykaw wà. Umuapyk wàpuzràn Aroer tawhu huwake kwarahy hemaw awyze har kutyr wà. Amer ywyàpyznaw pe Kaz ywy rehe tuz a'e wi, oho kwarahy heixe haw awyze har kutyr Zazer tawhu pe wà. ⁶ A'e re wata wi oho waiko Zireaz kutyr wà. Uhem Ete izuapyapyr waiwy rehe Kanez her ma'e pe wà. A'e re oho Nà ywy rehe wà. A'e wi oho kwarahy heixe haw kutyr wà. Uhem Xitom tawhu pe wà. ⁷ A'e re oho kwarahy hemaw awyze har rehe har kutyr wà, Xir tawhu pe wà. Heta pàrirogaw aiha katu ma'e Xiro izywyr. A'e wi oho tawhu Ewe izuapyapyr waneko haw nà'nàn wà, Kànàà izuapyapyr waneko haw nà'nàn wà no. Iahykaw rehe oho tawhu Merexewa her ma'e Zuta ywy rehe har pe wà. Kwarahy hemaw awyze har rehe har kutyr tuz. Upapar teko paw a'e ywy nà'nàn a'e tawhu nà'nàn wà. ⁸ Umumaw 9 zahy 20 'ar rehe we wata pà wà. A'e re uzewyr Zeruzarez pe wà, Izaew ywy nà'nàn wata re wà. ⁹ Uze'eg oho tuwihawete pe wà, — Urupapar awa zauxiapekwer romo weko haw rehe upuner ma'e oroho ure wà. Heta 800 miw Izaew ywy rehe wà. Heta 500 miw Zuta ywy rehe wà no, i'i izupe wà.

¹⁰ Wapapar ire ukwaw Tawi ikatu 'ym ma'e hemiapo kwer a'e kury. — Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e, azapo ikatu 'ym ma'e iaiw ma'e ihe, heremaihu wapapar kar pà ihe. Nereharaz heremiapo kwer wi nehe. Heremiapo kwer nuzawy kwaw he'o ma'e hemiapo kwer.

¹¹⁻¹² Na'e uze'eg Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e kury, Kaz Tawi pe ma'e uzeapo ma'e rà'm imume'u har pe kury. — Eze'eg eho Tawi pe herekuzar romo nehe. — Amono putar na'iruz ma'e newe nehe. Exaexak pitài ma'e amogwer ma'e wanuwi nehe. Azapo putar neremixak rà'm ihe nehe, ere izupe nehe, i'i Tupàn Kaz pe kury. Iku'egwer pe upu'àm Tawi. ¹³ Ipu'àm ire uze'eg Kaz oho izupe. Umume'u Tupàn hemimume'u kwer Tawi pe. Na'e

upuranu hehe. — Ma'enugar ereputar nehe. Aze ru'u, neywy rehe har umumaw putar na'iruz kwarahy temi'u ihyk 'ym pà wà nehe. Aze ru'u, eremumaw putar na'iruz zahy nereàmàtyry'yymar wanuwi nezàn pà nehe. Aze ru'u, neywy rehe har umumaw putar na'iruz 'ar uperewahy pà wà nehe. Exaexak kury. A'e re emume'u neremixak kwer nehe. A'e re amume'u putar neze'eg awer Tupàn pe nehe.

¹⁴ Uwazar Tawi ize'eg izupe. — Azemumikahy ihe kury. Naputar kwaw awa herehe wazepyk àwàm ihe. Tuwe Tupàn ae uzepyk zanerehe nehe, ta'e zanepuhareko a'e xe, i'i Tawi izupe.

¹⁵ Na'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umur kar pere-wahy Izaew izuapyapyr wanehe kury. Uzypyrog teko ipuraraw pà ku'em mehe. Xo na'iruz 'ar pawire iperewir wà. Umàno 70 miw Izaew wà. ¹⁶ Tupàn reko haw pe har uzypyrog oho Zeruzarez pe har wazuka pà. A'e 'ar mehe we Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umupytu'u kar. — Epytu'u kury. Uhyk kury, i'i Tupàn izupe. Tupàn reko haw pe har uhem arozràn iapirer henuhemaw huwake. Araun Zepu zuapyr a'e ywy izar romo hekon.

¹⁷ Wexak Tawi Tupàn reko haw pe har teko wazuka har. Uze'eg Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe. — Xo ihe zo ikatu 'ym ma'e romo aiko nerenataromo. Ihe aiko iawy har romo. Ma'e uzapo ko teko wà. Màràzàwe tuwe erezepyk iko wanehe. Ezepyk heànàm wanehe nehe. Ezepyk zo teko wanehe nehe.

¹⁸ A'e 'ar mehe we uze'eg Kaz oho Tawi pe. — Ezeupir eho arozràn iapirer henuhemaw pe nehe, Aruwana ywy rehe har pe nehe. Ezapo amo ma'ea'yr hapy haw a'e pe Tupàn henataromo nehe, i'i izupe.

¹⁹ Weruzar Tawi Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ize'eg kury, Kaz hemimume'u kwer rupi katete kury. ²⁰ Araun ume'e ywytyr wi. Wexak tuwihawete a'e pe. Wexak

amogwer tuwihaw Tawi rehe we har wà no. — Ur ihewe uze'eg pà wà, i'i uzeupe. A'e rupi wapyk upenàràg rehe uwa imuhyk pà ywy rehe kury, Tawi henataromo kury. ²¹ Upuranu hehe. — Hezar, màràzàwe tuwe erezur xe, i'i izupe. — Azur 'aw ywy ime'eg kar pà newi. Azapo putar ma'ea'yr hapy haw xe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e henataromo nehe, ko perewahy imumaw pà nehe, i'i izupe.

²² Na'e uze'eg Araun izupe. — Hezar. Epyhyk wyzài ma'e neremimutar nehe, Tupàn pe imono pà nehe. Ai'aw tapi'ak izuka pyràm hapy pyràm xe wà. Nako wazu'yw rehe har wà no. Nako ywyrapew arozràn apirer henuhemaw no. Zepe'aw romo uzeapo putar nehe.

²³ Omono Araun a'e ma'e paw tuwihawete pe. — Tuwe neremimono rà m neremizuka rà m ikatu Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e nezar pe nehe, i'i izupe.

²⁴ Uwazar tuwihawete Araun ize'eg izupe. — Nekat-uahy. Napuner kwaw ipyhyk e haw rehe. Amekuzar putar ko ma'e upaw rupi katete ihe nehe. Namono kwaw ma'e ihewe hekuzar 'ym ma'e Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pe nehe, hezar pe nehe, i'i izupe. — Aze amono heremetarer a'e ma'e hekuzaromo nehe, xo a'e mehe zo amono putar a'e ma'e Tupàn pe nehe, hapy pà henataromo nehe, i'i izupe. Na'e ume'eg kar a'e ywy arozràn apirer henuhemaw kury. Ume'eg kar tapi'ak wà no. Omono itaxig parat wanekuzar romo. Heta 70 kàrà m ipuhuz taw rehe. ²⁵ Na'e uzapo ma'ea'yr hapy haw a'e pe kury, Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e henataromo kury. Omono a'e ma'ea'yr izupe. Umunyk tata wanehe. Ukaz paw Tupàn henataromo. Omono amo ae ma'e Tupàn pe uzemuawyze kar pà wà no. Wenu Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e heminozgwer. Uwazar a'e. Upaw perewahy Izaew izuapyapyr waiwy wi kury.

Tupàn ze'eg

Bible without Deuterocanon in Guajajara (BR:gub:Guajajara)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guajajara

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Guajajara [gub], Brazil

Copyright Information

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9788531109713

The Bible without Deuterocanon

in Guajajara

© 2007, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-03-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 30 Nov 2021

0aad8539-54cc-5543-91cd-25f61502645a